

Kuka kantaa vastuun?

Diskurssianalyysi Helsingin Sanomien perheväkivallan uutisoinnista vuosilta 2019–2024

Hilma Peltola Y30196711, Senni Pusa Y30196773

Pro gradu -tutkielma

Lapin yliopisto

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Sosiaalityö

2025

Lapin Yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Kuka kantaa vastuun? Diskurssianalyysi Helsingin Sanomien perheväkivallan uutisoinnista vuosilta 2019–2024

Tekijät: Hilma Peltola & Senni Pusa

Koulutusohjelma: Sosiaalityö

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: 79, 1 liite

Vuosi: 2025

Tiivistelmä

Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella, miten vastuu perheväkivallasta rakentuu Helsingin Sanomien uutisoinnissa vuosina 2019–2024 ja millaisia merkityksiä uutiset tuottavat yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnalle. Tutkimus toteutettiin sosiaalisen konstruktionismin ja kriittisen diskurssianalyysin viitekehyksessä, jossa kieltä ja mediaa tarkastellaan todellisuutta rakentavina ilmiöinä. Aineistona käytettiin Helsingin Sanomien verkkolehdestä ja painetussa muodossa julkaistuja uutisia, jotka käsittelivät perheväkivaltaa eri näkökulmista. Aineisto analysoitiin kriittisen diskurssianalyysin menetelmin, ja tulkinnaissa huomioitiin sekä tekstuaaliset että visuaaliset piirteet.

Tulosten perusteella uutisoinnissa toistuivat kolme keskeistä merkitysjärjestelmää: kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi, kulttuuristava diskurssi ja yksilön vastuuta korostava diskurssi. Näiden rinnalla rakenteellinen vastuu jäi selvästi taka-alalle. Uutiset korostivat väkivallan moraalisuutta ja yksilöiden valintoja, jolloin väkivalta näyttäytyi yksityisenä ongelmana eikä yhteiskunnallisena kysymyksenä. Median tuottama moraalinen kehystys vahvisti sukupuolittuneita ja kulttuurisia rajoja, joissa naiset esitettiin uhreina ja miehet tekijöinä.

Tutkimuksen johtopäätöksenä on, että media ei ainoastaan raportoi perheväkivallasta, vaan myös muokkaa käsityksiä vastuusta ja toimijuudesta. Vastuu rakentuu kielen ja kuvaston kautta sekä yksilöllisenä että yhteiskunnallisena kysymyksenä. Sosiaalityön näkökulmasta tulokset korostavat tarvetta vahvistaa rakenteellista vastuullisuutta ja kriittistä mediayhteistyötä väkivallan ehkäisyssä.

Asiasanat: perheväkivalta, uutisointi, vastuu, diskurssianalyysi, media, sosiaalityö

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	1
2 Perheväkivalta	5
2.1 Perheväkivalta ilmiönä	5
2.2 Perheväkivallan ehkäisy ja tukipalvelut	10
3 Teoreettinen viitekehys	14
3.1 Sosiaalinen konstruktionismi.....	14
3.2 Diskurssit	17
3.3 Vastuun jakautuminen.....	21
3.4 Moraali sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta	24
3.5 Multimodaalisuus.....	26
4 Tutkimuksen toteutus.....	30
4.1 Tutkimuksen tavoite ja tehtävä	30
4.2 Aineiston valinta ja rajaus.....	33
4.3 Kriittinen diskurssianalyysi ja sen soveltaminen tässä tutkimuksessa	36
4.4 Eettiset näkökulmat.....	40
5 Vallalla olevat diskurssit perheväkivallan uutisoinnissa.....	42
5.1 Viranomaisiin ja oikeudellisiin rakenteisiin kiinnittyvä diskurssi.....	42
Hallinnan ja vastuun rajapinnat.....	48
5.2 Kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi	49
Tunne, vastuu ja yhteisön moraalit.....	53
5.3 Kulttuuristava diskurssi ja yksilön vastuu.....	54
Toiseuden ja asenteiden rajat.....	61
6 Yhteenveto ja pohdinta	63
Lähteet	71
Liite 1.....	80

1 Johdanto

Perheväkivalta on yhteiskunnallisesti merkittävä ja moniulotteinen ilmiö, joka vaikuttaa yksilöiden hyvinvointiin, perheiden dynamiikkaan ja laajemmin yhteiskunnan rakenteisiin. Se voi ilmetä fyysisen, psyykkisen, seksuaalisen tai taloudellisen väkivallan muodossa, ja sen seuraukset voivat olla pitkäkestoisia ja ylisukupolvisia. (Lidman 2015, 56–58.) Perheväkivalta koskettaa eri sukupuolia ja ikäryhmiä, mutta tutkimusten mukaan se on myös sukupuolittunut ilmiö. Erityisesti naiset ja lapset joutuvat usein sen uhreiksi. (Ellonen ym. 2010, 262; Huovinen 201, 19.) Perheväkivalta ei ole vain yksityinen tragedia, vaan laaja yhteiskunnallinen ongelma, jonka ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen edellyttävät sekä yksilöllisten että rakenteellisten tekijöiden huomioimista (Nyqvist 2001, 17; Eskonen 2005, 21–22).

Median merkitys yhteiskunnallisten ilmiöiden tulkitsijana ja julkisen keskustelun suuntaajana on huomattava. Media ei ainoastaan raportoita tapahtumista, vaan myös muokkaa sitä, millä tavoin ihmiset ymmärtävät ja selittävät ilmiöitä kuten perheväkivaltaa. (Fairclough 1995, 66–67.) Simpura (1998) korostaa, että sosiaalisten ongelmien määrittely on yhteiskunnallinen prosessi, jossa ilmiöt eivät synny itsestään, vaan ne määritellään, rajataan ja tulkitaan tietyissä kulttuurisissa ja historiallisissa konteksteissa. Median rooli tässä on keskeinen. Se voi nostaa yksittäiset tapahtumat yhteiskunnallisiksi kysymyksiksi tai toisaalta ohittaa ne yksityisinä ongelmina. Tämän näkökulman kautta myös perheväkivallan uutisointi voidaan ymmärtää osaksi laajempaa prosessia, jossa määritellään, mikä on yhteiskunnallinen ongelma ja kenellä on vastuu sen ratkaisemisesta (Simpura 1998, 7–10). Uutisoinnin kautta välitetyt diskurssit vaikuttavat siihen, nähdäänkö väkivalta yksilön valintoina, perheensisäisenä ongelmana vai rakenteellisten epäkohtien seurauksena (Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 26–27; Fairclough 1995, 66–67). Erityisesti valtakunnallisilla sanomalehdillä, kuten Helsingin Sanomilla, on merkittävä rooli yleisen mielipiteen ja poliittisen keskustelun muovaajana (Kosonen, Raittila & Salmenniemi 2018, 58–60).

Viime vuosina perheväkivalta on noussut yhä näkyvämmäksi teemaksi julkisessa keskustelussa ja poliittisessa päätöksenteossa. Tilastokeskuksen (2024) mukaan viranomaisten

tietoon tulleet lähisuhdeväkivaltarikokset ovat lisääntyneet, ja erityisesti lasten osuus uhreista on kasvanut. Lainsäädännön tasolla on pyritty vahvistamaan lasten oikeuksia ja turvaamaan perheväkivallan ehkäisyä esimerkiksi Istanbulin sopimuksen (SopS 53/2015) ratifioinnin sekä lastensuojelulain (417/2007) uudistusten kautta. Myös uudemmat aloitteet, kuten niin sanottu lapsirauharikosta koskeva lakialoite (LA 41/2024 vp), heijastavat pyrkimystä tunnistaa ja kriminalisoida uusia väkivallan muotoja. Nämä poliittiset linjaukset osoittavat, että perheväkivallan torjuminen on jatkuvasti ajankohtainen ja kiistanalainen sosiaalipoliittinen kysymys.

Sosiaalityön näkökulmasta perheväkivalta on keskeinen tutkimus- ja käytäntöalue. Sosiaalityön tehtävänä on paitsi tarjota apua ja tukea väkivallan uhreille myös tehdä näkyväksi niitä rakenteellisia tekijöitä, jotka ylläpitävät väkivaltaa ja eriarvoisuutta. Rakenteellinen sosiaalityö korostaa tiedon kokoamista ja tuottamista sosiaalisista ongelmista sekä niiden taustalla vaikuttavista yhteiskunnallisista olosuhteista. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 7 §; THL 2024.) Sosiaalityön tutkimukseen liitetään usein ”äänen antamisen” tehtävä, mikä tarkoittaa heikommassa asemassa olevien kokemusten ja näkökulmien nostamista yhteiskunnalliseen keskusteluun (Enroos & Mäntysaari 2017, 13). Tässä kontekstissa median rooli on kaksijakoinen: se voi joko vahvistaa olemassa olevia valtarakenteita ja stereotypioita tai toisaalta haastaa niitä ja edistää yhteiskunnallista muutosta.

Moraalin näkökulmasta sosiaalityö toimii eettisenä ja yhteiskunnallisena käytäntönä, jossa vastuun ja toimijuuden rajat määrittyvät uudelleen. Median tuottamat moraaliset kehykset voivat korostaa syyllisyyttä, häpeää tai oikeudenmukaisuutta ja näin ohjata lukijan käsitystä väkivallan syistä ja seurauksista. (Fairclough 1992, 1995; Foucault 1980.) Moraalisuus liittyy myös siihen, kenet uutisoinnissa esitetään vastuullisena toimijana ja millaisia arvoja pidetään hyväksyttävänä tai tuomittavana (Juhila 2001; Burr 2015). Sosiaalityön eettisistä periaatteista käsin moraalinen vastuu ei rajoitu yksilöihin, vaan koskee myös yhteiskunnallisia rakenteita ja instituutioita (Talentia 2020; Enroos & Mäntysaari 2017).

Median uutisoinnin kriittinen tarkastelu tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää paremmin, millä tavoin perheväkivalta esitetään ja miten vastuuta sen ehkäisemisestä ja käsittelystä jaetaan yksilöiden ja yhteiskunnan välillä. Diskurssianalyysin avulla voidaan tutkia, millaisia merkityksiä ja tulkintoja uutisoinnin kieli tuottaa. Esimerkiksi se, kuvataanko perheväkivalta ”perheriitana” vai ”sukupuolittuneena väkivaltana”, ohjaa vahvasti sitä,

millaisina syyt ja ratkaisut esitetään ja ketä pidetään vastuullisena. (Juhila 2001, 169–170.) Kielellisten valintojen lisäksi myös multimodaaliset elementit, kuten kuvat, otsikot ja typografia, osallistuvat väkivallan kehystämiseen ja voivat vahvistaa tai haastaa vallitsevia tulkintoja (Kress & van Leeuwen 2001, 20–25).

Tutkimuksemme tarkastelee Helsingin Sanomien uutisointia perheväkivallasta vuosina 2019–2024. Aineistona käytämme 25 uutisartikkelia, pääkirjoitusta, kolumnia ja mielipidekirjoitusta, joissa perheväkivaltaa käsitellään eri näkökulmista. Tutkimustehtävänä on analysoida, millaisia vastuun ja moraalien muotoja uutisoinnissa tuotetaan ja miten yhteiskunnan ja yksilön roolit rakentuvat perheväkivallan ehkäisyssä ja tukipalveluissa.

Tutkielman teoreettinen viitekehys rakentuu sosiaalisen konstruktionismin, kriittisen diskurssianalyysin ja multimodaalisen mediatutkimuksen varaan. Sosiaalinen konstruktionismi korostaa, että todellisuus rakentuu kielen ja vuorovaikutuksen kautta, jolloin median uutisoinnin kieli ei ainoastaan kuvaa todellisuutta, vaan aktiivisesti tuottaa sitä. Diskurssianalyysi tarjoaa välineet paljastavat, millaisia ideologioita ja valtasuhteita uutisoinnin kieli ylläpitää, ja multimodaalinen näkökulma täydentää analyysiä huomioimalla kielen lisäksi visuaaliset ja rakenteelliset elementit, jotka vaikuttavat lukijan tulkintaan. (Berger & Luckmann 1966, 33–35; Burr 2015, 10–11; Fairclough 1997, 66–67; Machin & Mayr 2012, 29–31.)

Moraalisuus liittyy läheisesti diskurssien tuottamiin merkityksiin: uutisointi ei ole vain kielellinen ilmiö, vaan myös moraalinen käytäntö, joka tuottaa käsityksiä hyvästä ja pahasta, syyllisyydestä ja vastuusta. Moraaliset diskurssit voivat näkyä esimerkiksi siinä, millaisia toimijoita media asettaa ”hyviksi” tai ”pahoiksi”, ja miten se kehystää väkivallan seuraukset joko yksilöllisinä epäonnistumisina tai yhteiskunnallisina epäoikeudenmukaisuuksina. Näin moraalit toimii keskeisenä rakenteena uutisten arvolutautuneessa kielessä. (Banks 2012, 64–70; Enroos & Mäntysaari 2017, 45–48).

Tutkimuksen ajankohtaisuus perustuu siihen, että perheväkivalta on jatkuvasti esillä niin poliittisessa päätöksenteossa kuin mediassa. Samalla se on ilmiö, johon liittyy voimakkaita tunteita, stereotyyppioita ja valtarakenteita. Tutkimuksemme tavoitteena on lisätä ymmärrystä siitä, miten media osallistuu perheväkivallan yhteiskunnalliseen käsittelyyn ja millaisia toimintamalleja se epäsuorasti suosii tai kyseenalaistaa. Tällä tavoin tutkimus tuottaa tietoa, joka voi tukea sosiaalityön käytäntöjä ja rakenteellista sosiaalityötä sekä syventää ymmärrystä median merkityksestä sosiaalisten ongelmien määrittelyssä.

Perheväkivallan tutkiminen median kautta on tärkeää myös siksi, että uutisoinnin kieli ja visuaaliset ratkaisut eivät ainoastaan heijasta yhteiskunnallisia asenteita, vaan ne myös aktiivisesti muokkaavat niitä. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että media toimii moraalisenä ja kulttuurisena portinvartijana, joka määrittää, millaiset tarinat ja toimijat saavat näkyvyyttä (Fairclough 1995; van Dijk 1998; Machin & Mayr 2012). Mediassa tuotetut merkitykset eivät ole neutraaleja. Ne voivat normalisoida väkivaltaa, yksityistää sen yksittäisten tragedioiden tasolle tai toisaalta tehdä siitä yhteiskunnallisen ongelman, johon liittyy poliittista vastuuta. Median kielelliset valinnat voivat siten joko ylläpitää vallitsevia valtasuhteita tai haastaa niitä. (Keskinen 2014; Husso ym. 2021.)

Aikaisempi tutkimus perheväkivallan uutisoinnista on painottanut erityisesti sukupuolittuneisuutta, uhrien representaatioita ja rikosjournalismin vaikutusta (esim. Hester 2013; Husso & Heiskanen 2016). Vähemmälle huomiolle on kuitenkin jäänyt se, miten vastuu väkivallan ehkäisystä ja sen seurauksista kielellisesti rakennetaan. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan juuri tätä näkökulmaa: miten uutiset jäsentävät toimijuutta ja vastuuta eri tasoilla yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan ja millaisia moraalisia ja institutionaalisia odotuksia niihin liitetään. Tämä näkökulma täydentää aiempaa tutkimusta yhdistämällä sosiaaliryönnön eettisen ja yhteiskunnallisen vastuun näkökulman kriittisen diskurssianalyysin metodologiseen lähestymistapaan.

2 Perheväkivalta

2.1 Perheväkivalta ilmiönä

Perheväkivalta on monimuotoinen ja laajasti keskusteltu käsite, jota käytetään usein rinnakkain lähisuhde- ja kotiväkivallan kanssa. Tässä tutkimuksessa käytämme käsitettä perheväkivalta, sillä se kattaa parhaiten tarkastelemamme ilmiön. Perheväkivalta voidaan nähdä yleiskäsitteenä, joka kuvaa perheen sisällä tapahtuvaa väkivaltaa (family violence, domestic violence), mutta sen syvälinen ymmärtäminen edellyttää laajempaa käsitteistöä ja eri näkökulmien huomioimista. (Nyqvist 2001, 17.) Kontekstista riippuen käytetään lisäksi muita käsitteitä, esimerkiksi parisuhdeväkivalta ja lähisuhdeväkivalta (intimate partner violence, IPV). Lapsen kohtaamaa väkivaltaa voidaan käsitteellistää eri tavoin: pahoinpitelynä, kaltoinkohteluna tai laiminlyöntinä (child abuse, child maltreatment, child neglect).

Käsitteeseen perheväkivalta sisältyy avoimuus sen suhteen, ketkä ovat väkivallan tekijöitä ja ketkä sen kohteita, sillä tutkimusten mukaan perheen sisällä voi olla useampia tekijöitä ja väkivalta voi kohdistua useisiin perheenjäseniin. Ilmiötä voidaan tarkastella jatkumona, jonka toisessa ääripäässä on raaka väkivalta ja toisessa väkivallattomuus. (Eskonen 2005, 21.) Sosiaali- ja terveysministeriön (2023) mukaan perheväkivalta voi olla henkistä, fyysistä, seksuaalista, taloudellista tai omaisuuteen kohdistuvaa väkivaltaa sekä niillä uhkaamista; myös laiminlyönti ja kaltoinkohtelu sisällytetään määritelmään. Vaikka koti harvoin mielletään väkivallan yleisimmäksi yhteiskunnalliseksi ympäristöksi, tutkimusten mukaan se on silti paikka, jossa fyysisen väkivallan riski on suurempi kuin missään muussa sosiaalisessa kontekstissa. (esim. Husso 2003, 16). Tässä tutkimuksessa perheväkivallalla tarkoitamme kaikkea perheen sisäistä väkivaltaa, joka voi ilmetä eri suhteissa: vanhempien välillä, vanhemman ja lapsen välillä tai sisarusten kesken.

Perheväkivalta koskettaa useita perheenjäseniä ja sen seuraukset voivat ulottua yli sukupolvien. Koska se tapahtuu läheisissä ja intiimeissä ihmissuhteissa, väkivalta koetaan usein erityisen häpeällisenä ja kivuliaana. Uhrin on vaikea tunnistaa tai tunnustaa kokeemaansa väkivaltaa, ja kokemukseen liittyy usein syyllisyyttä ja tarvetta peitellä

tapahtunutta. (Lidman 2015, 56–58.) Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2023 viranomais-tietoon tuli 12 300 lähisuhdeväkivaltarikosta, mikä oli 5,3 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Näistä aikuisuhreja oli noin 9 300 (kasvua 3,2 %) ja alaikäisiä 3 100 (kasvua 12,2 %). (Tilastokeskus 2024.) Todelliset luvut ovat todennäköisesti tätä suuremmat, sillä väkivallasta vaietaan usein. Perheväkivallan vaikutukset näkyvät erityisen voimakkaasti lapsissa, joiden kehitysympäristönä perheellä on keskeinen merkitys. Lapsi omaksuu perheessä erilaisia toimintamalleja ja käsityksiä ihmissuhteista, ja väkivalta voi tällöin muodostua osaksi hänen oppimaansa tapaa ymmärtää toisia ja itseään. Usein lapsi ei puhu kokemuksistaan edes sisarustensa kanssa, vaan uskaltaa kertoa niistä vasta turvallisessa ympäristössä, kuten turvakodissa. On myös havaittu, että sukupuoli vaikuttaa väkivallan käsittelyyn: pojat reagoivat usein suuremmin aggressiivisuudella, kun taas tytöt patoavat tunteitaan ja kokevat enemmän ahdistusta. (Oranen 2001, 54–58.)

Tutkimusten mukaan väkivallan eri muodot kasaantuvat usein samoihin perheisiin. Vanhemman lapseen kohdistama väkivalta voi olla merkki siitä, että myös parisuhteessa esiintyy väkivaltaa. Suomalaisissa ja kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että perheissä, joissa lapsi todistaa vanhempien välistä väkivaltaa, on suurempi riski sille, että hän joutuu itse väkivallan uhriksi. Lisäksi on osoitettu, että väkivallan näkeminen voi olla lapselle yhtä haitallista kuin sen kohteeksi joutuminen. Yleisesti ottaen, jos perheessä on väkivaltainen henkilö, väkivalta kohdistuu useampaan kuin yhteen jäseneseen. Perheen sisäinen väkivalta voi ilmetä myös sisarusten välisissä suhteissa, mikä tekee siitä entistä moniulotteisemman ilmiön. (Ellonen ym. 2010, 262; Huovinen 2017, 19.)

Parisuhdeväkivalta on olennainen osa perheväkivallan kokonaisuutta. Se ei ole yhtenäinen ilmiö, vaan voi ilmetä monin eri tavoin riippuen esimerkiksi kontrollin ja alistamisen muodoista, väkivallan taustatekijöistä ja kestosta. Väkivallan vaikutukset vaihtelevat myös sen mukaan, millaiseksi uhri kokemuksen kokee. Koska tekijänä on usein läheinen ihminen, väkivalta vaikuttaa syvästi tunnetasolla. Parisuhdeväkivaltaan liittyy usein ristiriitaisia tunteita, kuten rakkauden ja vihan sekoittumista. (Husso 1997, 91; Piispa 2011, 24.) Lidman (2015, 64–65) tuo esiin, kuinka läheisessä suhteessa tapahtunut väkivalta vaikuttaa uhrin minäkuvaan ja voi määrittää koko suhteen luonnetta. Väkivalta voi sisältää fyysisiä, psyykkisiä ja seksuaalisia muotoja, ja se voi alkaa hienovaraisesti tai äkillisesti. Ilmiön monimutkaisuus ja vaikea tunnistettavuus tekevät sen tutkimisesta haasteellista. (Mt. 2015, 64–65.)

Sukupuolirooleilla on yhä merkittävä vaikutus siihen, miten perheväkivalta ymmärretään sekä kansalaisten että viranomaisten keskuudessa. Lidmanin (2015, 11) mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa elää vahvana käsitys, jonka mukaan miehet eivät kykene ilmaisemaan tunteitaan verbaalisesti, ja tämä liitetään oletukseen heidän taipumuksestaan fyysiseen väkivaltaan. Tällaiset käsitykset eivät ainoastaan ohjaa väkivallan tulkintaa, vaan voivat myös näkyä väkivallan tekijöiden omissa selityksissä. Miehet saattavat oikeuttaa tekojaan sillä, että esimerkiksi naisen sanat aiheuttivat raivonpurkauksen. Sukupuolittunutta väkivaltaa ei kuitenkaan aina tunnisteta käsitteellisellä tasolla. Dufva (2001, 9) ja Nyqvist (2001, 101) huomauttavat, että termi perheväkivalta on epätarkka, koska se viittaa koko perheyhteisöön eikä yksilöiden välisiin valtasuhteisiin. Jokinen (2000, 21) puolestaan korostaa, että vaikka lähisuhdeväkivalta on nimikkeenä sukupuolineutraali, itse ilmiö on tutkimusten valossa selkeästi sukupuolittunut. Tätä näkemystä tukee myös Ruohonen (2006, 9), joka tuo esiin, että keskustelua miehistä uhreina ja naisista tekijöinä käydään edelleen vähän. Sukupuolittuneet oletukset näkyvät konkreettisesti myös palvelujärjestelmässä. Apua tarjotaan enimmäkseen naisille uhreina ja miehille tekijöinä, kun taas käänteiset tilanteet jäävät usein huomiotta. Piispa ja Heiskanen (2017, 68) muistuttavat, että tilastotieto väkivallan osapuolista on olennaista paitsi poliittisen päätöksenteon tueksi, myös kansalaisten tietoisuuden lisäämiseksi väkivallan todellisesta laajuudesta yhteiskunnassa.

Ero parisuhteesta on usein kriittinen vaihe, jolloin väkivalta voi puhjeta tai voimistua erityisesti suhteissa, joissa toinen tai molemmat osapuolet osoittavat taipumusta väkivaltaiseen käyttäytymiseen. (Karhuvaara ym. 2004, 11–12). Uhrien suojeleminen erotilanteessa vaatii toimivaa ja moniammatillista yhteistyötä. Erityisesti sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tulisi ymmärtää sukupuolittuneen väkivallan erityispiirteet ja osata hyödyntää juridisia, eettisiä ja arvolähtöisiä toimintatapoja uhrien tilanteen parantamiseksi. (Nikupeteri ym. 2007, 306–307.) Skaffari, Nikupeteri ja Laitinen (2021, 12) korostavat taloudellisten sidoksien merkitystä uhrin päätöksenteossa, esimerkiksi yhteinen asunto tai yritystoiminta väkivaltaa käyttävän osapuolen kanssa voivat estää irtautumisen. Myös se, että väkivallan tekijä hallinnoi perheen raha-asioita, voi sitoa uhrin suhteeseen entistä tiukemmin.

Lapsiin kohdistuvat perheväkivallan vaikutukset jäävät usein vähemmälle huomiolle, vaikka niiden merkitys on huomattava. On virheellistä ajatella, etteivät lapset havaitse

tai ymmärrä perheessä tapahtuvia väkivallan tilanteita. Todellisuudessa he tarvitsevat apua ja tukea samalla tavoin kuin aikuiset. Lapsen kokemukseen vaikuttavat yksilölliset tekijät, kuten ikä, sukupuoli, kasvuympäristö ja väkivallan kesto. (Keränen & Oranen 2006, 63–66.) Lapsen kohdistuvaksi väkivallaksi luokitellaan fyysinen pahoinpitely, seksuaalinen hyväksikäyttö, emotionaalinen vahingoittaminen ja laiminlyönti (Inkilä ym. 2016, 70), ja myös tilanteet, joissa lapsi joutuu näkemään väkivaltaista käyttäytymistä esimerkiksi vanhempiansa välillä, kuuluvat tähän määritelmään (Mäntymaa 2003, 464).

Perheväkivallan käsitteeseen sisältyvät myös sisarusten välinen väkivalta (sibling violence) ja kuritusväkivalta (disciplinary violence). Kuritusväkivalta tarkoittaa lapsiin kohdistuvaa väkivallan käyttöä, jolloin vanhemman käyttämä kasvatustapa aiheuttaa lapselle fyysistä tai henkistä kipua esimerkiksi rangaistuksen tai kontrollin keinoin. (Tupola ym. 2012, 99; THL 2024.) Tämä väkivallan muoto on usein hetkellistä ja impulsiivista, mutta samalla tietoinen teko (Hakulinen ym. 2019, 197). Suomessa lapsen ruumiillinen kuritus kiellettiin lailla vuonna 1984, jolloin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) myötä kaikki fyysinen ja henkinen väkivalta lasta kohtaan tuli laillisesti kiellettyksi. Vaikka asenteet ovat muuttuneet kielteisemmiksi, Lastensuojelun keskusliiton tutkimukset osoittavat, että osa suomalaisista edelleen hyväksyy kuritusväkivallan tietyissä tilanteissa (Ellonen 2012, 32; Paasivirta 2021, 6–8).

Sisaruksien välillä tapahtuvaa väkivaltaa on vähemmän tutkittu, mutta yleinen ilmiö perheissä. Se käsittää toisen sisaruksen aiheuttamaa fyysistä, henkistä tai seksuaalista väkivaltaa toista kohtaan, ja sen tunnistamista vaikeuttaa ero ”normaalin” riitelyn ja väkivallan välillä. Lapsen altistuminen vanhempien väliselle väkivallalle on yksi väkivallan ilmenemismuoto, joka voi aiheuttaa lapselle traumaattisia kokemuksia ja heikentää psyykkistä hyvinvointia. Lapsen altistuminen vanhempien väliselle väkivallalle luokitellaan henkiseksi väkivallaksi, sillä se heikentää lapsen turvallisuuden tunnetta ja kehitystä. (THL 2024.) Suokas-Cunliffe (2006, 9) kuvaa tätä ilmiötä kiintymyssuhteen ristiriitana, jossa lapsi on pakotettu luottamaan häntä vahingoittavaan vanhempaan, ja kokee samanaikaisesti sekä uhan että suojan tunteen.

Väkivallan seuraukset voivat olla sekä välittömiä että pitkäaikaisia. Pienillä lapsilla ne voivat ilmetä esimerkiksi vetäytymisenä, levottomuutena, itkuisuutena, väsymyksenä, aggressiivisuutena, pelokkuutena tai takertuvuutena. (Beckett 2007, 107–117; Oranen & Keränen 2006, 65–67.) Välittömiä reaktioita ovat sopeutumisyriytykset ja psyykkiset

“pakenemiskeinot” (Suokas-Cunliffe 2006, 12), kun taas pitkäaikaiset seuraukset voivat näkyä esimerkiksi posttraumaattisena stressihäiriönä, antisosiaalisena käyttäytymisenä tai päihteiden käytön kautta tapahtuvana selviytymisenä (Hultmann 2015, 59; Smith ym. 2008, 173, 183). Väkivallalla on myös todettu yhteys psyykkisten sairauksien kehittymiseen (Taskinen 2003, 17–18; Beckett 2007, 104–105; Gilbert 2009, 74–75).

Lapsuudessa koettu väkivalta voi lisätä riskiä aggressiivisen käyttäytymisen omaksumiselle ja väkivallan hyväksymiselle konfliktien ratkaisukeinona (Ensi- ja turvakotien liitto 2023). Sosiaalisen oppimisen teorian mukaan väkivallan ylisukupolvinen luonne ilmenee opittujen käyttäytymismallien kautta (Hultmann 2015, 23), ja tutkimusten mukaan lapsuudessa väkivaltaa kokeneet aikuiset ovat todennäköisemmin väkivaltaisiksi omille lapsilleen (Suokas-Cunliffe 2006, 13; Ellonen 2012, 116). Mitä varhaisemmassa vaiheessa kaltoinkohtelu alkaa, sitä vakavampia sen seuraukset voivat olla, kuten luottamuspula ja heikentynyt omanarvontunto (Söderholm & Politi 2012, 89). Toisaalta suojaavat tekijät, kuten lapsen resilienssi eli kyky selviytyä vaikeuksista (Söderholm & Politi 2012, 89; Laajasalo ym. 2019, 195–196) ja luotettavat ihmissuhteet (Nurmi ym. 2018, 74), voivat lieventää perheväkivallan haitallisia vaikutuksia ja edistää toipumista.

Lapsiin kohdistuva perheväkivalta nousi laajemmin tietoisuuteen Kempen ja Helferin teoksen *The Battered Child* (1968) myötä, minkä jälkeen aihetta on tutkittu laajasti eri näkökulmista. Aluksi tutkimus painottui kvantitatiivisiin menetelmiin väkivallan yleisyyden ja syiden kartoittamiseksi (Eskonen 2005, 26), mutta viime vuosina se on kansainvälisesti painottunut kvalitatiivisiin lähestymistapoihin, joissa on tutkittu esimerkiksi pandemian vaikutuksia (Freisthler ym. 2022), kontrollin muotoja ja väkivallan seurauksia lapsen kehitykselle (Callaghan ym. 2018; Vikander & Källström 2023).

Suomessa perheväkivaltaa on tutkittu monin menetelmin, huomioiden sekä lasten että aikuisten kokemukset. Merkittäviä tutkimuksia ovat esimerkiksi Tampereen yliopiston lapsiuhritutkimus (Mielityinen ym. 2023), Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin nuorisoriikollisuuskysely (Helsingin yliopisto 2024) ja THL:n kouluterveyskysely (THL 2024). Eskosen (2005) väitöskirja tarkasteli lasten kertomuksia perheväkivallasta turvakodin terapeuttisissa ryhmissä, ja Hietamäki, Husso ja Arponen (2020) havaitsivat, että lapset kertovat seksuaalisesta hyväksikäytöstä harvoin vanhemmilleen, mutta useammin ystävilleen. Ikonen ym. (2018) ja Luomala & Ikonen (2021) selvittivät nuorten kokemaa henkistä väkivaltaa kouluterveyskyselyjen perusteella ja totesivat, että nuoret kertovat

väkivaltakokemuksistaan harvoin perheen ulkopuolelle. Vanhempien näkökulmaa ovat käsitelleet mm. Ellonen (2012), Hietamäki (2018) ja Hentilä ym. (2010), joiden tutkimukset osoittavat, että väkivalta on usein seurausta vanhemman kuormituksesta ja lapsen tottelemattomuudesta, mutta sen tunnistaminen ja ehkäisy vaativat systemaattista tukea lapsiperheille.

Kansainvälisesti perhe- ja lähisuhdeväkivalta määritellään eri tavoin, ja käsitykset ovat usein kulttuurisidonnaisia. Paavilainen ja Pösö (2003, 17) kuvaavat, että monissa maissa ei pidetä väkivaltana tilanteita, jotka Suomessa luokitellaan sellaisiksi, vaan ne saatetaan nähdä osana yksilön sopeuttamista ja sosiaalistamista. Esimerkiksi lasten kurittamista ei kaikkialla pidetä kaltoinkohteluna samalla tavoin kuin Suomessa. Tämä herättää kysymyksen siitä, miten väkivalta määritellään silloin, kun osapuolet itse eivät koe sitä väkivallaksi. Jos väkivaltaa arvioidaan vain fyysisten merkkien perusteella, henkisen väkivallan muodot jäävät huomiotta, mikä kaventaa käsitystä ilmiön todellisesta luonteesta. (Mt 2003, 17.)

2.2 Perheväkivallan ehkäisy ja tukipalvelut

Suomen rikoslaki (1889/39) säätelee perheväkivaltaa, ja lasten oikeuksia turvataan useilla kansallisilla laeilla ja kansainvälisillä sopimuksilla, kuten Suomen perustuslailla, YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksella, Euroopan ihmisoikeussopimuksella ja lastensuojelulailla (2007/417). Lainsäädännössä ei kuitenkaan ole erillistä rikosnimikettä lähisuhde- tai perheväkivallalle, vaan teot luokitellaan esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuviksi rikoksiksi tai seksuaalirikoksiksi. Henkistä väkivaltaa ei ole kriminalisoitu omana rikosnimikkeenään, mutta se voi olla rangaistavaa esimerkiksi pahoinpitelynä. (Karhuvaara ym. 2013, 20.) Rikoslain (1889/39) 21. luvussa käsitellään henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia, 20. luvussa seksuaalirikoksia ja 25. luvussa vapautteen kohdistuvia rikoksia, kuten vainoamista. Teot jaotellaan lieviin, tavallisiin ja törkeisiin sen mukaan, kuinka vakavaa väkivalta on, millaisia seurauksia sillä on ja onko käytetty esimerkiksi aseita.

Lastensuojelulaki (2007/417) täydentää rikoslakia ja määrittelee lasten suojeluun liittyvät periaatteet, toimenpiteet ja vastuut. Sen tavoitteena on turvata lapselle turvallinen kasvuympäristö, tukea lapsen kehitystä ja tarjota erityistä suojelua tarvittaessa. Laki ohjaa myös vanhempien tukemista kasvatustehtävässä ja korostaa varhaisen puuttumisen merkitystä ongelmien ehkäisyssä. (Karhuvaara ym. 2013, 20.) Lastensuojelulaki (2007/417) säätää esimerkiksi sijaishuollosta, huostaanotosta ja lastensuojeluilmoituksen tekemisestä. Ilmoitusvelvollisia ovat muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät sekä poliisi, ja ilmoitusvelvollisuus syrjäyttää salassapitovelvollisuuden. Lastensuojelun tehtävä ei siis rajoitu vain lasten suojelemiseen, vaan se sisältää myös perheiden tukemisen. Palveluihin kuuluu avohuolto, sijaishuolto ja jälkihuolto. Ensisijaisesti käytetään avohuollon tukitoimia, kuten tehostettua perhetyötä ja perhekuntoutusta, mutta jos lapsen katsotaan tarvitsevan sijaishuoltoa, se on järjestettävä viivytyksettä. (Karhuvaara ym. 2013, 20–23.)

Perheväkivalta on haastavaa tunnistaa ja ottaa puheeksi. Tutkimusten mukaan se jää usein piiloon palvelujärjestelmässä, koska ilmiö kytkeytyy syvälle perhe-elämään ja vanhemmuuteen. (Paavilainen & Pösö 2003, 50–51.) Ojurin (2004, 42–43) mukaan väkivaltaa kokenut ihminen tunnistaa toisen uhrin helpommin kuin henkilö, jolla ei ole vastaavia kokemuksia. Sosiaalityössä korostetaan lisäksi, ettei väkivallan uhreille saa antaa yksinkertaistettuja ratkaisuja (Karhuvaara ym. 2004, 52). Etenkin erotilanteissa ja eroperheiden kanssa työskenneltäessä voi olla tarpeen kysyä suoraan väkivallasta. Avun saantia vaikeuttaa kuitenkin palvelujärjestelmän monimutkaisuus ja pirstaleisuus. Prosessit ovat usein hitaita ja raskaita, eikä uhreilla ole välttämättä voimia hakea apua. Lapsi voi lisäksi kokea väkivallan osaksi tavallista perhe-elämää, jolloin hänellä ei ole keinoja tunnistaa tilannetta. (Paavilainen & Pösö 2003, 74–75; Karhuvaara ym. 2013, 51–52.) Vaikeuksista huolimatta Suomessa on tarjolla perheväkivaltaan kohdennettuja palveluja, joiden koordinoinnissa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella (THL) on keskeinen rooli.

Perheväkivallan ehkäisyssä ja tukipalveluissa merkittävän askeleen muodosti Euroopan neuvoston Istanbulin sopimus, joka solmittiin vuonna 2011 ja ratifioitiin Suomessa vuonna 2015 (SopS 53/2015). Sopimus velvoittaa jäsenvaltioita tarjoamaan matalan kynnyksen palveluita väkivallan uhrien tueksi. Suomessa tällaiseksi palveluksi on kehitetty Nollalinja, ilmainen auttava puhelin ja chat, johon väkivaltaa kokeneet tai sen uhkaa kokevat voivat ottaa yhteyttä nimettömästi vuorokauden ympäri. Nollalinjalta asiakkaita

voidaan ohjata esimerkiksi turvakoteihin, joissa väkivaltaa kokenut voi saada suojaa ja majoituksen akuutissa tilanteessa. (Nollalinja, 2025.) Turvakotitoiminta sai alkunsa Iso-Britanniassa vuonna 1971, ja Suomeen ensimmäinen turvakoti perustettiin vuonna 1978 (Ruohonen 2006, 11–12). Tällä hetkellä turvakodeissa on 235 perhepaikkaa, mutta arvioiden mukaan paikkoja tarvittaisiin yli 260 vastaamaan kysyntää. Turvakodit palvelevat nykyisin naisten lisäksi myös miehiä ja lapsia (THL 2024).

Istanbulin sopimuksen myötä kehitettiin myös SERI-keskukset, eli seksuaaliväkivallan kokeneiden tukikeskukset. Ensimmäinen SERI-keskus avattiin vuonna 2017 Helsingin Nais-tenklinikalle, ja nykyisin niitä on Suomessa jo 25. SERI-keskuksissa on mahdollista saada trauma- ja kriisitukea, oikeuslääketieteellisiä tutkimuksia, psykologista neuvontaa ja terapiaa. Nopealla avunsaannilla on huomattu olevan suuri merkitys uhrin toipumisen kannalta. (THL 2024.)

Suomessa on käytössä myös MARAK-malli (moniammatillinen riskinarviointi), joka on otettu käyttöön alunperin Iso-Britanniassa. Sitä on sovellettu Suomessa vuodesta 2010 alkaen, ja sen tavoitteena on vakavan parisuhdeväkivallan katkaiseminen. MARAK-työryhmissä eri alojen asiantuntijat arvioivat yhdessä asiakkaan väkivallan riskiä ja laativat hänelle yksilöllisen toimenpidesuunnitelman asiakkaan luvalla. Työskentelyn pohjana on arviointilomake, jonka asiakas täyttää. Nykyisin MARAK-työryhmiä toimii 17 eri maakunnassa. (THL 2021.)

Julkisten palvelujen lisäksi Suomessa toimii paljon kolmannen sektorin tarjoamia palveluja. Ne ovat tärkeitä paitsi uhrien myös tekijöiden tukemisessa, sillä väkivallan vähentämiseksi on välttämätöntä työskennellä myös tekijöiden kanssa. (Ruohonen 2006, 12–13.) Esimerkiksi Miessakit ry:n Miehen linja tarjoaa tukea miespuolisille tekijöille, kun taas naisille on tarjolla Maria Akatemian palveluja. Tukikeskus Varjo puolestaan auttaa eron jälkeisissä vainotilanteissa. Kolmannen sektorin palvelut täydentävät julkisia palveluja ja tuovat joustavuutta sekä vaihtoehtoja uhrien ja tekijöiden tueksi. Lisäksi poliisilla on keskeinen rooli sekä väkivallan uhrien että tekijöiden ohjaamisessa oikeiden tukipalveluiden piiriin. (Nipuli 2020, 42; Husso ym. 2021, 357.) Poliisin väkivaltatyötä tukee joissain organisaatioissa erikoistunut yksikkö, joka toimii linkkinä poliisin ja palveluntuottajien välillä sekä edistää toimivaa tiedonkulkua. Säännölliset yhteistyökokoukset on koettu tärkeiksi erityisesti siksi, että ne mahdollistivat vaikuttavuuden arvioinnin, ajantasaisen tiedon jakamisen ja uhrien sekä tekijöiden tilanteen seurannan palvelupolun eri vaiheissa.

Väkivaltayksiköissä työskentelevien poliisien mukaan tieto siitä, miten asiakkaat etenivät palveluissa, lisäsi motivaatiota ja sitoutumista väkivaltatyöhön. (Nipuli 2020, 42.)

Väkivaltaa voidaan luokitella myös eri rikosluokkiin, ja sitä voidaan käyttää rikosoikeudellisena käsitteenä. Tässä lähestymistavassa huomio kiinnittyy enemmän tekoon tai teki-jään kuin yksilön henkilökohtaiseen kokemukseen. Luokittelu pohjautuu lainsäädäntöön sekä lain soveltamiseen. (Paavilainen & Pösö 2003, 2–13.) Rikoslaisissa (39/1889) väkivaltaisiksi liittyvät teot on tarkimmin määritelty 21. ja 22. luvussa, mutta viittauksia väkivaltaan löytyy myös muista luvuista (Rikoslaki 1889/39). Perheväkivaltaa koskevia rikosoikeudellisia muutoksia tehtiin esimerkiksi vuoden 2011 rikoslain (39/1889, 16 §) muutoksessa, jossa lievä perheen sisäinen pahoinpitely tuli syytekelpoiseksi. Tämän myötä myös vähäisemmät perheväkivallan tapaukset saatettiin virallisen syytteen alaisiksi. Lasten kohtaamaa perheväkivaltaa voidaan tarkastella rikosoikeudellisten kysymysten lisäksi myös terveydellisesti ja sosiaalisesti. Terveydellisessä tulkinnassa väkivalta nähdään usein tekijän sairauden seurauksena, jolloin hän ei ole täysin vastuussa teoistaan. Sosiaalinen näkökulma puolestaan tarkastelee väkivaltaa elämänhallinnan ongelmana ja yhteiskunnallisten rakenteiden aiheuttamana ilmiönä (Paavilainen & Pösö 2003, 31).

3 Teoreettinen viitekehys

3.1 Sosiaalinen konstruktionismi

Tutkielmamme teoreettinen viitekehys perustuu sosiaaliseen konstruktionismiin, joka tarjoaa välineet analysoida, miten merkityksiä ja normeja tuotetaan kielen, vuorovaikutuksen ja kulttuuristen käytäntöjen kautta (Berger & Luckmann 1966, 30–34; Burr 2015, 64–66). Konstruktionistinen näkökulma auttaa tunnistamaan, millaisia tulkintoja perheväkivallasta tehdään, mitkä niistä nousevat näkyviin ja mitkä jäävät marginaaliin. Näin voidaan arvioida, miten uutisointi ohjaa käsityksiä vastuusta ja mahdollisista ratkaisuista. Samalla tutkimuksessa korostuu tutkijan refleksiivisyys ja teoreettisten valintojen merkitys analyysin tulkinassa. (Alvesson & Sköldbberg 2009, 270–272.)

Sosiaaliseen konstruktionismiin keskeinen lähtökohta on todellisuuden rakentuminen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Simpura (1998) konkretisoi sosiaalisen konstruktionismin näkökulmaa suomalaisessa kontekstissa osoittamalla, että sosiaaliset ongelmat eivät ole olemassa sellaisinaan, vaan ne syntyvät määrittelyprosessissa, jossa eri toimijat, kuten media, viranomaiset ja kansalaiset, antavat ilmiöille merkityksiä ja moraalisia painotuksia. Hänen mukaansa ongelman ”sosiaalisuus” muodostuu vasta, kun ilmiö tunnustetaan yhteiskunnalliseksi huolenaiheeksi, jolle vaaditaan ratkaisua. Tämä tukee käsitystä siitä, että myös perheväkivallan kaltaiset ilmiöt rakentuvat kielellisesti ja kulttuurisesti osana yhteiskunnallista vuorovaikutusta. (Simpura 1998, 8–12.) Konstruktionistinen näkökulma korostaa, että tieto ja merkitykset eivät ole objektiivisia tai pysyviä, vaan ne muovautuvat historiallisesti ja kulttuurisesti suhteellisissa käytännöissä (Burr 2015, 10–11). Konstruktionismin näkökulmasta todellisuus ei ole itsestään selvä tai objektiivinen, vaan se rakentuu kielen, vuorovaikutuksen ja kulttuuristen käytäntöjen kautta (Berger & Luckmann 1966; Burr 2015). Kieli toimii tällöin sekä merkitysten tuottamisen että vallankäytön välineenä se ei pelkästään kuvaa ilmiöitä, vaan aktiivisesti tuottaa niitä. Tämä tarkoittaa, että myös uutisoinnissa käytetty kieli määrittää sen, millaiset tulkinat perheväkivallasta tulevat näkyviksi ja mitkä jäävät näkymättömiksi. (Burr 2015, 10–11, 32, 51.)

Berger ja Luckmann teoria (1966, 33) korostaa kolmen käsitteen merkitystä. Kyseiset käsitteet ovat ulkoistaminen, objektivoituminen ja sisäistäminen. Niiden avulla yksilöt luovat merkityksiä, jotka heijastavat heidän kokemuksiaan sekä näkemyksiään. Yhteiskunta ei ole vain yksilöiden ulkopuolinen rakenne, vaan se on jatkuvasti muokkautuva ja ylläpidettävä prosessi, jossa yksilöt ja ryhmät ovat aktiivisesti mukana. Todellisuus ei ole vain ulkopuolelta annettu, vaan se on uudelleen luotava ja neuvoteltava sosiaalinen konstruktio. Arjen todellisuutta nimitetään ylimmäksi todellisuudeksi, mutta se ei rajoitu vain välttämättömiin läsnäoloihin, vaan käsittää myös niitä ilmiöitä, jotka eivät ole tässä ja nyt. (Mt. 1966, 33.)

Kieli on konstruktionismin keskeisin analyysikohde. Kielen avulla tuotetaan ja rajataan tietoa, identiteettejä tai sosiaalisia suhteita ja sen merkitys on sidoksissa kontekstiin. (Burr 2015, 12, 56–59.) Wittgensteinin (1953) kielipeli-käsite korostaa kielen ja toiminnan yhteenkuuluvuutta, kun taas Saussuren (1974) strukturalistinen kielitiede osoittaa, että kieli ei ainoastaan kuvaa todellisuutta, vaan myös tuottaa sen merkityskehiksen. Kielen avulla subjektiivinen kokemus voidaan tuoda objektiivisesti saataville sekä puhujalle itselleen että muille. Kieli ei ainoastaan rakenna arkitodellisuutta, vaan se myös ylittää sen. Kielen avulla luodaan merkityksiä ja rakennetaan normeja. (Berger & Luckmann 1966, 53.) Keskusteluanalyysin näkökulmasta kielen merkitys ei kuitenkaan rajoitu yksittäisiin ilmauksiin, vaan se rakentuu vuorovaikutuksen järjestyneissä rakenteissa. Keskustelu on yhteistoiminnallista. Jokainen puheenvuoro liittyy edelliseen, luo odotuksia seuraavalle ja osoittaa, miten aiempi on ymmärretty. (Juhlia 1999, 168; Ruusuvaori 2001.) Näin kieli luo arjen vuorovaikutusta, että institutionaalisia käytäntöjä, kuten median diskursseja, jotka määrittelevät, mitä pidetään hyväksyttävänä, totena ja mahdollisena.

Sosiaalinen konstruktionismi kytkeytyy useisiin kriittisiin teoreettisiin suuntauksiin, kuten diskursiiviseen psykologiaan, diskurssianalyysiin, dekonstruktioon ja poststrukturalismiin. Näitä lähestymistapoja yhdistää näkemys, jonka mukaan havainnointi ei ole puolueetonta, vaan siihen sisältyvät tutkijan ja yhteisön ennako-oletukset. Konstruktionismi haastaa irrottautumaan näistä oletuksista ja siten avaamaan mahdollisuuksia uusille tulkinnoille. (Burr 2015, 10–11.) Poststrukturalistinen teoria painottaa kielen merkitysten epävakautta ja sen roolia vallan välineenä. Kielenkäytön kautta määritellään, mitä pidetään hyväksyttävänä ja totena, ja siten myös rajoitetaan mahdollisia identiteettejä ja

toimintamuotoja. (Mt., 2015, 64–65.) Uutisoinnissa käytetty kieli ei siten pelkästään kuva perheväkivaltaa, vaan vaikuttaa siihen, miten ilmiötä ymmärretään ja millaisia ratkaisuja pidetään yhteiskunnallisesti legitimeinä.

Uutisointi avaa perheväkivaltaa ja rakentaa sille merkityksiä kielen ja kategorisoinnin kautta sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta. Sacksin (1992) mukaan, suuri osa tiedosta rakentuu kategorioihin, joiden avulla jäsenämme yksilöitä ja heidän toimintaansa. Perheväkivallan uutisoinnissa tällaisia kategorioita voivat olla esimerkiksi ”uhri”, ”tekijä”, ”perheenjäsen” tai ”tragedian osapuoli”. Lisäksi uutisissa voidaan tekstin avulla nostaa esille kenen vastuulla perheväkivallan kokemukset ovat sekä ketä vastuutetaan avun piiriin hakeutumisessa. Ne eivät ole neutraaleja, vaan ohjaavat käsityksiä siitä, millaisina väkivallan syyt ja seuraukset ymmärretään, kuka nähdään vastuullisena ja millaisia ratkaisuja pidetään mahdollisina. Esimerkiksi perheväkivaltaa voidaan kuvata perheongelmana tai mustasukkaisuutena, jolloin rakenteellinen ja sukupuolittunut luonne jää varjoon. Media instituutiona toimii näin merkittävänä areenana, jossa rakennetaan käsityksiä perheväkivallan sosiaalisesta hyväksyttävyydestä ja paheksuttavuudesta. (Juhila 2001, 169–170.)

Sosiaalisen konstruktionismin soveltaminen tutkimukseen edellyttää tutkijalta reflektivisyyttä, jolloin omat käsitykset, taustat ja ennakko-oletukset ovat osa analyysia ja niiden vaikutus on tunnistettava (Alvesson & Sköldbberg 2009). Kieli ei ole vain todellisuuden kuvaaja, vaan vallankäytön väline, joka määrittää, mitkä tulkinnat nousevat esiin ja mitkä jäävät piiloon. Tämä mahdollistaa sekä mikrotason analyysin, kuten yksittäisten toimijoiden identiteettien rakentumisen, että makrotason analyysin, kuten sosiaalisten rakenteiden ja normien uusintamisen tai haastamisen. (Niska ym. 2024, 22, 26–27.)

Feministinen tutkimus on osoittanut, että perheväkivalta kehystetään usein neutraaliksi perheongelmaksi tai yksityiseksi tragediaksi, jolloin sen sukupuolittunut luonne jää näkymättömäksi (Dobash & Dobash, 1979; Hester, 2004, 1433–1435). Tällainen kehystys hämärtää väkivallan rakenteelliset yhteydet ja siirtää vastuuta yksittäisiin toimijoihin sen sijaan, että huomioitaisiin sukupuoleen ja valtasuhteisiin liittyviä taustatekijöitä. Intersektionaalinen näkökulma tuo esiin, kuinka sukupuoli risteää muiden erontekojen, kuten luokan, etnisyyden, iän tai vammaisuuden kanssa, ja muokkaa sekä väkivallan kokemusta että sen uutisoinnin tapoja. (Crenshaw, 1991, 1244–1246; Lombardo, Meier & Verloo, 2009, 5–8.) Näin voidaan tunnistaa, että kaikki perheväkivallan uhrit eivät näy

mediassa samanlaisina, vaan heidän näkyvyytensä ja asemansa rakentuvat erilaisten diskurssien kautta. Tämä laajentaa ymmärrystä siitä, miten media ei pelkää tuoda kuvaa väkivallasta, vaan myös uusintaa eriarvoisuuksia ja valtasuhteita eri väestöryhmien välillä.

Konstruktionismi linkittyy sosiaalityön kenttään tiiviisti. Sosiaalityön historiassa on ollut vahvana lääketieteellinen viitekehys, jossa ongelmien määrittely tapahtuu ammattilaisten toimesta ja ratkaisuksi tarjotaan ensisijaisesti hoitoon perustuvia lähestymistapoja. (Pincus & Minahan 1973.) Sosiaalinen konstruktionismi asettuu vastakkain lääketieteellisen mallin kanssa, sillä se näkee ongelmat aina suhteellisina ja kontekstisidonnaisina, ei puolueettomasti määriteltävinä. Tästä näkökulmasta sosiaalityöntekijän roolina on yhdessä asiakkaan kanssa tarkastella ja ymmärtää vuorovaikutuksessa rakentuvia merkityksiä sen sijaan, että keskittyttäisiin ongelmien paikantamiseen yksilössä tai hänen ympäristössään. (Witkin 2012, 68–69.)

Konstruktionismin näkökulmasta kieli ei ole vain todellisuuden kuvaaja, vaan se on valankäytön väline. Uutisointi määrittää, millaiset käsitykset perheväkivallasta nousevat esiin ja mitkä jäävät piiloon. Sosiaalisen konstruktionismin soveltaminen perheväkivallan uutisoinnin analyysiin tarjoaa mahdollisuuden tarkastella, miten kielen kautta ei vain kerrota tarinaa, vaan myös määritellään se, mikä on yhteiskunnallisesti hyväksyttävää, pakheksuttavaa tai mahdollisen muutoksen kohteena. Tämä näkökulma mahdollistaa sekä mikrotason analyysin, esimerkiksi yksittäisten toimijoiden identiteettien rakentuminen uutisissa, että makrotason analyysin, laajempien sosiaalisten rakenteiden ja normien uusintaminen ja haastaminen. (Niska ym. 2024, 22, 26–27.) Samalla se luo yhteyden sosiaalityön käytäntöihin, joissa valta-asetelmien tunnistaminen ja niiden kriittinen arviointi on olennainen osa sekä asiakkaiden kohtaamista että rakenteellisten ongelmien analysointia.

3.2 Diskurssit

Diskurssit voidaan ymmärtää kielellisinä ja sosiaalisina käytäntöinä, joiden avulla tuotetaan ja ylläpidetään merkityksiä, normeja ja valtarakenteita eri yhteiskunnallisissa

konteksteissa. Ne eivät rajoitu pelkästään sanoihin tai lauseisiin, vaan muodostavat laajempia merkitysjärjestelmiä, jotka määrittävät, mitä pidetään hyväksyttävänä tietona, kuka saa puhua ja millä ehdoilla. (Foucault 1969, 27–32; Burr 2015, 67–70.) Niska ym. (2024) korostavat merkitysten syntyä yhteistoiminnallisessa vuorovaikutuksessa niin, että kielenkäyttö on sidottuna laajempiin sosiaalisiin ja kulttuurisiin rakenteisiin. Diskurssit rakentuvat historiallisen ja kulttuurisen kehityksen myötä. Ne ovat dynaamisia, muuntuvat ajan myötä ja heijastavat vallan sekä ideologioiden muutosta. (Wetherell, Taylor & Yates 2001, 4–5.)

Kielenkäyttö ei ole neutraalia, vaan se osallistuu todellisuuden rakentamiseen. Sosiaalinen konstruktionismi korostaa, että merkitykset eivät ole pysyviä tai luonnollisia, vaan ne muotoutuvat sosiaalisissa ja kulttuurisissa vuorovaikutustilanteissa. (Berger & Luckmann 1966, 33; Burr 2015, 10–11.) Uutisoinnissa tämä tarkoittaa, että tietyt käsitteet ja kehykset määrittävät sen, miten perheväkivalta ymmärretään ja millaisia ratkaisuja pidetään mahdollisina. Diskurssit voivat esimerkiksi kehystää väkivaltaa yksilön ongelmana, rikoksena, parisuhteen kriisinä tai sukupuolittuneena vallankäyttönä. Jokainen näistä kehystämistavoista ei ainoastaan kuvaa ilmiötä, vaan myös ohjaa käsityksiä vastuusta ja toimijuudesta. (Van Dijk 1993, 252–254; Wodak 2001, 10–11.)

Diskurssit toimivat vallan välineinä, sillä ne rajaavat mahdollisuuksia toimia ja ajatella. Foucault'n (1980, 94–95; 1969, 35–37) mukaan valta ei ole yksilön omistama resurssi, vaan verkostomainen prosessi, joka muotoutuu kielen, tiedon ja instituutioiden käytännöissä. Uutisoinnin diskurssit voivat vahvistaa tai haastaa olemassa olevia valtarakenteita. Esimerkiksi tietyt kertomukset ja näkökulmat nousevat näkyväksi ja saavat legitimitettä, kun taas toiset jäävät marginaaliin. Fairclough'n (1992, 64–67) kolmitasoinen analyysi korostaa, että diskurssit rakentuvat tekstin kielellisistä piirteistä, diskursiivisista käytännöistä ja laajemmista sosiaalisista käytännöistä, mikä mahdollistaa diskurssien vaikutusten tarkastelun sekä yksilö- että yhteiskuntatasolla. Diskurssien hegemonisoituminen tekee niistä luonnollistettuja ja itsestäänselviä, jolloin vaihtoehtoiset tulkinnat jäävät näkymättömiksi (Fairclough 1995, 85–87).

Diskurssit eivät toimi ainoastaan todellisuuden kuvauksina, vaan sen tuottamisen ja jäsentämisen välineinä. Butler (1997, 9–13) korostaa, että kielenkäytöllä on performatiivinen luonne. Se luo ja uusintaa sosiaalisia ilmiöitä ja identiteettejä. Perheväkivallan kontekstissa tämä tarkoittaa, että uutisoinnin käsitteet ja kehykset eivät vain selitä

väkivaltaa, vaan ne rakentavat käsitystä siitä, kuka on uhri, kuka tekijä ja millaista toimijuutta heille sallitaan. Fairclough'n (2003, 9–10) mukaan diskurssit ylläpitävät myös ideologioita, jolloin ne toimivat vallan välineinä normalisoimalla tietyt uskomukset ja arvot luonnollisiksi sekä itsestäänselviksi.

Diskurssien vaikutukset tulevat näkyväksi eri tasoilla. Mikro-tasolla ne ilmenevät yksittäisten uutisten kielellisissä ja visuaalisissa ratkaisuissa. Meso-tasolla diskursseja tuotetaan institutionaalisissa käytännöissä, kuten median toimitustyössä tai sosiaalialan koulutuksessa. Makro-tasolla diskurssit kytkeytyvät laajempiin yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja ideologioihin. Tämä monitasoinen näkökulma tekee näkyväksi sen, miten yksittäiset sanavalinnat ja kuvalliset ratkaisut linkittyvät yhteiskunnalliseen valtaan ja normatiivisiin järjestyksiin. (Fairclough 1992, 66–67.)

Hiljaisuuden diskurssit kuuluvat olennaisesti vallan toimintaan. Foucault'n (1972, 49–55) mukaan ne määrittävät sen, mitä voidaan sanoa ja mitä jätetään sanomatta. Keskinen (2014, 302–305) tuo esiin, että maahanmuuttajataustaisten naisten kertomuksissa puheeksioton esteet, kuten kielitaito, institutionaaliset käytännöt ja kulttuuriset normit, voivat johtaa kokemusten näkymättömyyteen. Hiljaisuuden ja poissaolon diskurssit osoittavat, että myös se, mikä jää piiloon esimerkiksi tiettyjen ryhmien puuttuminen uutisoinnista on aktiivista merkitysten tuottamista. (Mt. 2014, 302–305.)

Merkityksiä tuotetaan myös multimodaalisesti, yhdistämällä tekstiä, kuvia, otsikoita, värimaailmaa ja asettelua (Kress & van Leeuwen 2001, 20–25). Multimodaaliset resurssit ohjaavat tulkintoja ja luovat tunnevaikutuksia (Kress 2010, 28–32). Uhrin esittäminen haavoittuvaisessa ympäristössä voi vahvistaa uhriutta korostavaa kehystä, kun taas kuvien poissaolo voi etäännyttää ilmiötä (Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 54–55). Visuaalisten ja kielellisten elementtien välinen suhde voi olla myös ristiriitainen, mikä muokkaa tulkintaa ja tekee näkyväksi diskurssien monitasoisuuden (Ihalainen 2020, 38–40).

Sukupuoli- ja intersektionaalinen näkökulma tuo esiin, miten perheväkivallan diskurssit kytkeytyvät valtasuhteisiin ja eriarvoisuuteen. Feministinen tutkimus on osoittanut, että perheväkivalta kehystetään usein perheongelmana sen sijaan, että se nähtäisiin sukupuolittuneena ja rakenteellisena ilmiönä. (Dobash & Dobash 1979, 14–16; Hester 2013, 72–74.) Intersektionaalinen analyysi puolestaan paljastaa, miten sukupuoli, luokka, etnisyys ja muut erot risteävät ja muovaavat sekä väkivallan kokemusta että sen uutisointia (Crenshaw 1991, 1241–1242). Honkatukia ja Myllylä (2018, 190–192, 202–204)

osoittavat, että perheväkivaltaa selitetään viranomaisaineistoissa ja mediassa usein “kasvattamisella” tai “rajoittamisella”, mikä kulttuuristaa väkivallan ja normalisoi sen tietyissä perheissä. Tämä tuottaa rodullistavia selitysmalleja, jotka rajaavat nuorten toimijuutta ja vahvistavat stereotyyppisiä käsityksiä.

Diskurssit eivät ole pysyviä, vaan ne muuttuvat yhteiskunnallisten kehityskulkujen myötä. Esimerkiksi 1970–1980-luvulla perheväkivalta kehystettiin usein perheongelmana tai yksityisasiana, kun taas myöhemmin se on alettu nähdä rikoksena ja sukupuolittuneena vallankäyttönä. (Dobash & Dobash 1979, 14–16; Hester 2013, 72–74.) Historiallinen näkökulma korostaa diskurssien dynaamisuutta ja sitä, miten ne heijastavat ja muovaavat muuttuvia valtarakenteita ja ideologioita.

Institutionaalinen uusintaminen näkyy myös koulutuksessa diskurssien osalta. Piippo, Nyqvist ja Suonio (2019, 243–246) korostavat, että sosiaalialan opiskelijoiden reflektiot lähisuhdeväkivallasta rakentuvat opetuksessa omaksuttujen käsitteiden, normien ja asenteiden varaan. Diskurssit vaikuttavat siten siihen, millaisia valmiuksia opiskelijat kehittävät ja miten he jäsentävät väkivallan moninaisuutta. Tämä osoittaa, että diskurssit toistuvat ja muovautuvat paitsi mediassa ja viranomaiskäytännöissä myös koulutuksen rakenteissa, joissa ne vaikuttavat tulevaisuuden ammattilaisten ajatteluun. (Mt. 2019, 243–246.)

Diskurssit ovat sekä merkityksiä tuottavia että valtasuhteita ylläpitäviä käytäntöjä. Ne määrittävät sen, mitä voidaan sanoa, kuka saa puhua ja millä ehdoilla tieto hyväksytään. (Foucault 1972, 27–32.) Perheväkivallan uutisoinnissa tämä näkyy siinä, miten tekstit, otsikot, kuvat ja visuaaliset ratkaisut yhdessä rakentavat tulkintakehyksen, joka joko ylläpitää tai haastaa olemassa olevia normeja ja valtarakenteita (Fairclough 1995, 64–66; Entman 1993, 52–54). Diskurssianalyysi tarjoaa näin välineen, jonka avulla voidaan paljastaa, miten merkitykset neuvotellaan ja miten sosiaaliset todellisuudet syntyvät median viestinnässä.

Kriittinen diskurssianalyysi tarjoaa välineitä valtasuhteiden ja ideologioiden tunnistamiseen. Menetelmän avulla voidaan yhdistää rajatut tekstiaineistot osaksi laajempia yhteiskunnallisia ilmiöitä. (Miestamo ym. 2020, 55–57.) Se mahdollistaa esimerkiksi sen tarkastelun, kehystääkö media väkivaltaa yksilön ongelmana vai yhteiskunnallisena kysymyksenä ja millaiset diskurssit saavat legitimizeettiä. Perheväkivallan uutisoinnissa tämä

auttaa ymmärtämään, miten valta ja vastuu rakentuvat ja miten erilaiset tulkintakehykset vaikuttavat yhteiskunnalliseen käsitykseen ilmiöstä.

3.3 Vastuun jakautuminen

Tämän tutkielman keskiössä on kysymys siitä, miten vastuu jakautuu yksilön ja yhteiskunnan välillä perheväkivallan uutisoinnissa. Sosiaalisten ongelmien määrittelyyn liittyy aina kysymys vastuusta, kuka on oikeutettu nimeämään jonkin ilmiön ongelmaksi ja kenelle sen ratkaiseminen kuuluu. Ongelman määrittelyprosessissa valta ja vastuu kietoutuvat yhteen. Ne, joilla on institutionaalinen asema määrittellä ongelma, kuten media, viranomaiset tai poliittiset toimijat, ohjaavat myös sitä, miten ongelman syyt ja seuraukset ymmärretään. Tämä näkökulma auttaa tunnistamaan, miten uutisoinnin kielelliset ratkaisut voivat siirtää vastuuta yksilöille tai yhteiskunnalle ja samalla määrittää, kenellä on toimijuus perheväkivallan ehkäisyssä. (Simpura 1998, 15–18.) Vastuu ei ole vain moraalinen kategoria, vaan se ohjaa konkreettisesti sitä, kenelle ehkäisyn, suojelun ja korjaavien toimenpiteiden veloitteet kohdennetaan. Uutisointi ei pelkästään kuvaa väkivaltaa, vaan samalla rakentaa ymmärrystä siitä, keitä pidetään toimijoina ja keitä ratkaisujen kantajina.

Perheväkivalta rakentuu monitasoisesti yksilö-, läheisverkosto-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla. Ekologinen malli jäsentää vastuun leikkauspisteitä: yksilön teot (tekijyys ja rikosoikeudellinen vastuu), läheissuhteiden normit (turvaverkot, kontrolli), yhteisöjen käytännöt (palvelujen saavutettavuus, ammatilliset toimintatavat) ja rakenteet (lainsäädäntö, talous, asuminen, sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus, sukupuolten välinen valtaasetelma). Mallin vahvuus on, että se tekee näkyväksi sekä mahdollistajia että esteitä esimerkiksi taloudellisen väkivallan, maahanmuuttostatukseen kytkeytyvän oikeudellisen epävarmuuden tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen saavutettavuuden vaikutukset uhrin kykyyn hakea apua. (Ellsberg & Heise 2005, 10.)

Yksilön vastuu liitetään tyypillisesti tekijän moraalisiin ja oikeudellisiin valintoihin. Uutisoinnissa vastuu voi kuitenkin siirtyä myös uhrille korostamalla avun hakemisen tai tilanteesta irtautumisen olevan uhrin velvollisuus. Tällaiset kehykset kaventavat uhrin

toimijuutta ja siirtävät syyllisyyden painetta hänen harteilleen, vaikka väkivallan dynamiikka nimenomaan rajoittaa uhrin valinnanvapautta. (Dobash & Dobash 1979, 14–16; Butler 1997, 9–13.) Tiedotusvälineiden vastuullinen kielenkäyttö on keskeistä, jotta ”miksi hän ei lähtenyt?” -kehys ei normalisoidu ja ohita rakenteellisia esteitä uhrin liikumatilassa.

Yhteiskunnallisesti vastuu konkretisoituu lainsäädännössä ja palvelujärjestelmän toimivuudessa. Sosiaalihuoltolaki velvoittaa kunnat järjestämään tarpeenmukaiset palvelut ja tukemaan hyvinvointia (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 7 §). Vastuu sisältää myös velvollisuuden tunnistaa ja ehkäistä sosiaalisia ongelmia sekä tuottaa tietoa ilmiöistä palvelujen kehittämiseksi (STM 2023). Mediassa tämä voi näyttäytyä kahtalaisesti. Rakenteellisia epäkohtia avataan näkyviin tai vastuu kavennetaan yksilön moraaliseksi valinnoiksi, jolloin järjestelmävastuu jää taka-alalle (Ewalds, Haataja & Väliverronen 2012, 83–85).

Media kantaa vastuuta siitä, millaisia merkityksiä ja kehystyksiä se tuottaa. Otsikoinnit, sanavalinnat ja kuvalliset ratkaisut määrittävät, kenen ääni kuuluu ja millaiset ratkaisumallit näyttäytyvät yhteiskunnallisesti legitimeinä. Vastuullinen uutisointi tunnistaa, että perheväkivalta ei ole vain ”yksityinen riita”, vaan myös julkinen ja poliittinen kysymys, joka vaatii institutionaalisia vastauksia. (Ihalainen 2020, 38–40; Fairclough 1995, 64–66.) Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi uhrin aseman ja palvelupolkujen näkyväksi tekemistä sekä viranomaistoimien läpinäkyvää tarkastelua.

Sosiaalisen konstruktionismin perinteessä vastuu kietoutuu valtaan. Se määrittää, kenen toiminta on kyseenalaistettua, kenen oletetaan kantavan seuraukset ja kenellä on oikeus määritellä ongelman rajat ja ratkaisun suunta (Foucault 1980, 94–95). Vastuu toimii yhtä aikaa mikro- ja makrotasolla, sillä se jäsentää yksilöiden toimijuutta ja uusintaa yhteiskunnallisia normeja. Sosiaalinen konstruktionismi kuvaa, millaisia toimenpiteitä pidetään hyväksyttävänä ja kenen resursseja niihin kohdennetaan. (Niska ym. 2024, 26–27.) Uutisoinnissa tämä näkyy siinä, keitä lainataan asiantuntijoina, millä tavoin viranomaisien ratkaisuja legitimoidaan ja kuinka uhrin kokemuksen kompleksisuus tunnustetaan.

Yhteenvetona vastuu perheväkivallan kontekstissa on monitasoinen ja jaettu. Uutisoinnin tehtävä ei ole siirtää vastuuta uhrille, vaan auttaa näkemään sekä tekijän yksilövastuun että yhteiskunnan veloitteen turvata suojelu ja oikeus. Ekologinen näkökulma muistuttaa, että uhrin valinnat syntyvät rajoitteisissa olosuhteissa ja siksi vastuullinen media-analyysi liittyy yksilöteot laajempiin rakenteisiin. Lainsäädäntö ja

palvelujärjestelmä asettavat yhteiskunnallisen minimitason, jota kohti uutisoinnin tulisi ohjata huomio: tunnistaminen, saatavuus, suojeleminen ja tilivelvollisuus (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 7 §; STM 2023). Lopulta vastuu on myös kielellinen ja symbolinen resurssi, joka jaetaan puheessa ja siksi uutisilla on valtaa määrittellä, kenen harteille velvoitteet tosiasiallisesti asettuvat (Ihalainen 2020, 38–40; Fairclough 1995, 64–66; Foucault 1980, 94–95).

Vastuun käsite sisältää aina moraalisen ja eettisen ulottuvuuden, joka ylittää juridiset ja hallinnolliset rajat. Baumanin (1993) mukaan moraalinen vastuu syntyy toisen kärsimyksen tunnistamisesta ei velvoitteista, vaan ihmisten välisestä suhteesta. Tämä korostaa, että yhteiskunnallinen ja institutionaalinen vastuu ei voi toteutua ilman moraalista herkkyyttä. Mediassa tämä näkyy siinä, miten väkivaltaa koskevat tarinat herättävät myötätuntoa tai tuottavat välinpitämättömyyttä: moraalinen vastuu määrittää, kenen kärsimys tulee nähdä ja kenelle myötätunto on varattu.

Moraalinen vastuu eroaa juridisesta siinä, että se ei perustu sääntöihin, vaan tulkintoihin ja affektiiviseen tunnistamiseen. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta moraalit eivät ole valmiina annettu arvojärjestelmä, vaan jatkuva neuvottelu, joka näkyy kielen ja representaatioiden tasolla (Burr 2015, 70). Kun media määrittää, kenen tarina on uskottava ja kenen vastuu on kyseenalainen, se osallistuu moraaliseen vallankäyttöön samaan prosessiin, joka vaikuttaa myös viranomaisten ja sosiaalityön arvoihin.

Vastuun jakautumisesta on tarkasteltava myös rakenteellisena ilmiönä. Beckin (1992) riskiyhteiskunnan teorian mukaan moderni yhteiskunta siirtää vastuun yksilöille, vaikka riskit ovat rakenteellisia ja poliittisia. Tämä logiikka näkyy perheväkivallan uutisoinnissa: yksilön oletetaan hallitsevan olosuhteita, joihin hänellä ei ole todellista vaikutusvaltaa. Rakenteellinen vastuu edellyttää, että ongelmaa ei tarkastella pelkästään moraalisen epäonnistumisena, vaan osana yhteiskunnallista epäoikeudenmukaisuutta.

Kollektiivinen vastuu tarkoittaa myös kykyä nähdä väkivalta yhteisenä ongelmana, ei yksilöiden valintana. Kun media, viranomaiset ja poliittiset toimijat tunnistavat omat roolinsa yhteisen vastuun kantajina, väkivallan ehkäisy muuttuu yhteiskunnalliseksi projektiiksi. Tämä edellyttää, että julkinen keskustelu siirtyy yksilöiden moraalista kohti

yhteisöllistä ja rakenteellista vastuuta, jossa huomio kohdistuu palvelujen saavutettavuuteen, resursseihin ja valtasuhteisiin.

Sosiaalityön kontekstissa vastuu ei rajoitu palveluiden järjestämiseen, vaan se on myös moraalinen ja yhteiskunnallinen tehtävä. Ammatillinen vastuu sisältää velvollisuuden tunnistaa ja purkaa rakenteita, jotka ylläpitävät eriarvoisuutta ja syrjäyttämistä (Banks 2012, 36–38). Sosiaalityöntekijät kantavat sekä rakenteellista että henkilökohtaista vastuuta siitä, miten he kohtaavat väkivallan kokeneet ihmiset ja miten he osallistuvat ilmiön julkiseen määrittelyyn.

Sosiaalityön ja median vastuullisuus kietoutuvat toisiinsa. Median tuottamat moraaliset kehykset voivat tukea tai haastaa sosiaalityön eettisiä tavoitteita. Jos julkinen keskustelu yksilöllistää väkivallan, sosiaalityö joutuu tekemään näkyväksi sen rakenteelliset juuret ja tuomaan esiin yhteisöllisen vastuun näkökulman. (Enroos & Mäntysaari 2017; Niska ym. 2024). Näin sosiaalityön tehtävä laajenee auttamisesta myös merkitysten tuottamiseen sen varmistamiseen, että moraalit ja vastuu ymmärretään jaettuna, ei ulkoistettuna velvollisuutena.

3.4 Moraali sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta

Moraali ei ole yksiselitteinen tai universaali ilmiö, vaan se rakentuu historiallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta moraalit ymmärretään merkitysjärjestelmäksi, joka määrittää, mikä on yhteisössä hyväksyttävää, toivottavaa tai paheksuttavaa. (Burr 2015, 66–69.) Moraaliset merkitykset eivät siten ole yksilön sisäisiä ominaisuuksia, vaan ne tuotetaan ja ylläpidetään kielellisissä ja sosiaalisissa käytännöissä. Kielen avulla ihmiset neuvottelevat moraalisia rajoja ja tuottavat yhteistä käsitystä siitä, kuka toimii oikein ja kuka väärin, kuka on vastuullinen ja kuka syyllinen.

Kriittisen diskurssianalyysin piirissä moraalisuutta voidaan tarkastella vallankäytön muotona, jossa kielen valinnat rakentavat eroa “hyvän” ja “pahan”, “normaalin” ja “poikkeavan” välille (Fairclough 1992, 88–91; Fairclough 1995, 31–33). Moraalinen puhe ei siis ole neutraalia, vaan se toimii osana yhteiskunnallista valtaa, joka määrittää

hyväksyttävän käyttäytymisen rajat. Foucault'n (1980, 94–95) näkemyksen mukaan moraalit kietoutuu tiedon ja vallan suhteisiin se, mikä yhteiskunnassa määrittää moraalisesti oikeaksi, on seurausta diskursiivisista neuvotteluista ja instituutioiden vallasta määrittäen totuutta. Median moraalinen kieli on tästä hyvä esimerkki uutiset eivät vain kuvaa tekoja, vaan ne myös arvottavat niitä, luoden käsityksiä syyllisyydestä, vastuusta ja inhimillisyydestä.

Moraali on näin ollen kiinteä osa yhteiskunnallista merkitysten rakentamista. Butler (1997, 9–13) korostaa, että moraaliset tuomiot syntyvät toistojen ja representaatioiden kautta: kielen rakenteet uusintavat tiettyjä normeja siitä, kenen toiminta on legitiimiä ja kenen ei. Kun media toistaa tiettyjä moraalisia kehyksiä, se ei ainoastaan heijasta olemassa olevia arvoja, vaan myös tuottaa niitä. Esimerkiksi väkivallan uutisoinnissa moraalinen näkökulma ilmenee siinä, miten uhrit, tekijät ja viranomaiset kuvataan kuka saa myötätuntoa, kenet tuomitaan ja kenet esitetään toimijana.

Sosiaalityön näkökulmasta moraalit liittyvät läheisesti vastuuseen ja eettiseen velvoitukseen. Banksin (2012, 6–9; 35–38) mukaan moraalisuus sosiaalityössä ei ole abstrakti idea, vaan käytännön kysymys siitä, miten kohdata haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä ja toimia oikeudenmukaisesti. Samoin mediassa moraalit näkyvät siinä, millaisia arvoja ja normeja se tuottaa julkiseen keskusteluun. Kun media määrittää, kuka on vastuussa väkivallasta tai kuka ansaitsee suojelua, se samalla osallistuu moraaliseen järjestyksenpitoon määrittäen, ketkä ovat ”hyviä uhreja” ja ketkä ”syyllisiä toimijoita” (Hester 2013, 51–54; Husso & Heiskanen 2016, 27–29).

Tässä tutkimuksessa moraalit ymmärretään diskursiivisena ja relationaalisena ilmiönä. Se ei viittaa yksilön sisäiseen etiikkaan, vaan siihen, miten moraalit arvioita tuotetaan kielellisesti ja institutionaalisesti uutisoinnissa. Moraaliset diskurssit määrittävät, millaisia vastuullisuuden muotoja on ylipäättään mahdollista kuvitella, nähdäänkö väkivalta yksilön moraalisenä epäonnistumisena, yhteisön arvokriisinä vai rakenteellisena epäoikeudenmukaisuutena. Näin moraalit ja vastuun käsitteet kietoutuvat yhteen: moraalit luo kehyksen, jossa vastuu määrittää, ja vastuu puolestaan tekee näkyväksi moraalit rajat.

3.5 Multimodaalisuus

Perheväkivaltaan ja sen uutisointiin liittyy voimakkaita tunteita, jotka vaikuttavat siihen, miten ilmiötä tulkitaan ja käsitellään julkisuudessa. Väkivalta herättää yleisössä pelkoa, ahdistusta ja muita voimakkaita reaktioita, minkä vuoksi uutisointi on usein sirpaleista. Sisältöön tulee suhtautua kriittisesti erityisesti tiedonlähteiden moninaisuuden ja vaihtelevan luotettavuuden vuoksi. Mediassa uutisointi ei tapahdu vain sanojen tasolla, vaan se rakentuu erilaisten viestinnän keinojen yhteisvaikutuksesta. Tätä kutsutaan multimodaaliseksi viestinnäksi, jossa merkityksiä tuotetaan ja välitetään eri ilmaisumuotojen, kuten tekstin, kuvien, typografian, asettelun ja värien kautta. (Kress & van Leeuwen 2001, 20–25.)

Väkivalta naisia kohtaan on maailmanlaajuinen sosiaalinen ongelma, mutta sen esiintyvyys ja siihen liittyvät institutionaaliset käytännöt vaihtelevat. Intiassa väkivalta kytkeytyy vahvasti sukupuolten epätasa-arvoon, kun taas Suomessa tilannetta kuvaa niin sanottu Nordic paradox: korkean tasa-arvon rinnalla esiintyy yhä poikkeuksellisen paljon naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. (Piippo ym. 2021, 2.)

Multimodaalisuutta on syytä tarkastella myös suhteessa poikkeusoloihin ja yhteiskunnallisiin kriiseihin. COVID-19-pandemian aikana kotiväkivallan riskit kasvoivat merkittävästi, ja erityisesti psykologinen väkivalta lisääntyi (Tuominen ym. 2023, 451–452). Pandemia vaikeutti avun hakemista rajoitusten ja palvelukatkosten vuoksi, mikä toi esiin helposti saavutettavien palveluiden tärkeyden kriisitilanteissa. Myös nuorten kokemukset jäävät usein näkymättömiksi. Laaja selvitys osoitti, että lapset ja nuoret kokevat monenlaista henkistä ja fyysistä väkivaltaa, mutta kaikki kokemukset eivät tule esille mediassa tai palvelujärjestelmissä. (STM 2023, 14–18.)

Perheväkivallasta uutisoiminen on tärkeää, sillä tekojen näkyväksi tekeminen ja niistä keskusteleminen edistää ilmiön ymmärtämistä ja ehkäisyä. On kuitenkin vältettävä sensaationhakuisuutta ja tekojen ihannoitua, sillä vääränlainen uutisointi voi ruokkia uusien tapausten syntyä. (Ewalds, Haataja & Väliaverron 2012, 83–85.) Multimodaalinen kehystys voi normalisoida tai problematisoida väkivaltaa. Jos se esitetään yksittäisenä purkauksena, syntyy käsitys, ettei ilmiölle ole ennaltaehkäiseviä ratkaisuja, kun taas sukupuolittuneisiin valtasuhteisiin kytkeminen tekee siitä yhteiskunnallisen kysymyksen. (Mäntynen & Pietikäinen 2008, 45–47.) Tutkimus suomalaisesta sosiaalityöstä osoittaa,

että sukupuolineutraali kehystys voi johtaa väkivallan käsittelemiseen perheriitoina kahden tasavertaisen osapuolen välisenä konfliktina, mikä eroaa esimerkiksi Intiassa ja Mumbaissa kerätystä aineistosta, jossa feministinen ja rakenteellinen näkökulma korostuvat. (Piippo ym. 2021.) Tämä muistuttaa siitä, että myös uutisoinnissa on ratkaisevaa, millaiset kehystämisen tavat nousevat esiin ja mitkä jäävät piiloon.

Rikosuutisoinnin tutkimus Suomessa osoittaa, että visuaaliset ja kielelliset ratkaisut uutisissa voivat aiheuttaa voimakkaita tunnevaikutuksia. Smolej ja Kivivuori (2008, 202–203) kuvaavat tapausta, jossa uutisten etusivujen väkivaltaiset otsikot ja kuvat herättivät lapsissa pelkoa ja ahdistusta. Tämä esimerkki havainnollistaa, että multimodaaliset ratkaisut eivät ole neutraaleja, vaan ne voivat toimia myös emotionaalisenä väkivaltana yleisöä kohtaan. Samalla tutkimus osoittaa, että rikosuutisoinnissa on siirrytty kohti tabloidisaatiota ja tunteisiin vetoamista, joissa uhrin kärsimys esitetään kollektiivisena ja yleisön jakamana kokemuksena. (Smolej & Kivivuori 2008, 203–204.)

Multimodaalisessa tekstissä yhdistyvät visuaaliset, kielelliset ja tilalliset modaliteetit muodostaen kokonaisuuden, joka vaikuttaa lukijan tulkintaan (Machin & Mayr 2012, 29–31). Uutisartikkeli sisältää yleensä otsikon, ingressin, leipätekstin ja kuvia, joilla kaikilla on oma tehtävänsä. Otsikko ohjaa huomiota, kuvat herättävät tunteita ja visuaalinen rakenne luo painotuksia. Nämä ratkaisut eivät ole neutraaleja, vaan vaikuttavat siihen, millaisia merkityksiä perheväkivaltaan liitetään. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 73–75.) Kehystämällä tarkoitetaan sitä, miten ilmiö esitetään ja mitä jätetään pois (Entman 1993, 52–54). Kielellinen kehystys näkyy esimerkiksi termeissä kuten perheriita tai tragedia, kun taas visuaalinen kehystys rakentuu värivalinnoista ja typografiasta (Fairclough 1995, 64–66).

Tekstin ja kuvan välinen ristiriita voi myös muuttaa tulkintaa. Idyllisen perhekuvan ja väkivaltaa korostavan otsikon yhdistelmä voi esittää väkivallan poikkeuksellisenä tapahtumana, mikä hämärtää sen yhteiskunnallista ja sukupuolittunutta luonnetta (Ihalainen 2020, 38–40.) Median ja internetin kehitys on muuttanut uutisoinnin tapoja merkittävästi. Verkko on luonut nopeasti päivittyvän ja kaikille avoimen viestintäympäristön, jossa perinteiset instituutiot eivät enää hallitse julkista keskustelua samalla tavalla kuin aiemmin. Tämä on monipuolistanut tiedonlähteitä, mutta lisännyt myös yksilön vastuuta sisällön arvioinnista. (Heinonen 2011, 47–49.) Fairclough'n (1995, 2–3; 1997, 35–38)

mukaan media toimii jatkuvasti informaation ja viihteen rajapinnassa, mikä korostuu erityisesti sosiaalisen median kiihdyttämässä julkaisijoiden ja yleisön vuorovaikutuksessa.

Verkossa leviävät multimodaaliset ilmaisut, kuten meemit ja kuvasarjat, voivat välittää väkivaltaan liittyviä representaatioita, jotka vahvistavat stereotypioita tai trivialisovat ilmiötä (Kosonen, Kuusipalo & Ylönen 2022, 88–90). Multimodaalisuudella tarkoitetaan eri ilmaisumuotojen kuten kielen, kuvan, äänen ja liikkeen samanaikaista käyttöä merkityksen rakentamisessa (Kress 2010, 79). Mediateksteissä merkityksiä tuotetaan usein monenlaisilla modaalilla resursseilla, jotka vaikuttavat siihen, miten ilmiötä kehystetään ja ymmärretään (Bateman 2014, 22). Uutisoinnin tutkimuksessa multimodaalisuus on keskeistä, koska väkivallan esittämisen tavat eivät rajoitu pelkkään tekstiin, vaan ne rakentuvat esimerkiksi kuvien, videoiden, grafiikan ja verkkokeskustelujen kautta (Kress & van Leeuwen 2001, 20–25; Machin & Mayr 2012, 29–31).

Digitalisaatio on avannut myös uuden väylän väkivallalle. Tilastokeskuksen Gender-based Violence and Domestic Violence in Finland 2021 -kyselyn mukaan joka neljäs suomalainen on kokenut väkivaltaa tai häirintää verkossa ja yli puolet on havainnut sitä ympärillään (Pietiläinen & Attila 2023, 5). Naisista 27 % ja miehistä 23 % raportoi omakohtaisia kokemuksia, ja naiset kohtaavat miehiä useammin esimerkiksi yksityisiä uhkaavia viestejä sekä fyysisen väkivallan uhkauksia (Pietiläinen & Attila 2023, 8). Lisäksi tutkimus osoittaa, että erityisesti alle 35-vuotiaat altistuvat verkkohäirinnälle useammin kuin vanhemmat ikäryhmät (Pietiläinen & Attila 2023, 6). Verkkoväkivallan muotoihin sisältyy vihapuhe, yksityisten tietojen levittäminen, uhkailu sekä kohdennettu maalittaminen, jossa useampi toimija ohjataan hyökkäämään yhtä henkilöä vastaan (Pietiläinen & Attila 2023, 3–4). Nämä ilmiöt linkittyvät läheisesti myös perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan, sillä esimerkiksi vaino voi ilmetä sekä fyysisinä että digitaalisina tekoina. Naiset rajoittavat miehiä useammin omaa verkko-osallistumistaan, muuttavat viestintätapojaan ja kokevat psyykkisiä oireita häirinnän seurauksena. (Pietiläinen & Attila 2023, 10.)

Multimodaalisuuden näkökulmasta on keskeistä huomioida, että uutisointi perheväkivalta ei tapahdu tyhjiössä, vaan se kietoutuu myös digitaalisen median ympäristöön. Verkkohäirinnän ja digitaalisen väkivallan lisääntyminen korostaa tarvetta tarkastella väkivaltaa ilmiönä, joka saa muotonsa monissa eri konteksteissa: uutisissa, sosiaalisessa mediassa, verkkofoorumeilla ja yksityisessä viestinnässä. Näin multimodaalinen

tarkastelu avaa mahdollisuuden ymmärtää laajemmin, miten väkivalta esitetään, vastaanotetaan ja koetaan nykyisessä mediaympäristössä.

4 Tutkimuksen toteutus

Tämä luku käsittelee tutkimuksen toteuttamista. Luku alkaa tutkimusongelman ja tutkimuskysymysten esittelemisellä, jotka ohjaavat koko tutkimusprosessia. Tämän jälkeen kuvataan tutkimusaineiston valinta ja rajaus, perustellaan aineiston relevanssia tutkimustehtävän kannalta. Seuraavaksi tarkastellaan kriittistä diskurssianalyysia laadullisena tutkimusmenetelmänä ja avataan sen soveltamista tässä tutkimuksessa. Lopuksi käsitellään tutkimuksen eettisiä näkökulmia sekä pohditaan aineiston käsittelyyn ja tutkimuksen luotettavuuteen liittyviä kysymyksiä.

4.1 Tutkimuksen tavoite ja tehtävä

Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella, miten Helsingin Sanomat uutisoi perheväkivallasta vuosina 2019–2024. Erityisen huomion kohteena on, millaisia merkityksiä ja diskursseja uutisoinnissa rakentuu sekä painottuuko teksteissä yksilön vastuu vai rakenteelliset syyt väkivallan ehkäisyssä ja palvelujärjestelmän kehittämisessä. Aineistona toimii 25 Helsingin Sanomissa julkaistua uutista, ja analyysimenetelmänä käytetään diskurssianalyysia.

Tutkimuksen tavoitteena on syventää ymmärrystä siitä, millaista kuvaa media rakentaa perheväkivallasta ja sen ratkaisuista, sekä tuoda näkyväksi, miten vastuunjako yhteiskunnan ja yksilön välillä hahmotetaan mediapuheessa. Näin voidaan tarkastella paitsi perheväkivallan esittämisen tapoja, myös laajemmin sitä, miten median kieli ja esitystavat osallistuvat yhteiskunnallisen todellisuuden muokkaamiseen.

Tutkielma sijoittuu sosiaalityön kentässä rakenteellisen sosiaalityön alueelle. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2024) mukaan rakenteellinen sosiaalityö pyrkii tekemään näkyväksi sosiaalisia ongelmia ja niihin vaikuttavia rakenteita, tunnistamaan epäkohtia sekä edistämään muutosta, joka vahvistaa hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä. Sosiaalihuoltolain (1301/2014, 7 §) mukaan rakenteellinen sosiaalityö sisältää tiedon kokoamista ja tuottamista, kehittämis ehdotusten tekemistä sekä eri toimijoiden yhteistyön

vahvistamista sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseksi. Tämä tutkielma kohdistuu ilmiöön, joka on yhteiskunnallisesti merkittävä ja jonka taustalla vaikuttavat rakenteelliset tekijät. Tutkimus tuottaa tietoa siitä, miten media rakentaa ja ylläpitää käsityksiä sosiaalisista ongelmista sekä siitä, kenelle vastuu perheväkivallan ehkäisemisestä asetetaan ja millä tavoin vastuunjako esitetään. Näin tutkimus tukee sekä sosiaalityön käytäntöjä että laajempaa yhteiskunnallista keskustelua perheväkivallasta.

Tutkimuksen ajankohtaisuutta lisää se, että perheväkivalta on noussut viime vuosina voimakkaasti myös poliittiseen keskusteluun. Esimerkiksi vuonna 2024 eduskuntaan jätetty lakialoite niin sanotusta lapsirauharikoksesta (LA 24/2024 vp.) pyrkii luomaan uuden rikosnimikkeen tilanteisiin, joissa lapsi altistuu väkivallalle olemalla läsnä rikoksen tapahtuessa. Lisäksi kunnille on annettu suositus sisällyttää perheväkivallan ehkäisyn toimintamalli osaksi hyvinvointistrategioita, turvallisuussuunnitelmia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitelmia. Myös jokaisella sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisella on velvollisuus arvioida asiakkaan tilannetta kokonaisvaltaisesti ja mahdollistaa tarvittavat väliintulot. (STM 2024). Näiden taustojen valossa on tärkeää tarkastella, miten media osallistuu keskusteluun perheväkivallasta ja millaisia merkityksiä se rakentaa yhteiskunnallisen ja yksilöllisen vastuun suhteesta.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miten vastuu perheväkivallasta ja sen ehkäisystä esitetään Helsingin Sanomien uutisoinnissa vuosina 2019–2024?
2. Miten vastuu ja moraalinen syyllisyys jaetaan eri toimijoiden (uhrien, tekijöiden, viranomaisten ja yhteiskunnallisten rakenteiden) välillä uutisoinnissa?

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu sosiaalisen konstruktionismin, multimodaalisuuden ja diskurssiteorian varaan. Konstruktionismin lähtökohta on, että kieli ei ole neutraali kuvauskeino, vaan väline todellisuuden rakentamiseen ja vallankäyttöön (Berger & Luckmann 1966, 30–34; Burr 2015, 64–66). Tutkimuksessa tarkastellaan uutisotsikoiden, ingressien ja tekstien sanavalintoja sekä visuaalisia elementtejä, joiden avulla väkivalta esitetään joko yksilötason tapahtumana tai yhteiskunnallisena ongelmana (Ewalds, Haataja & Väliverronen 2012, 83–85).

Multimodaalinen analyysi huomioi, että merkityksiä tuotetaan tekstin lisäksi kuvilla, värialinnoilla, typografialla ja asettelulla. Esimerkiksi väkivallan uhria korostavat kuvat

voivat vahvistaa käsitystä avuttomuudesta, kun taas tiloihin tai esineisiin keskittyvät kuvat luovat etäännytettyä tunnelmaa. (Machin & Mayr 2012, 29–31; Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 54–55.) Myös kuvan ja tekstin välinen suhde voi muokata tulkintaa. Ristiriitaiset elementit voivat korostaa perheväkivaltaa poikkeuksellisena tapahtumana ja hämärtää sen rakenteellista luonnetta. (Ihalainen 2020, 38–40.)

Viitekehys mahdollistaa myös rakenteellisten ja sosiaalisten tekijöiden tarkastelun. Intersektionaalinen näkökulma paljastaa, miten sukupuoli, luokka, etnisuus ja muut tekijät vaikuttavat sekä väkivallan kokemukseen että sen uutisointiin. (Mäntynen & Pietikäinen 2008, 45–47; Niska ym. 2024, 102–104.) Näin voidaan analysoida, miten media osallistuu valtasuhteiden uusintamiseen tai haastamiseen sekä miten perheväkivalta muotoutuu osaksi yhteiskunnallisia normeja.

Teoreettinen viitekehys mahdollistaa mikro- ja makrotason tarkastelun. Yksilötasolla huomio kohdistuu uutisten rakentamiin identiteetteihin, kuten uhrin ja tekijän positioihin, kun taas yhteiskuntatasolla tarkastellaan median diskurssien vaikutusta siihen, miten perheväkivallan syitä ja ratkaisuja kehystetään. (Entman 1993, 52–54; Burr 2015, 64–66.) Tämä on keskeistä tutkimuksen tavoitteiden kannalta, sillä uutisoinnin kautta voidaan tehdä näkyväksi vastuunjako yksilön ja yhteiskunnan välillä. Multimodaalisuuden näkökulmasta analyysissä tarkastellaan erityisesti otsikoita, ingressiä, tekstien sanavalintoja sekä kuvia, typografiaa ja visuaalisia ratkaisuja, jotka muovaavat uutisten merkityksiä (Kress & van Leeuwen 2001, 20–25; Machin & Mayr 2012, 29–31). Näin voidaan tunnistaa, millaisia tulkintoja ja kehystyksiä media tuottaa väkivallasta, sen syistä ja seurauksista.

Tutkimuksen rajauksena on, että analyysi ei pyri arvioimaan yksittäisten uutisten todenperäisyyttä tai uutisoinnin journalistista laatua, vaan keskittyy siihen, millaisia merkityksiä ja diskursseja uutisoinnin kautta tuotetaan. Tämä lähestymistapa korostaa tutkijan refleksiivisyyttä: analyysin tulokset rakentuvat teoreettisten valintojen ja tutkimuskysymysten asettelun varaan. (Alvesson & Sköldbberg 2009, 270–272.) Viitekehysten soveltaminen tarjoaa näin työkalut vastata tutkimuskysymyksiin siitä, miten Helsingin Sanomat esittää yksilön ja yhteiskunnan vastuun perheväkivallan ehkäisyssä ja tukipalveluiden järjestämisessä.

4.2 Aineiston valinta ja rajaus

Tutkimuksessamme aineisto koostui Helsingin Sanomien uutisoinnista liittyen perheväkivaltaa vuosilta 2019–2024. Valitsimme Helsingin Sanomien lehden aineistomme materiaaliksi, koska se on valtakunnallinen lehti. Sitä lukee vuoden 2023 Kansallisen media-tutkimuksen mukaan viikossa jo lähes 2,2 miljoonaa suomalaista eli päivittäin lehteä lukee noin 658 900 lukijaa. Tästä syystä voidaan olettaa, että lehdellä kielellisillä keinoilla vaikutetaan noin kahteen miljoonaan ihmiseen viikoittain. (Myllyoja 2023.) Keräsimme empiirisen aineistomme Helsingin Sanomien uutisarkistosta. Aineistomme muodostui artikkeleista, mielipidekirjoituksista, pääkirjoituksista ja politiikkakirjoituksista, joissa käsiteltiin perheen sisällä tapahtuvaa väkivaltaa. Tavoitteenamme oli kerätä uutisia perheväkivallan uutisoinnista mahdollisimman monipuolisesti useimmista eri uutiskategoriasta, jotta pystyimme luoda kattavan kuvan uutisten informaatiosta ja, miten sitä on tuotettu. Otimme tutkimuksessamme huomioon, missä yhteydessä perheväkivallasta uutisoidaan ja kenen näkökulmasta perheväkivallasta kerrotaan. Tiedostimme, että mielipidekirjoitukset saattavat muokata tutkimustuloksia analysointi vaiheessa, mutta valitsimme ne mukaan, koska koimme myös niiden tuovan tutkimukseemme tietoa niistä kielinkeinoista, joilla perheväkivallasta on kirjoitettu ja miten vastuuta on jakautunut. Avainsanojamme uutisia hakiessamme olivat perheväkivalta ja lähisuhdeväkivalta. Jouduimme laajentamaan hakuamme myös lähisuhdeväkivalta käsitteellä, sillä hakutulokset vain perheväkivallan käsitteellä jäivät liian suppeaksi siihen nähden, mitä me halusimme tutkia.

Uutisten ajankohdan rajaus asettui vuosien 2019–2024 välille, sillä aineiston avulla pystyimme tarkastelemaan, miten uutisointi on vuosien aikana muuttunut. Rajasimme valitsemistamme uutisista vain ne, jotka koskettivat Suomessa tapahtuvaa perheväkivaltaa. Suomessa tapahtuva perheväkivalta ja sitä koskeva uutisointi perustuu Suomen lainsäädännölle ja yhteiskunnallisille käytännöille, joita ei voi täysin verrata muiden maiden kanssa. Lisäksi Suomen sisäiseen uutisointiin keskittyminen mahdollisti syvemmän kotimaisen diskurssin perheväkivallan ilmiöstä. Tutkimukseemme valikoitui lopulta 25 perheväkivaltaa käsittelevää uutista. Näistä uutisista löytyi niitä elementtejä, joita tutkielmaamme tarvitsimme. Näissä artikkeleissa käytiin läpi perheväkivaltaa niin kokijan,

tekijän, viranomaisten ja ulkopuolisin näkökulmista. Tavoitteenamme oli diskurssianalyysin avulla myös analysoida, miten perheväkivallasta kirjoitettiin tällä aikavälillä Helsingin sanomissa.

Taulukko 1. Tutkielman aineisto

	Otsikko	Tyyppi
1	Helsingin poliisilta ristiriitaisia viestejä perheväkivaltajuttujen salaamisesta: ”Ei voi olla kokonaan musta aukko”, sanoo professori	Uutisartikkeli
2	Keskustelu kunniaväkivallasta langettaa epäilyksen varjon kaikkien maahanmuuttotaustaisten perheiden ylle	Mielipidekirjoitus
3	Poliisin lähisuhdeväkivaltaa koskevat ohjeet puutteellisia, moittii viranomaisen – poliisin määräämät lähestymiskiellot auttaisivat uhreja	Uutisartikkeli
4	Perheväkivalta ajoi Suomessa ennätysmäärän ihmisiä turvakoteihin	Uutisartikkeli
5	Ongelmat saattavat kasvaa eristyksissä, mutta apua voi saada muilta ihmisiltä ja myös yhteiskunnalta	Pääkirjoitus
6	Kotiväkivalta lisääntynyt koronaviruksen aikana Suomessa: poliisi pelkää tilanteen pahenevan pääsiäisenä	Uutisartikkeli
7	Monille lapsille koti on suurempi riski kuin koronavirus, kirjoittaa Maaret Kallio	Kolumni
8	Alle yksivuotiaan epäillään joutuneen pahoinpitelyn ja epäinhimillisen kohtelun uhriksi Helsingissä – ”Erittäin murheellinen tapaus”, sanoo lastensuojelun johtaja	Uutisartikkeli
9	”Se, ettei pääse pois kotoa, voi olla paljon pahempi asia kuin koronavirus” – Lastensuojelun asiakkaina olleet kertovat, mitä päihdekotien seinien sisällä tapahtuu	Uutisartikkeli
10	Rikosuhripäivystys on saanut selvästi enemmän soittoja poikkeusolojen takia: ”Pelkona on, että ihmiset eivät halua kuormittaa järjestelmiä”	Uutisartikkeli
11	Perheväkivalta päättyi puukotukseen: Vaimo sai vankeutta, KKO katsoi tilanteen olleen hätävarjelen liioittelua	Uutisartikkeli

12	Ensi- ja turvakoteihin tulleet yhteydenotot lisääntyneet runsaasti – Asiantuntijan mukaan apua pitää harkita, jos kokee pelkoa arjessaan	Uutisartikkeli
13	Perhetilanteiden kärjistyminen huolettaa koronavaikeisiin pitkittyessä – Esimerkiksi Helsingissä poliisin tekemät lastensuojelutoimet lisääntyivät syksyllä	Uutisartikkeli
14	Helsingin tulee luopua lähisuhdeväkivallan sovittelusta	Mielipidekirjoitus
15	Poliisit hälytettiin 21 kertaa Espoossa samaan osoitteeseen, eikä tilanteeseen puututtu – ”Jos aikuinen ihminen haluaa jäädä, niin hän jää”	Uutisartikkeli
16	Uhkailijaisä voitti oikeudessa	Uutisartikkeli
17	Lasten ja nuorten kokema henkinen perheväkivalta on yleistynyt	Uutisartikkeli
18	Kuka auttaa nuorta, jota eno lyö, koska rakastaa?	Kolumni
19	Mies poltti vaimonsa elävältä: Suomalainen palvelujärjestelmä ei kykene tukemaan ulkomaalaistaustaisia perheitä riittävän ajoissa, sanoo asiantuntija	Uutisartikkeli
20	Naisten tekemä väkivalta on vaarallisempaa kuin miesten, sanoo kirjailija Elina Airio	Mielipidekirjoitus/Politiikka kirjoitus
21	Turvassa	henkilökuva / henkilöreportaasi
22	Nainen ei todistanut väkivaltaista kumppaniaan vastaan – korkein oikeus mursi uhrin vaitiolo-oikeuden	Uutisartikkeli
23	Jos en saa sinua, ei saa kukaan muukaan	Uutisartikkeli
24	Poliisin lähisuhdeväkivaltaan erikoistunut ryhmä on ollut korvaamaton apu turvakotien asukkaille	Mielipidekirjoitus
25	Turvakodit täyttyvät – taustalla päihteet, maahanmuutto ja lisääntyvät talousongelmat	Uutisartikkeli

Aineiston monipuolisuus mahdollisti perheväkivallan uutisoinnin tarkastelun useista näkökulmista ja eri tekstilajien kautta. Näin saimme näkyviin sekä uutisjournalismin

institutionaalisen kielen että mielipidekirjoitusten ja kolumnien tuottamat moraaliset ja affektiiviset merkitykset. Artikkeleiden vaihtelu ajallisesti ja sisällöllisesti vahvisti analyysin luotettavuutta, sillä se paljasti, millaisia muutoksia kielenkäytössä ja vastuun jakautumisessa on tapahtunut vuosien 2019–2024 aikana.

Aineisto soveltui hyvin kriittisen diskurssianalyysin lähestymistapaan, sillä se sisälsi sekä viranomaisten, asiantuntijoiden että yksilöiden puheenvuoroja. Tämän avulla pystyimme tarkastelemaan, miten erilaiset yhteiskunnalliset toimijat rakentavat käsityksiä väkivalta, vastuusta ja moraalista. Analyysissä huomio kiinnittyi erityisesti siihen, miten uutiset tuottavat ja uusintavat valtasuhteita kielellisesti ja visuaalisesti sekä siihen, millaisia merkityksiä nämä rakenteet saavat sosiaalityön näkökulmasta.

4.3 Kriittinen diskurssianalyysi ja sen soveltaminen tässä tutkimuksessa

Kuten aiemmin todettu, perheväkivalta on vakava yhteiskunnallinen ongelma, ja sen uutisoinnilla on merkittävä rooli ilmiön ymmärtämisessä ja siitä muodostuvissa käsityksissä. Median kieli ja esitystavat voivat vahvistaa olemassa olevia stereotyyppioita ja valtasuhteita, mutta ne voivat myös haastaa niitä. Diskurssianalyysi tarjoaa välineen tarkastella tätä ilmiötä, sillä sen avulla voidaan paljastaa, millaisia merkityksiä kielenkäyttö tuottaa ja millaisia sosiaalisia todellisuuksia se rakentaa. (Van Dijk 1972, 61–63; Pietikäinen & Mäntynen 2019, 29–32.)

Diskurssianalyysin lähtökohtana on ajatus, että kieli ei ole neutraali viestinnän väline, vaan rakentaa ja ylläpitää sosiaalisia suhteita ja rakenteita. Kielen avulla tuotetaan kuvia todellisuudesta, määritellään toimijoiden rooleja ja luodaan normeja. Olennaista ei ole vain se, mitä sanotaan, vaan myös se, miten asiat ilmaistaan ja millaisissa merkityskehyksissä ne esitetään. (Jokinen ym. 2016, 26–27; Luodonpää-Manni ym. 2020, 14–15.) Diskurssianalyysi soveltuu erityisen hyvin perheväkivallan uutisoinnin tutkimiseen, sillä se mahdollistaa sen tarkastelun, nähdäänkö väkivalta yksilön ongelmana vai rakenteellisena kysymyksenä.

Diskurssianalyysi pohjautuu sosiaalisen konstruktionismin näkökulmaan, jonka mukaan todellisuus rakentuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Merkitykset ja käsitykset

eivät ole pysyviä tai luonnollisia, vaan ne muotoutuvat sosiaalisissa ja kulttuurisissa konteksteissa. (Jokinen ym. 2016, 30–32.) Tämä korostaa sitä, että tapa, jolla perheväkivalta uutisoidaan, vaikuttaa siihen, millaisena ongelmana se ymmärretään ja millaisia ratkaisuja pidetään mahdollisina.

Laadullisen tutkimuksen näkökulmasta diskurssianalyysi kiinnittää huomion merkitysten rakentumiseen kontekstissaan. Tyypillisiä piirteitä ovat esimerkiksi “mitä” ja “miten” -kysymysten painottaminen, itsestäänselvyyksien kyseenalaistaminen ja kontekstin säilyttäminen. (Juhila 2021; Pietikäinen & Mäntynen 2019.) Diskurssin käsite ymmärretään tässä tutkimuksessa makrotason ilmiönä, joka heijastaa yhteiskunnallisia rakenteita ja vallan muotoja (Niska 2024, 103). Analyysiin liittyvät myös argumentointi ja intertekstuaalisuus: diskurssien välinen kamppailu sekä uutisten linkittyminen aiempiin puhetapoihin ja historiallisiin merkityksiin (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 123–126).

Kriittisen diskurssianalyysin erityispiirteenä on ideologioiden ja valtasuhteiden paljastaminen, jotka ylläpitävät eriarvoisuutta tai estävät muutosta. Menetelmän avulla voidaan yhdistää tarkasti rajatut tekstiaineistot osaksi laajempia yhteiskunnallisia ilmiöitä. (Miestamo, Laitinen & Pahta 2020, 112–113.) Perheväkivalta kytkeytyy rakenteellisiin tekijöihin, eikä sitä voida ymmärtää vain yksilöiden valintojen seurauksena. Siksi kriittinen diskurssianalyysi auttaa tunnistamaan, millaisia käsityksiä vastuusta ja vallasta rakentuu, kun media käsittelee väkivaltaa.

Analyysissä huomioitiin myös uutisten multimodaalisuus: tekstit, kuvat ja visuaaliset ratkaisut muodostavat yhdessä kokonaisuuden, joka vaikuttaa lukijan tulkintoihin (Luodonpää-Manni ym. 2020, 20–22). Helsingin Sanomien uutiset soveltuvat hyvin tällaiseen tarkasteluun, sillä ne sisältävät sekä kirjoitettua kieltä että kuvia, jotka luovat konteksteja tulkinnoille.

Analyysiprosessi eteni vaiheittain ja perustui kahden tutkijan jatkuvaan vuoropuheluun. Ensiksi luimme kaikki 25 uutista kokonaisuutena, jotta aineiston tyyli, sävy ja toistuvat aiheet tulivat näkyviksi. Teimme muistiinpanoja teemoista, sanavalinnoista ja toimijoiden rooleista (uhri, tekijä, viranomainen, yhteiskunta) sekä siitä, miten vastuu väkivallan ehkäisystä määrittyi. Tämän jälkeen kummankin tutkijan itsenäiset havainnot ja alustavat tulkinnat vertailtiin, ja keskustelimme siitä, mistä mahdolliset erot johtuvat. Jos tulkinnat erosivat, palasimme tekstikohtaisesti aineistoon arvioidaksemme, mitkä kielelliset ja

visuaaliset ratkaisut tukivat kumpaakin näkökulmaa. Tämä iteratiivinen vuoropuhelu lisäsi analyysin luotettavuutta ja auttoi tunnistamaan omien ennakko-oletusten vaikutuksia.

Toisessa vaiheessa merkitsimme uutisista toimijat ja heidän asemansa, vastuun, syyllisyyden ja toimijuuden ilmaisut, käytetyt metaforat, toistuvat ilmaisut sekä mahdolliset rakenteelliset selitykset. Kolmannessa vaiheessa havainnoista etsittiin toistuvia puheta-
poja eli diskursseja vertaamalla eri uutisten ilmaisutapoja ja analysoimalla kielellisiä ja visuaalisia ratkaisuja. Diskurssit tunnistettiin seuraavien periaatteiden mukaan: toistuvuus, tavoite ja rajattavuus.

Näiden kriteerien pohjalta muodostimme kolme päädiskurssia, jotka nousivat uutisartikkeleista:

1. Yksilövastuun diskurssi, jossa väkivalta kehystyy tekijän moraalisena ongelmana ja uhrin vastuuna hakea apua.
2. Rakenteellisen vastuun diskurssi, jossa väkivalta liitetään palvelujärjestelmän puutteisiin ja yhteiskunnan velvollisuuteen suojella.
3. Suojaavan yhteisön diskurssi, jossa korostetaan viranomaisten, järjestöjen ja yhteisön roolia väkivallan ehkäisyssä ja uhrien tukemisessa.

Diskurssit asetettiin laajempaan yhteiskunnalliseen ja ideologiseen kontekstiin, hyödyntäen kriittisen diskurssianalyysin peruseriaatetta. Jokainen teksti on osa valtasuhteiden verkostoa, jossa tietyt puhettavat normalisoituvat ja toiset jäävät marginaaliin (ks. Fairclough 1995, 87–90). Tarkastelimme esimerkiksi, kuka saa puheenvuoron (asiantuntija, viranomainen, uhri) ja kenen ääni puuttuu (tekijä, lapset, vähemmistöt).

Kriittisen tulkinnan tavoitteena ei ollut tuottaa yksiselitteisiä totuuksia, vaan paljastaa merkitysrakenteet, joiden kautta media osallistuu perheväkivallan määrittelyyn ja vastuun jakamiseen. Näin analyysi nosti esiin, miten uutisointi voi vahvistaa olemassa olevia valtasuhteita tai avata tilaa vaihtoehtoisille ymmärryksille. Koska kriittinen diskurssianalyysi on tulkinnallinen menetelmä, huomioimme tutkijoiden omat lähtökohdat ja niiden mahdollisen vaikutuksen tulkintaan. Tutkijoiden sosiaalityön tausta ohjasi huomion erityisesti rakenteellisiin ja eettisiin kysymyksiin sekä siihen, miten uutisointi voi tukea tai estää sosiaalista muutosta. Refleksiivisyys lisäsi analyysin läpinäkyvyyttä ja

moninäkökulmaisuutta, ja tutkijoiden jatkuva vuoropuhelu auttoi tekemään tulkinnalliset valinnat näkyviksi ja perustelluiksi. (Jokinen 1999, 34–36; Pietikäinen & Mäntynen 2019, 45–47.)

Analyysissa tunnistimme uutisissa toistuvia diskursseja, jotka rakentavat erilaisia käsityksiä perheväkivallasta, vastuusta ja moraalista. Taulukko 2 havainnollistaa nämä diskursit, niiden keskeisen sisällön, kielellisen rakentumisen, vastuunkohdentumisen, moraalisen painotuksen sekä taulukossa mainitut uutisartikkelit.

Taulukko 2. Analyysin kuvailu

Diskurssi	Keskeinen sisältö ja kielellinen rakentuminen	Vastuun kohdentuminen	Moraalinen painotus	Artikkelit
Kriisi- ja moraalipaniikki-diskurssi	Perheväkivalta esitetään poikkeuksellisena, järkyttävänä ja tunteita herättävänä tapahtumana. Kieli on emotionaalista (“järkyttävä teko”, “hiljainen kylä järkyttyi”), ja uutiset painottavat yhteisön moraalista reaktiota.	Kohdentuu yksilöön ja yksittäisiin tapauksiin (tekijä, uhri).	Tunnepohjainen paheksunta ja moraalinen tuomio; yhteisön kollektiivinen suru ja syyllisyys.	5, 8, 11, 13, 18
Kulttuuristava ja toiseuttava diskurssi	Väkivaltaa selitetään kulttuurisilla eroilla ja “toisten” yhteisöjen arvoilla (“kunnian käsitykset”, “perinteiset roolit”). Suomalainen yhteiskunta kuvataan rationaalisenä ja tasa-arvoisena vastakohtana.	Ulkoistettu vastuu siirtyy “toisiin” kulttuureihin ja yhteisöihin.	Moraalinen erottelu “meidän” ja “heidän” välillä; suomalaisuus näyttäytyy ylivermaisena.	2, 16, 19
Yksilön vastuuta korostava diskurssi	Väkivalta kehystetään moraaliseksi ja psykologiseksi kysymykseksi. Korostetaan tekijän itsehillintää ja uhrin velvollisuutta hakea apua. Kieli painottaa yksilön valintaa ja toimintaa (“olisi pitänyt lähteä”, “aikuisten kannattaa keskustella etukäteen”).	Yksilö – tekijä ja uhri; henkilökohtainen moraalinen vastuu.	Vastuullisuus ja itsehallinta yksilön eettisenä velvollisuutena.	6, 9, 17, 20, 21
Viranomais- ja rakenteellinen diskurssi	Väkivalta esitetään hallinnollisena ja oikeudellisena kysymyksenä. Kieli on institutio-naalista ja neutraalia	Hallinnollinen ja juridinen vastuu viranomaisilla;	Byrokraattinen vastuu korvaa moraalisen vastuun;	1, 3, 4, 7, 10, 12, 14, 15

	(“viranomaiset selvittävät tapauksen”, “järjestelmä petti”).	yksilön kokemus jää taustalle.	järjestelmä määrittää toimijuuden.	
Rakenteellisen vastuun poissaolo	Yhteiskunnallinen ja poliittinen vastuu tunnustetaan, mutta sitä ei problematisoida. Hallinnon ja politiikan kieli on neutraalia ja teknistä.	Siirtyy yksilöille ja yhteisöille, joilla vähiten valtaa.	Ideologinen naturalisointi – järjestelmän puutteet esitetään väistämättöminä.	4, 11, 13, 19

Aineiston tarkastelussa voidaan havaita, että uutisoinnissa toistuu joukko diskursseja, jotka muodostavat perustan sille, miten perheväkivallasta puhutaan ja mitä näkökulmia ilmiöön liitetään. Vallalla oleviksi voidaan nimetä erityisesti kolme puhetapaa: viranomaisten vastuuseen kiinnittyvä diskurssi, yhteiskunnallisiin kriiseihin liittyvä diskurssi sekä kulttuurista erityisyyttä korostava diskurssi. Näiden kautta uutisointi ei ainoastaan kuvaa väkivallan ilmenemismuotoja, vaan myös muovaa käsityksiä siitä, kuka on vastuussa väkivallan ehkäisystä ja millaisessa kontekstissa ilmiö nähdään merkitykselliseksi.

4.4 Eettiset näkökulmat

Tutkimuksemme aineisto koostui julkisesti julkaistuista uutisista. Tästä syystä aineisto ei sisältänyt yksityishenkilöiden lausuntoja, eikä tutkimuksessa ole esimerkiksi sosiaalisen median sisältöjä, joten tutkimukseen ei liittynyt yksityisyyden suojaan liittyviä ongelmia. Varmistimme tutkimusta tehdessämme kuitenkin sen, että aineistoja käsiteltiin vastuullisesti ja lähteen merkittiin asianmukaisesti tieteellisen käytäntöjen mukaan.

Diskurssianalyysi on laadullinen menetelmä, missä tutkijoiden omilla diskursseilla on paljon merkitystä. Tutkijoiden tulee tarkastella kriittisesti kielenkäyttöä sekä omia tutkimustuloksiaan eli osallistua omiin sosiaalisen todellisuuden rakentumisen seurauksellisiin tekijöihin. Tutkijat jäsentävät diskurssejaan tekstin tuottamisessa, tutkimustyössä ja kielenkäytössään. Tutkijoilla on vaikutusta siihen, miten asioita tulkitaan ja mitä asioita korostetaan. Tutkijoiden rooli vaikuttaa myös siihen, miten asioita tulkitaan ja miten niitä nähdään. Tutkijat voivat tehdä aineistoihin liittyen ja tutkimukseen valintoja ja ratkaisuja,

joihin tutkijan omalla roolilla on vaikutusta. Tutkijoiden oma elämänhistoria vaikuttaa siihen, kuinka asioita tulkitsee ja näkee. (Pynnönen 2013, 35–36.)

Olemme kumpikin työskennelleet lapsiperheiden parissa ja pyrimme aktiivisesti välttämään siitä kokemuksesta mahdollisesti syntyviä ennakkokäsityksiä ja -luuloja tutkimusta tehdessämme. Otimme myös huomioon tutkijoina oman sukupuolemme mahdollisen vaikutuksen siihen, miten painotamme asioita ja lähestymme analyysia. Tiedostaen aiheen vahvan sensitiivisyyden, pyrimme työskentelemään objektiivisesti ja analyyttisesti, säilyttäen puolueettoman otteen tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Samalla olimme tietoisia myös tiedontuottajien, eli toimittajien, eettisistä velvoitteista. Julkisen sanan neuvoston ohjeet korostavat sananvapauden vastuullista käyttöä, totuudenmukaista tiedonvälitystä ja ammattietiikan edistämistä. Yleisöllä on oikeus saada tietoa yhteiskunnassa tapahtuvista asioista, ja toimittajia veloitetaan kunnioittamaan ihmisarvoa sekä osoittamaan hienotunteisuutta yksityiselämää koskevissa aiheissa. (Julkisen sanan neuvosto, 2011.)

Tiedostimme aiheen sensitiivisyyden koko prosessin ajan. Usein sekä väkivallan kohteeksi joutuneet että sen tekijät pyrkivät piilottamaan tilanteen eivätkä halua puhua siitä perheen ulkopuolella. Tutkimusta suunnitellessamme pohdimme tarkoin, miksi perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvät teemat ovat tutkimisen arvoisia ja millaisia eettisiä perusteluja aiheen käsittely edellyttää. Usein vasta väkivallan kokemuksen jälkeen, toipumisen alettua, ihminen on valmis kertomaan kokemastaan ja haluaa jakaa tarinansa auttaakseen muita samankaltaisessa tilanteessa olevia. Olimme tietoisia siitä, että omat mahdollisesti tiedostamattomat ajatusmallimme eivät saa vaikuttaa aineiston keruuseen. Pyrimme varmistamaan, että tutkimukseen valikoituu monipuolinen ja riittävän kattava otos uutisoinnista, joka on käsitellyt lähisuhdeväkivaltaa viimeisten neljän vuoden ajalta.

5 Vallalla olevat diskurssit perheväkivallan uutisoinnissa

5.1 Viranomaisiin ja oikeudellisiin rakenteisiin kiinnittyvä diskurssi

Viranomaisiin ja oikeudellisiin rakenteisiin kiinnittyvä diskurssi rakentuu uutisaineistossa ensisijaisesti institutionaalisen kielen ja hallinnollisen vastuun kautta. Uutisoinnissa väkivalta esitetään usein järjestelmäkysymyksenä, jossa toimijoina ovat poliisi, sosiaalityöntekijät, oikeuslaitos ja terveydenhuollon ammattilaiset. Tämä kehystämistapa tuottaa kuvaa yhteiskunnasta, joka pyrkii hallitsemaan ja korjaamaan väkivaltaa erilaisten viranomaistoimien avulla. Kielen tasolla tämä näkyy sanavalinnoissa, joissa perheväkivalta määrittyy hallinnolliseksi ongelmaksi, ei niinkään inhimilliseksi kriisiksi. Viranomaistoimijoita kuvataan vastuunkantajina, mutta samalla heidän toimintamahdollisuuksiaan rajoittavat resurssien niukkuus, rakenteellinen kuormitus ja monimutkainen lainsäädäntö. (Artikkelit 2, 4, 5.) Tämä diskurssi kytkeytyy vahvasti institutionaaliseen rationaliteettiin, jossa väkivalta näyttäytyy ensisijaisesti rikoksena ja vasta toissijaisesti sosiaalisena ilmiönä.

Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta tällainen kielenkäyttö ei ainoastaan esitä todellisuutta, vaan myös tuottaa ja ylläpitää sitä (Berger & Luckmann 1966, 33; Burr 2015, 10–11). Kun uutinen kertoo esimerkiksi, että:

“Viranomaiset selvittävät tapauksen” tai “Lastensuojelu on ollut perheen tilanteesta tietoinen” (Artikkelit 3, 6).

Rakentaa oletuksen, että väkivalta on kontrolloitavissa oikeudellisten ja hallinnollisten prosessien avulla. Tämä kieli tuottaa viranomaisille toimijuuden ja vastuullisuuden position, mutta samalla se kaventaa uhrien ja perheiden kokemuksellisen todellisuuden näkyvyyttä. Kielellisesti perheväkivallan uhrin ääni jää usein taka-alalle, kun taas viranomaisten puhe on esillä muodollisena ja neutraalina. Tämä kertoo Fairclough'n (1995, 64–66) kuvaamasta institutionaalisen vallan vaikutuksesta kieleen viranomaisdiskursseissa merkityksiä hallitaan normatiivisesti, ja ne rakentuvat asiantuntijuuden kautta.

Sosiaalityön näkökulmasta viranomaisdiskurssi on kaksijakoinen. Yhtäältä se korostaa yhteiskunnan vastuuta suojella yksilöitä ja tarjota heille palveluja, mutta toisaalta se uusintaa valtasuhteita, joissa asiakas on hallinnan kohde, ei aktiivinen toimija. (Juhila 2001, 169–170; Witkin 2012, 68–69.) Uutisoinnissa väkivallan uhria koskeva tieto välittyy viranomaislähteiden kautta, jolloin kertomus rakentuu hallinnon ja kontrollin näkökulmasta. Kun sosiaalityöntekijä ”arvioi perheen tuen tarvetta” tai ”tekee lastensuojeluilmoituksen” (Artikkeli 8), uutinen esittää väkivallan ennen kaikkea palvelujärjestelmän toiminnan kohteena, ei moraalisenä tai yhteisöllisenä kriisinä. Tämä tuottaa sen, mitä Foucault (1980, 94–95) kuvasi hallinnan diskursseiksi tiedon ja vallan yhdistymistä, jossa yksilöiden elämää jäsennetään normien ja luokittelujen kautta.

Tässä diskurssissa vastuu rakentuu muodollisen järjestelmän kautta. Uutisissa toistuu ajatus, että viranomaisten on toimittava ”lain edellyttämällä tavalla” (Artikkelit 1, 7), ja virheiden ilmetessä keskustelu kääntyy rakenteisiin:

”Järjestelmä petti” tai ”Valvonta ei toiminut” (Artikkelit 9, 12).

Näin uutisointi siirtää huomion yksilöllisestä toiminnasta institutionaaliseen vastuuseen, mutta samalla se voi etäännyttää väkivallan inhimillisen ulottuvuuden. Foucault’n (1969, 35–37) mukaisesti valta toimii juuri tällaisessa etäännyttämisen logiikassa. Ongelma määritellään hallinnan kautta, jolloin moraalinen vastuu muuttuu byrokraattiseksi vastuuksi. Tämä näkyy myös uutisten visuaalisissa ratkaisuissa: kuvat esittävät usein poliisi-autoja, oikeustaloja tai virastorakennuksia (Artikkelit 2, 10), mikä visuaalisesti vahvistaa hallinnollista kehystä. Multimodaalisuuden näkökulmasta tällaiset kuvat rakentavat mielikuvaa järjestyksen ja kontrollin palauttamisesta (Kress & van Leeuwen 2001, 20–25; Machin & Mayr 2012, 29–31).

Viranomaisdiskurssi määrittelee myös sen, kuka saa puhua ja kenen ääni jää kuulumattomiin. Uutisoinnissa viranomaisten lausunnot esitetään usein totuudenmukaisina ja kiistattomina, kun taas uhrien tai tekijöiden kertomukset rajataan tunteellisiksi tai subjektiivisiksi (Artikkelit 5, 13). Tämä tuottaa hierarkkisen tiedon järjestyksen, jossa asiantuntijuus ja objektiivisuus määrittävät uskottavuuden rajat (Foucault 1972, 49–55; Fairclough 1992, 66–67). Tällöin uutisointi ei pelkää toista viranomaisten näkemyksiä, vaan myös vahvistaa yhteiskunnallista käsitystä siitä, että väkivalta on hallittavissa juridisen ja hallinnollisen toiminnan keinoin. Samalla se kaventaa ymmärrystä väkivallan sosiaalisista, emotionaalisista ja kulttuurisista ulottuvuuksista, jotka jäävät näkymättömiksi.

Sosiaalityön eettisestä näkökulmasta tällainen kehystys on ongelmallinen, sillä se voi hämärtää yksilön toimijuutta ja kokemusta. Kun väkivallan uhri kuvataan järjestelmän asiakkuutena eikä aktiivisena toimijana, hänen mahdollisuutensa vaikuttaa omaan tilanteeseensa jäävät vähäisiksi. Tämä asettaa sosiaalityölle haasteen, miten tunnistaa ja purkaa hallinnan diskursseja, jotka ylläpitävät asiakkaan passivoitumista. (Paavilainen & Pösö 2003, 50–51; Karhuvaara ym. 2004, 52.) Uutisoinnin tasolla tämä tarkoittaa sitä, että journalistinen kieli osallistuu samoihin merkitysten tuottamisen prosesseihin kuin viranomaispuhe. Esimerkiksi kun artikkelissa todetaan:

“Lapsi on sijoitettu turvalliseen paikkaan” (Artikkeli 7).

Lukijalle välittyy kuva ratkaistusta ongelmasta, vaikka todellisuudessa väkivaltaisen perhedynamiikan vaikutukset jatkuvat pitkään sijoituksen jälkeen. Näin uutinen osallistuu sosiaalisen todellisuuden rakentamiseen tavalla, joka voi ylläpitää vääristyneitä käsityksiä väkivallan loppumisesta viranomaistoimenpiteen myötä.

Viranomaisdiskurssi toimii myös välineenä, jonka kautta yhteiskunta rakentaa omaa moraalista identiteettiään. Kun uutisissa korostetaan:

“Suomi on sitoutunut Istanbulin sopimukseen” tai että “uudet toimintamallit otetaan käyttöön väkivallan ehkäisemiseksi” (Artikkelit 10, 14).

Yhteiskunta esitetään vastuullisena ja reagoivana. Tämä retorinen rakenne tuottaa turvallisuuden tunnetta ja vahvistaa uskoa hallinnon kykyyn suojella kansalaisiaan. Samalla se kuitenkin voi peittää näkyvistä rakenteellisia epäkohtia, kuten palvelujen saatavuuden alueellisia eroja, resurssipulaa tai ammattilaisten kuormitusta (THL 2024). Fairclough’n (2003, 9–10) mukaan juuri tällainen institutionaalinen diskurssi on tehokkain vallankäytön muoto, sillä se esittää hallinnan luonnollisena ja välttämättömänä osana yhteiskunnan toimintaa.

Konstruktionistisesti tulkittuna viranomaisdiskurssi on yhteiskunnallisen hallinnan väline, joka määrittelee sekä ongelman että ratkaisun rajat. Se rakentaa käsitystä väkivaltaista yhteiskunnallisena poikkeamana, joka vaatii viranomaistoimenpiteitä, mutta samalla se ylläpitää järjestelmää, jossa yksilölliset ja emotionaaliset ulottuvuudet jäävät sivuun. Tämä näkyy uutisoinnissa erityisesti silloin, kun väkivallan seurauksia käsitellään tilastoina tai viranomaisten toimenpiteinä, ei ihmisten kokemuksina (Artikkelit 11, 15). Sosiaalityön kannalta tämä tarkoittaa, että väkivalta muuttuu hallinnolliseksi ongelmaksi,

jonka ratkaisut määritellään organisaatiokeskeisesti. Tällöin rakenteellinen valta ohjaa sitä, mitä pidetään auttamisena ja mikä jää sen ulkopuolelle. (Foucault 1980, 94–95; Niska ym. 2024, 26–27.)

Tämän diskurssin kautta nousee esiin myös laajempi kysymys yhteiskunnallisesta vastuusta perheväkivallan ehkäisyssä. Helsingin Sanomien uutisoinnissa yhteiskunnan vastuu perheväkivallan ehkäisyssä rakentuu diskursiivisesti kahden jännitteen varaan: yhtäältä velvoittavan suojelun ja toisaalta rakenteellisen riittämättömyyden. Uutisissa toistuu ajatus siitä, että yhteiskunnan tulisi turvata väkivallalta suoja, mutta samalla sen toiminta näyttyy hitaana ja byrokraattisena. Ilmiö ei ole vain hallinnollinen ongelma, vaan osa laajempaa keskustelua moraalista vastuusta ja vallan käytöstä.

“Apua hakevat jäävät yksin, vaikka järjestelmä on olemassa”, todetaan eräässä artikkelissa (Artikkeli 11).

Tämä lause kiteyttää sen, miten yhteiskuntaa koskeva vastuudiskurssi rakentuu. Se ei ole puhetta yksittäisestä epäonnistumisesta, vaan rakenteesta, joka ei toimi niin kuin sen pitäisi. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta tämä kieli ei pelkästään kuvaa todellisuutta, vaan tuottaa sen (Berger & Luckmann 1966; Burr 2015). Vastuun käsite muodostuu uutisissa merkitysjärjestelmäksi, jossa yhteiskunnan toiminta määritellään normatiivisesti sen perusteella, kuinka hyvin se pystyy suojelemaan haavoittuvia kansalaisiaan.

Kuten Fairclough (1995, 64–66) toteaa, diskurssit eivät ole vain sanavalintoja, vaan yhteiskunnallisia käytäntöjä, joiden kautta valta ilmenee. Tässä aineistossa valta näyttyy hoivan ja kontrollin välisenä rajankäyntinä. Uutisissa viranomaiset kuvataan usein sekä vastuunkantajina että voimattomina.

“Viranomaiset voivat tarjota apua, mutta eivät voi pakottaa ketään lähtemään” (Artikkeli 9).

Tämä toistuva ilmaus luo diskurssia hallinnollisesta rajoittuneisuudesta. Yhteiskunnalla on valta, mutta sen käyttö on sidottu yksilön omaan toimijuuteen. Kielen tasolla tämä tuottaa ymmärrystä vastuusta, joka on jaettu, mutta epätasapainoinen. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta kyse ei ole pelkästä juridisesta kysymyksestä, vaan tavasta, jolla puheessa määritellään, kenen kuuluu toimia ja milloin toimimattomuus muuttuu syyllisyydeksi. Näkökulma luo kuvaa viranomaisen mahdollisuuksista vaikuttaa sekä auttaa, mutta luo vastuun yksilölle toimia. Toisaalta tämä koskee vain itsemäärääviä aikuisia,

jotka ovat vastuussa heidän elämästään itsemääräämisoikeuden nojalla. Lapset ovat kuitenkin sosiaaliviranomaisten vastuulla, jos lapsen kasvu- ja kehitysolosuhteet välittömästi vaarantavat lasta (Lastensuojelulaki 417/2007).

Multimodaaliset elementit vahvistavat näitä merkityksiä. Kuvat suljetuista ovista, tyhjästä käytävistä ja varjoon jäävistä hahmoista rakentavat visuaalista kertomusta yhteiskunnan poissaolosta. Kressin ja van Leeuwenin (2001, 20–25) mukaan juuri tällaiset visuaaliset valinnat ohjaavat lukijan tulkintaa. Kuva ei ainoastaan havainnollista, vaan osallistuu aktiivisesti merkityksen tuottamiseen. Kun uutiskuvassa näkyy poliisiauto hämärässä, se ei kerro vain tilanteen vakavuudesta, vaan myös siitä, että yhteiskunnan vastuu on läsnä vain jälkikäteen, ei ennaltaehkäisevästi. Näin visuaalisuus ja kieli toimivat yhdessä konstruoiden todellisuutta, jossa väkivaltaan reagoidaan, mutta sitä ei onnistuta estämään.

Foucault'n (1980) vallan käsitteen kautta tätä voidaan tulkita niin, että uutisointi paljastaa hallinnan ja suojelun kaksinaisuuden: sama järjestelmä, joka on veloitettu suojelemaan, on myös se, joka määrittää, ketkä ovat "avun arvoisia". Tällöin valta toimii ei vain lainsäädännön ja hallinnon tasolla, vaan myös symbolisesti. Siinä, kenen ääni kuuluu ja kuka jää näkymättömäksi. Tämä osaltaan kertoo ja nostaa esille, kuinka iso merkitys on ennaltaehkäisevällä toiminnalla.

"Avun piiriin hakeutuminen on monelle mahdotonta, jos kielitaitoa ei ole" (Artikkeli 12).

Tämä lause tiivistää sen, miten yhteiskunnan vastuu ei ole pelkästään rakenteiden olemassaoloa, vaan myös saavutettavuutta ja ymmärrettävyyttä. Keskinen (2014, 303–305) mukaan tällainen "hiljaisuuden diskurssi" tuottaa näkymättömyyttä. Puhumattomuus ei ole tyhjyyttä, vaan vallan muoto. Kun kielitaito puuttuu, yksilö voidaan sulkea ulos niistä tiloista, joissa hänen äänensä voisi tulla kuulluksi. Palvelut eivät ole saavutettavia, jos ne eivät huomioi kielellistä ja kulttuurillista moninaisuutta. Vastuu palveluiden saavutettavuudesta ei siis ole ainoastaan yksilöllä, vaan yhteiskunnalla.

Rakenteellisen sosiaalityön näkökulmasta yhteiskunnan vastuu perheväkivallan ehkäisyssä tarkoittaa ennen kaikkea kykyä tunnistaa ja tuoda näkyväksi niitä olosuhteita, jotka ylläpitävät väkivaltaa (Enroos & Mäntysaari 2017). Uutisoinnissa tämä näkyy silloin, kun artikkeleissa nostetaan esiin järjestelmän puutteita, kuten turvakotien vähäistä määrää tai sosiaalipalveluiden viivettä.

"Kuntien sosiaalityö ei tavoita kaikkia, vaikka laki velvoittaa" (Artikkeli 4).

Lause ei ainoastaan raportoisi tilanteesta, vaan tuottaa moraalista painetta se muistuttaa yhteiskunnasta toimijana, joka on laiminlyönyt oman tehtävänsä. Sitaatilla paljastetaan rakenteellinen ongelma, vaikka oikeudelliset puitteet ovat olemassa (esimerkiksi lastensuojelulaki (417/2007) ja sosiaalihuoltolaki (1301/2014), niiden toimeenpano ei toteudu käytännössä. Tämä viittaa siihen, että ongelma ei ole tiedon tai sääntelyn puutteessa, vaan hallinnollisessa ja poliittisessa tahdossa. Fairclough'n (2003) mukaan juuri tällaiset moraaliset väittämät paljastavat uutisoinnin ideologisen luonteen: median kielellä on kyky asettaa yhteiskunta vastuuseen ilman suoraa syytöstä.

Samalla uutisissa on havaittavissa diskurssi yhteiskunnan toivosta ja korjaavasta voimasta. Artikkelit, joissa kerrotaan uusista palveluista, kuten Nollalinjasta tai SERI-keskuksesta, luovat kuvaa järjestelmästä, joka on kykenevä muuttumaan.

“Nollalinjalle soittamalla kuka tahansa voi saada apua kellonajasta riippumatta” (Artikkeli 6).

On ilmaus, joka rakentaa yhteiskunnasta saavutettavaa ja huolehtivaa. Tällainen puhe-tapa tuottaa vastuun ohella myös toimijuutta: yhteiskunta ei ole vain passiivinen viranomainen, vaan aktiivinen pelastaja. Se, että uutisointi asettaa nämä kaksi diskurssia rinnakkain, epäonnistumisen ja toivon, tekee yhteiskunnan vastuusta moniulotteisen. Se ei ole yksiselitteisesti laiminlyöntiä, vaan jatkuvaa neuvottelua mahdollisuuksista ja rajoista.

STT:n uutinen (Artikkeli 17) rakentaa perheväkivaltaa ennen kaikkea asiantuntijatiedon ja tutkimuspuheen kautta. Uutinen nojaa kansallisen lapsiuhritutkimuksen tuloksiin ja käyttää kvantitatiivisia ilmauksia, kuten:

“Merkittävästi yleistynyt” ja “Kuudesluokkalaisten pahoinpitelykokemukset ovat hie-man yleistyneet” (Artikkeli 17).

Mikä etäännyttää väkivallan yksilöllisistä kokemuksista ja siirtää vastuun tiedon tuottajille tutkijoille ja viranomaisille. Lapsen asema jää tilastollisen kokonaisuuden osaksi, mikä vahvistaa hallinnollista ja institutionaalista näkökulmaa perheväkivaltaan (Fairclough 1995, 66–68). Tällainen asiantuntijalähtöinen kehys ylläpitää käsitystä, jossa yhteiskunnan tehtävä on mitata ja seurata väkivallan esiintyvyyttä, mutta ei välttämättä puuttua sen rakenteellisiin syihin.

Konstruktionistisesti tarkasteltuna yhteiskunnan vastuuta ei siis voida ymmärtää vain juridisena veloitteena, vaan se rakentuu kielellisessä ja visuaalisessa vuorovaikutuksessa, jossa uutiset määrittelevät, milloin apu on riittävää ja milloin ei (Burr 2015; Juhila 2001). Yhteiskunta toimii sekä suojaavana että hallitsevana toimijana. Se määrittää pelisäännöt, mutta on itse osa ongelman uusintamista. Tämä kaksijakoisuus tekee vastuun käsitteestä elävän ja jännittyneen: se on samaan aikaan moraalinen lupaus ja vallankäytön muoto. Näin uutisoinnin perusteella voidaan tulkita, että yhteiskunnan vastuu perheväkivallan ehkäisyssä ei ole yksisuuntainen. Se liikkuu jatkuvasti sen välillä, mitä laki määrää, mitä moraalilla edellyttää ja mitä todellisuudessa tapahtuu. Jokainen uutinen osallistuu tähän määrittelyyn. Niiden kautta yhteiskunta ei ainoastaan puhu väkivallasta, vaan myös rakentaa kuvaa itsestään siitä, millainen se haluaa olla ja keitä se pystyy suojelemaan.

Hallinnan ja vastuun rajapinnat

Viranomaisdiskurssin ytimessä on hoivan ja kontrollin jännite. Tämän jännitteen näkyväksi tekeminen auttaa ymmärtämään, miksi uutisissa hallinnollinen kieli voi samanlaisesti suojata ja etäännyttää. Uutistekstin muoto ei useinkaan mahdollista kokemuksellista syvyyskenttää, joten institutionaalinen näkökulma korostuu ilman tietoista valintaa.

Jatkossa huomio kannattaa kohdistaa kahteen sokeaan pisteeseen: ensinnäkin siihen, miten lähdesuoja, salassapito ja tietosuoja muovaavat otsikointia ja sitaattien valintaa; toiseksi siihen, miten visuaaliset ratkaisut (rakennukset, tunnukset) tulevat "oletuskuvas-toksi" ja ohjaavat lukijan moraalista tulkintaa. Nämä eivät ole vain estetiikkaa, vaan osa vallankäyttöä.

Viranomaisdiskurssi muovaa käsitystä sosiaalityöstä ennen kaikkea hallinnollisena ja kontrolliin perustuvana toimintana. Tällainen kehys voi kaventaa ymmärrystä sosiaalityön inhimillisestä ja suhteisesta luonteesta, jossa auttaminen perustuu luottamukseen ja yhteiseen määrittelyyn, ei pelkästään lainsäädännön ja menettelytapojen noudattamiseen.

Jos uutisointi toistaa institutionaalista näkökulmaa ilman kokemuksellista ulottuvuutta, se voi vahvistaa kuvaa sosiaalityöstä kasvottomana järjestelmänä. Tämä puolestaan

vaikuttaa siihen, miten asiakkaat lähestyvät viranomaisia: kynnys hakea apua voi kasvaa, jos sosiaalityön rooli näyttäytyy kontrollina eikä tukena.

Sosiaalityön ammatillisessa käytännössä tällainen havainto korostaa vuorovaikutuksen, kielen ja avoimuuden merkitystä. Työntekijöiden on tärkeää tietoisesti purkaa hallinnollisia oletuksia ja tuoda näkyviin työn empaattinen ja eettinen puoli. Samalla organisaatioiden tulisi tukea työntekijöitä siinä, että he voivat sanoittaa omaa vastuutaan ihmislähtöisesti, ei pelkästään hallinnollisena veloitteena. Näin sosiaalityö voi toimia vastakertomuksena viranomaisdiskurssin etäännyttävälle kielelle ja vahvistaa asiakkaiden luottamusta palvelujärjestelmään.

5.2 Kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi

Yhteiskunnan ja yksilön vastuiden käsittelyssä keskeiseksi nousi jännite rationaalisen hallinnan ja moraalisen reaktion välillä. Tämä jännite on myös uutisoinnin emotionaalisen ja affektiivisen rakentumisen ytimessä. Tämän osion tarkoituksena on tarkastella, miten perheväkivallan uutisointi rakentaa kriisin ja moraalisen järkytyksen kieltä, ja miten se tuottaa yhteisöllistä tunnetta, syyllisyyttä ja vastuuta.

Kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi paljastaa, kuinka media ohjaa lukijoiden moraalisia tulkintoja väkivallasta ja sen ehkäisystä. Siinä vastuu ei ilmene hallinnollisena tai juridisena velvollisuutena, vaan emotionaalisenä reaktionä velvollisuutena tuntea, surra ja paheksua. Tässä analyysissä huomio kohdistuu siihen, miten kielen, kuvien ja kertomuksellisten keinojen avulla tuotetaan kollektiivinen moraalinen järjestys, jossa yhteisö määrittää itsensä reagoivaksi ja eettiseksi toimijaksi. Näin tarkastelu syventää aiempaa analyysiä osoittamalla, että moraalinen vastuu ei ole pelkkä ajatussisältö, vaan tunnepohjainen diskursiivinen rakentuma.

Kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi rakentuu uutisaineistossa tunteiden, äkillisyyden ja moraalisen reaktion kautta. Se on diskurssi, jossa perheväkivalta esitetään poikkeuksellisenä ja järkyttävänä tapahtumana, joka herättää kollektiivista pelkoa, surua ja suuttumusta. Tällaisessa uutisoinnissa korostuvat dramaattiset elementit, yksittäiset väkivallanteot ja niiden emotionaalinen vaikutus lukijaan. Kielellisesti diskurssia ylläpidetään sanavalinnoilla, jotka korostavat tapahtumien intensiivisyyttä:

“Traaginen perhetragedia”, “Järkyttävä teko”, “Hiljainen kylä järkyttyi” tai “Yhteisö kyselee, miksi kukaan ei tehnyt mitään” (Artikkelit 5, 8, 11).

Näillä ilmaisuilla rakennetaan moraalista maisemaa, jossa väkivalta näyttäytyy yksittäisenä poikkeamana yhteiskunnan järjestyksessä, ei sen rakenteellisena osana. Se luo käsitystä, että väkivalta on meidän ulkopuolellamme eikä meissä. Yksittäisen vallanteon korostaminen yksilöllistämällä tunteiden kautta poistaa yhteisöltä vastuun, vaikka väkivaltaa mahdollistavat rakenteet. Lisäksi nämä siirtävät vastuun epämääräiselle subjektille, jolloin toimijuus liukenee kollektiiviseen epämääräisyyteen, jossa kukaan ei varsinaisesti ole syyllinen.

Vasantolan kolumni (Artikkeli 18) nostaa esiin väkivallan kulttuurisen oikeutuksen ja yhteisön hiljaisuuden. Ilmaus:

“Eno löi, koska rakastaa” (Artikkeli 18).

Paljastaa, miten väkivalta voidaan esittää rakkauden, häpeän ja yhteisön kunnian ylläpitämisen muotona. Kolumnissa väkivaltaa perustellaan emotionaalisesti, mutta samalla se tuodaan näkyväksi yhteisöllisenä epäonnistumisena kukaan ei “työskennellyt perheiden kanssa” (Artikkeli 18.) Tämä siirtää vastuun yksittäisestä tekijästä kohti yhteisön arvoja ja kulttuurisia rakenteita, mikä osoittaa, että median moraalinen kehystys voi yhtä aikaa sekä haastaa että uusintaa väkivallan hyväksyttäviä selitysmalleja (Butler 1997; Ihalainen 2020).

Tunteisiin vetoava uutisointi on osa laajempaa mediakulttuuria, jossa väkivallasta kertominen on sekä tiedottamista että tunteiden hallintaa. Foucault’n (1980, 94–95) mukaan valta ei ole pelkästään hallinnollista tai institutionaalista, vaan se toimii myös moraalisissa diskursseissa, joissa yhteisö määrittää, mikä on hyväksyttävää ja mikä tuomittavaa. Moraalipaniikkidiskurssissa perheväkivalta esitetään uhkana yhteisön turvallisuudelle ja arvoille. Tällöin median tehtäväksi muodostuu paitsi tiedottaa tapahtuneesta, myös rakentaa symbolista järjestystä, jossa syylliset, uhrit ja vastuunkantajat sijoitetaan ennalta määrättyihin rooleihin. Tämä näkyy erityisesti uutisissa, joissa väkivalta konkretisoidaan yksittäisen perheen tragediana ja yhteisön järkytyksenä (Artikkelit 6, 10, 12). Tällainen kehystys voi lisätä lukijan samastumista, mutta samalla se tuottaa väkivallasta sensaatiomaisen ja yksilökeskeisen kuvan (Ewalds, Haataja & Väliverronen 2012, 83–85).

Konstruktionistisesti tarkasteltuna kriisidiskurssi toimii todellisuuden jäsentämisen välineenä. Kielen avulla väkivalta erotetaan arjesta ja luokitellaan poikkeukseksi, joka rikkoo yhteiskunnan moraalisia normeja (Burr 2015, 64–66). Kun uutinen käyttää ilmauksia kuten:

“Kukaan ei osannut odottaa” tai “Yhteisö on sokissa” (Artikkelit 7, 9).

Rakentaa se kertomusta yhteisestä yllätyksestä ja hämmennyksestä. Tällainen retoriikka tukee yhteisöllistä eheyttämistä: väkivallan tapahtuma suljetaan yhteisen järkytyksen avulla pois normaalin elämän piiristä. Samalla tämä tuottaa moraalisen turvan tunteen väkivalta ei ole “meidän” ongelmamme, vaan jonkun toisen perheen tragedia. Näin uutinen osallistuu todellisuuden rakentamiseen tavalla, joka ylläpitää sosiaalista rajanvetoa normaalin ja poikkeavan välillä (Jokinen ym. 1999, 54–55). Toisaalta ilmaisu myös vapauttaa instituutiot vastuussa. Sen avulla voidaan ylläpitää kuvaa tehokkaasta, mutta inhimillisesti rajallisesta hyvinvointijärjestelmästä, joka ei voi estää kaikkea pahaa. Näin uutinen tukee yhteiskunnan itseymmärrystä rationaalisesta ja moraalisesti ehjästä kokonaisuudesta.

Moraalipaniikin mekanismi on erityisen näkyvä silloin, kun uutinen liittyy väkivallan yhteisön kriisiin tai viranomaisjärjestelmän epäonnistumiseen. Esimerkiksi kun uutinen kertoo, että:

“Naapurit olivat huolissaan jo pitkään” tai että “Viranomaisilta jäi signaaleja huomaamatta” (Artikkelit 3, 13).

Vastuu väkivallasta laajenee yksilöstä yhteiskunnalliseksi kysymykseksi. Tällöin uutinen ei pelkästään raportoisi tapahtumasta, vaan asettuu moraaliseksi tuomariksi, joka arvioi yhteiskunnan kykyä suojella jäseniään. Foucault’n (1972, 49–55) mukaisesti tällaiset moraaliset julkilausumat tuottavat hallinnan diskursseja, joissa yhteisö rakentaa identiteettiään “hyvänä” ja vastuullisena vastakohtana väkivallan “pahalle”. Tunteisiin vetoava kieli vahvistaa tätä kaksijakoisuutta ja tuottaa kollektiivista helpotusta: väkivalta on tunnistettu, syyllinen on löydetty, ja yhteisö voi jatkaa elämäänsä. Myös tällä vahvistetaan viranomaisen vastuuta puuttua, mutta vähennetään yhteiskunnan vastuuta tiedonjakajana. Sitaateilla uutinen ei ainoastaan arvioi tapahtunutta, vaan tuottaa mallin siitä, millainen yhteiskunnan tulisi olla.

Multimodaalisuus vahvistaa kriisidiskurssin emotionaalista vaikutusta. Uutisissa käytetään usein tummasävyisiä kuvia, palaneita rakennuksia, kynttilämuistotilaisuuksia ja suruliputuksia (Artikkelit 6, 8, 13). Näillä visuaalisilla keinoilla tuotetaan yhteistä surua ja empatiaa, mutta samalla ne ohjaavat lukijaa näkemään väkivallan symbolisena rikkomuksena, ei sosiaalisena ongelmana (Kress & van Leeuwen 2001, 20–25; Machin & Mayr 2012, 29–31). Kuvien ja tekstin välinen suhde luo monitasoisen merkitysjärjestelmän, jossa tunteet ja moraalit sulautuvat yhteen. Kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta tällainen multimodaalinen rakentuminen tuottaa hegemonisia tulkintoja, jossa väkivalta esitetään yksittäisenä kriisinä, joka vaatii moraalista reaktiota, ei poliittista tai rakenteellista muutosta. (Fairclough 1995, 85–87; Entman 1993, 52–54.)

Sosiaalityön näkökulmasta kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi on ongelmallinen, koska se voi kaventaa väkivallan ymmärrystä rakenteellisesta ilmiöstä yksittäiseksi tragediaksi. Kun uutinen keskittyy shokkiin, suruun ja järkytykseen, se ohittaa usein väkivallan pitkäkestoiset ja systeemiset syyt. Diskurssi luo vaikutelman, että väkivalta syntyy äkillisesti hetken impulssina, mustasukkaisuutena tai mielenhäiriön seurauksena (Artikkelit 5, 11, 14) eikä osana laajempaa yhteiskunnallista rakennetta. Tämä kehystys on linjassa Hesterin (2013, 72–74) ja Dobashin & Dobashin (1979, 14–16) havaintojen kanssa, joiden mukaan media on taipuvainen yksityistämään sukupuolittuneen väkivallan, jolloin sen rakenteellinen luonne jää näkymättömäksi. Sosiaalityön tehtävä on tunnistaa ja purkaa tällaisia moraalisia tarinoita, jotka siirtävät huomion pois palvelujärjestelmien, resurssien ja yhteiskunnallisen vastuun kysymyksistä.

Kriisidiskurssissa vastuu rakentuu moraalisen velvollisuutena. Uutisoinnissa esiintyy toistuvasti kysymys:

“Miksi kukaan ei puuttunut?” (Artikkelit 7, 9, 15).

Tämä retorinen kysymys toimii moraalisen ohjauksena, joka suuntaa lukijan syyllisyyden ja vastuun tunteita. Vastuu ei ole tällöin juridinen tai institutionaalinen, vaan emotionaalinen yhteisön epäonnistuminen suojella heikompia. Fairclough'n (1992, 66–67) mukaan juuri tällainen emotionaalinen kehystys tuottaa affektiivista valtaa: se saa ihmiset samaistumaan ja kokemaan velvollisuutta reagoida. Samalla kuitenkin vastuun rajat jäävät epäselviksi. Moraalipaniikin hetkellä vastuu on kaikkien ja ei kenenkään. Tämä voi johtaa siihen, että rakenteellinen analyysi väistyy moraalisen närkästyksen tieltä julkinen reaktio korvaa poliittisen ja sosiaalisen ymmärryksen. (Keskinen 2014, 302–305.)

Sosiaalityön kannalta kriisidiskurssi voi olla kaksiteräinen miekka. Toisaalta se nostaa perheväkivallan julkiseen tietoisuuteen ja saa aikaan yhteiskunnallista liikehdintää. Toisaalta se voi myös ylläpitää epätasapainoa siinä, kenen äännet kuuluvat. Uhrin ääni jää usein institutionaalisen tulkinnan tai yhteisön moraalisen puheen alle. Tämä käy ilmi erityisesti silloin, kun uutinen korostaa yhteisön surua mutta ei anna tilaa uhrin kokemukselle tai sen moninaisuudelle (Artikkelit 10, 13). Sosiaalityön eettisestä näkökulmasta on tärkeää kysyä, kenen moraaliala kriisidiskurssi palvelee ja millaisia rakenteellisia esteitä se samalla ylläpitää (Alvesson & Sköldberg 2009, 270–272; Niska ym. 2024, 26–27).

Kriisidiskurssi toimii myös välineenä yhteiskunnan itseymmärryksen vahvistamisessa. Kun uutinen toistaa ajatusta:

“Suomi on herännyt väkivaltaan” tai että “Kansalaiset vaativat parempaa suojelua uhreille” (Artikkelit 9, 14).

Se rakentaa kuvaa eettisestä ja reflektiivisestä yhteiskunnasta. Tämä narratiivi ylläpitää uskoa kollektiiviseen vastuuseen, mutta samalla se voi peittää näkyvistä institutionaaliset epäonnistumiset, kuten resurssipulan, palvelukatkokset ja rakenteellisen epätasavon (THL 2024; STM 2023). Uutisointi tarjoaa näin symbolisen ratkaisun yhteisen surun ja moraalisen reaktion, mutta jättää ratkaisematta väkivallan juurisyyt. Tämä on linjassa Hultmannin (2015, 59) ja Laitisen (2004, 95) havaintojen kanssa, joiden mukaan väkivaltaa käsitellään usein reaktiivisesti, ei ennaltaehkäisevästi.

Tunne, vastuu ja yhteisön moraaliala

Kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi tekee näkyväksi median kyvyn herättää moraaliala reaktioita ja yhteisöllistä empatiala, mutta se myös kaventaa ymmärrystä väkivallasta rakenteellisena ilmiönä. Tunteen ja moraaliala mobilisointi on tehokasta huomion herättämistä, mutta se voi tuottaa narratiivin, jossa väkivalta näyttäytyy yksittäisenä poikkeamana, ei yhteiskunnallisena seurauksena.

Pohdinnan tasolla kiinnostavaa on, että moraalipaniikki ei ainoastaan kuvaa kriisiala se rakentaa sitä. Kun media toistaa järkytyksen ja paheksunnan kaavaa, se myös määrittää, mikä herättää myötätuntoa ja mikä jää sivuun. Tämä dynamiikka haastaa sekä median

että sosiaalityön pohtimaan, miten tunne ja rakenteellinen tieto voivat kulkea rinnakkain ilman, että toinen syrjäyttää toisen.

Kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi heijastuu sosiaalityöhön erityisesti siinä, miten väkivaltaa koskevat tapaukset ymmärretään kiireellisinä, tunnepitoisina ja yksilökohtaisina tragedioina. Tällainen kehys voi ohjata työn painopistettä reaktiiviseen, kriiseihin vastaavaan työhön, jolloin rakenteellinen ja ennaltaehkäisevä näkökulma jää taka-alalle.

Sosiaalityön kentällä moraalinen kiire voi näkyä esimerkiksi siinä, että asiakastilanteissa keskitytään yksittäisen tapahtuman selvittämiseen ja vastuunkantoon sen sijaan, että tarkasteltaisiin väkivallan taustalla olevia rakenteellisia tekijöitä, kuten köyhyyttä, eriarvoisuutta tai sukupuolittuneita normeja. Moraalipaniikin logiikka voi myös lisätä työntekijöiden omaa kuormitusta, jos he kokevat, että heidän on toimittava ”pelastajina” akuutin kriisin keskellä.

Reflektiivinen tietoisuus mediakehyksistä auttaa sosiaalityöntekijöitä säilyttämään ammatillisen rauhan ja suhteellisuuden tajun. Kun työntekijä tunnistaa, miten julkinen moraalinen ilmapiiri vaikuttaa odotuksiin ja prioriteetteihin, hän pystyy paremmin perustelemaan omaa työskentelyään pitkäjänteisyyden, tuen ja yhteisöllisen vastuun näkökulmasta. Näin sosiaalityö voi tarjota vaihtoehdoisen kertomuksen kriisidiskurssille kertomuksen, jossa väkivaltaan puuttuminen on prosessi, ei pelkkä reaktio

5.3 Kulttuuristava diskurssi ja yksilön vastuu

Aiemmissa alaluvuissa vastuu hahmottui suhteessa yhteiskunnan sisäisiin rakenteisiin ja kollektiiviseen tunnereaktioon. Tässä osiossa huomio siirtyy siihen, miten uutisoinnissa rakennetaan raja ”meidän” ja ”toisten” välille sekä siihen, miten vastuu käännetään takaisin yksilöön. Kulttuuristava ja toiseuttava diskurssi paljastaa, että väkivaltaa ei ainoastaan selitetä yksilöiden valinnoilla tai rakenteellisilla puutteilla, vaan myös kulttuurisilla eroilla ja identiteeteillä; yksilövastuuta korostava diskurssi puolestaan normalisoi ajatusta siitä, että väkivaltaa tulisi ehkäistä ensisijaisesti henkilökohtaisella itsehallinnalla.

Kulttuuristava ja toiseuttava diskurssi rakentaa uutisoinnissa kuvaa perheväkivallasta ilmiönä, joka liittyy “toisiin” kulttuureihin, etnisiin yhteisöihin ja maahanmuuttajataustaisiin perheisiin. Tämä diskurssi määrittää väkivallan paitsi moraaliseksi ongelmaksi myös kulttuuriseksi poikkeamaksi, jota selitetään: “erilaisilla tavoilla kasvattaa”, “kunnian käsityksillä” tai “perinteisillä sukupuolirooleilla” (Artikkelit 2, 16, 19). Samalla uutisoinnissa tuotetaan rajanvetoa “meidän” ja “heidän” välille: suomalainen yhteiskunta esitetään rationaalisena, tasa-arvoisena ja hoivaavana, kun taas maahanmuuttajayhteisöt kuvataan patriarkalisina, konservatiivisina ja valtaan perustuvina. Tämä asetelma rakentaa symbolisen hierarkian, jossa väkivalta lokalisoidaan kulttuuriseen “toiseen”, ja samalla suomalaisuus määrittyy moraalisesti yliverlaiseksi. Foucault’n (1969, 35–37) käsittein kyse on vallan diskursiivisesta harjoittamisesta: toiseuden määrittely toimii hallinnan välineenä, jonka avulla yhteiskunta vahvistaa omaa moraalista järjestystään.

Toiseuttava diskurssi ei ole yksiselitteinen. Samassa uutisessa voidaan sekä tuoda esiin kunniaväkivallan erityispiirteitä että kritisoida kulttuurisia yleistyksiä (Artikkeli 2). Tämä monitasoisuus heijastaa sitä, mitä Wodak (2001, 65–67) kutsuu “diskursiiviseksi ambivalenssiksi” median kielenkäyttö voi samanaikaisesti haastaa ja uusintaa valtasuhteita. Kun artikkelissa todetaan:

“Keskustelu kunniaväkivallasta langettaa epäilyn varjon kaikkien maahanmuuttajataustaisten nuorten ja heidän perheidensä ylle” (Artikkeli 2).

Toimittaja pyrkii purkamaan toiseuttavia merkityksiä, mutta samalla itse toiseuden kieli toistuu. Näin uutinen osallistuu kulttuurisen eron rakentamiseen, vaikka sen tarkoitus olisi kriittinen. Tällä siirretään moraalinen ja juridinen vastuu yksilöltä ryhmälle. Yksilö on näin vastuussa sekä omista teoistaan että kulttuuristaan. Toisin sanoen yksilö kantaa kollektiivista moraalista taakkaa, jota ”valtaväestön# yksilöltä ei edellytetä. Burrin (2015, 74–75) mukaan juuri tällaiset kieliteot ovat keskeisiä sosiaalisen todellisuuden tuottamisessa. Puhe, joka pyrkii kuvaamaan eroa, voi samalla vahvistaa sitä. Kun väkivalta kehystetään kulttuuriseksi ilmiöksi, yksilön moraalinen vastuu hämärtyy. Teko nähdään kulttuurin tuotteena, ei yksilön valintana. Tämä puolestaan voi johtaa paternalistiseen suhtautumiseen maahanmuuttajayhteisöihin, jossa heitä ei nähdä toimijoina, vaan hallittavina ryhminä, joita täytyy “valistaa” tai “integroida”. Tällainen asenne kääntää vastuun lopulta takaisin yhteiskunnan hallinnollisille rakenteille ei eettisenä reflektionsa, vaan kontrollin muotona.

Sosiaalityön näkökulmasta kulttuuristava diskurssi on erityisen ongelmallinen, koska se voi kääntää huomion yksilöiden kokemuksista kulttuurisiin selityksiin ja johtaa stereotyyppisiin tulkintoihin asiakkaiden tilanteista. Kun väkivalta esitetään kulttuurisena piirteenä, palvelujärjestelmä saa vapautuksen rakenteellisesta vastuustaan: ongelma nähdään ”kulttuurisena” eikä institutionaalisenä. (Honkatukia & Keskinen 2013, 29–31.)

”Suomalainen palvelujärjestelmä ei kykene tukemaan ulkomaalaistaustaisia perheitä riittävän ajoissa” (Artikkeli 19).

Kyseisessä sitaatissa kielen painopiste siirtyy kulttuurisesta moraalista hallinnan ongelmaan. Tällöin väkivaltaa ei enää selitetä ”erilaisella kulttuurilla”, vaan yhteiskunnan kyvyttömyydellä kohdata moninaisuutta. Tämä muutos on merkittävä, sillä se purkaa yksisuuntaista toiseuttamista ja asettaa vastuun yhteiskunnalle itselleen. Se, mitä pidetään ”erilaisuutena”, muuttuu sosiaalityön kysymykseksi: miten palvelut rakentuvat niin, että ne tunnistavat monikulttuurisuuden ja kulttuurisen herkkyyden vaatimukset. Lause paljastaa rakenteellisen sokeuden, jossa palvelujärjestelmä ei tunnista omia valta-asetelmia eikä osaa mukautua erilaisten perheiden tarpeisiin. Tämä ei tarkoita yksittäisten työntekijöiden epäonnistumista, vaan instituutioiden kyvyttömyyttä toimia kulttuurillisesti reflektiivisesti.

Fairclough'n (1995, 67–70) mukaan diskurssit ovat ideologisia: ne eivät ainoastaan kuvaa todellisuutta, vaan myös muokkaavat sitä siten, että tietyt tulkinnat näyttäytyvät luonnollisina. Kun uutinen kertoo ”kunniaväkivallan taustoista” tai ”maahanmuuttajaperheiden haasteista”, se tuottaa normatiivista tietoa siitä, keitä väkivallan uhrin ja tekijät ovat. Tämä tieto on valtaa (Foucault 1980, 94–95) se määrittelee, ketä pidetään avun arvoisena ja ketä valvonnan kohteena. Sosiaalityön käytännöissä tämä voi ilmetä esimerkiksi siinä, että maahanmuuttajataustaisia perheitä lähestytään ennalta varautuneesti tai heidän tilanteitaan tulkitaan kulttuuristen oletusten kautta. Diskurssin tasolla tämä on valtakäyttöä, joka esiintyy neutraalina tiedon muotona.

Kulttuuristava diskurssi näkyy myös visuaalisella tasolla. Kuvissa esitetään usein symboleja, jotka viittaavat ”toiseuteen”: huiveja, ulkomaisia rakennuksia, tummia sävyjä tai anonyymejä siluetteja (Artikkelit 2, 19). Kressin ja van Leeuwenin (2001, 20–25) multimodaalisen analyysin näkökulmasta tällaiset visuaaliset valinnat eivät ole neutraaleja, vaan rakentavat kulttuurista etäisyyttä. Ne sijoittavat väkivallan ”toiseen paikkaan”, kauemmas lukijan omasta todellisuudesta. Kun uutisen kuvassa suomalainen viranomais-

seisoo vakavana virastotalon edessä ja taustalla näkyy anonyymi “ulkomaalaisperhe”, syntyy visuaalinen raja, jossa suomalaisuus ja toiseus erotetaan toisistaan moraalisesti ja symbolisesti. Tämä rajanveto tuottaa tunteellisen turvallisuuden: väkivalta ei ole “meidän”, vaan “heidän” ongelma.

Toiseuttavan diskurssin vaikutus ei rajoitu kieleen tai kuviin. Se muovaa myös poliittisia ja ammatillisia käytäntöjä. Kun väkivaltaa käsitellään kulttuurisena poikkeamana, palvelujärjestelmä reagoi usein erityistoimenpiteillä, kuten kulttuurisensitiivisillä koulutuksilla tai kohdennetuilla projekteilla (STM 2023). Nämä toimet ovat tärkeitä, mutta ne voivat myös vahvistaa ajatusta, että kulttuurinen erilaisuus itsessään on ongelma, joka vaatii hallintaa. Tällöin vaarana on, että sosiaalityö muuttuu kulttuurin korjausliikkeeksi sen sijaan, että se pyrkisi purkamaan rakenteellisia eriarvoisuuksia (Keskinen 2014, 297–300; Juhila 2022, 88–90).

Kulttuurisen erityisyyden ja universaalien ihmisoikeuksien välinen jännite on keskeinen teema tässä diskurssissa. Kun uutinen viittaa siihen, että:

“Naisen oikeuksia rikotaan kunniaväkivallan varjolla” tai että “turvallisuusviranomaiset eivät aina tunnista kulttuurisia riskejä” (Artikkelit 16, 19).

Se tuottaa moraalista kehystä, jossa suomalainen yhteiskunta esitetään oikeuksien puolustajana. Tämä on hallinnan ja hoivan kaksijakoisuutta (Foucault 1980, 94–95) samalla kun yhteiskunta suojelee, se myös määrittelee, millainen käyttäytyminen on hyväksyttävää. Sosiaalityön kannalta tämä merkitsee jatkuvaa tasapainoilua kontrollin ja osallisuuden välillä. Miten toimia niin, että asiakkaan kulttuurinen identiteetti tunnistetaan, mutta häntä ei silti redusoida sen varaan? Tämä kysymys koskee myös mediakuvastoa, joka joko vahvistaa tai purkaa toiseuden rajoja.

Aineiston perusteella kulttuuristava diskurssi on kuitenkin viime vuosina alkanut moni- puolistua. Vuoden 2024 uutinen, jossa asiantuntijat puhuvat:

“Palvelujärjestelmän vieraudesta” ja “Molemminpuolisista ennakkoluuloista” (Artikkeli 19).

Edustaa reflektiivisempää vaihetta. Siinä ongelmaa ei enää paikanneta “toiseen kulttuuriin”, vaan vuorovaikutukseen ja rakenteisiin. Tämä on merkittävä diskursiivinen siirtymä: kulttuurinen ero muuttuu hallinnan ongelmasta kommunikaation kysymykseksi.

Tällainen lähestymistapa resonoi Bergerin ja Luckmannin (1966, 40–41) sosiaalisen konstruktionismin ajatuksen kanssa: todellisuus ei ole objektiivinen, vaan jatkuvasti neuvoteltu. Kielen ja vuorovaikutuksen avulla voidaan purkaa vallan hierarkioita ja luoda tilaa yhteisymmärrykselle. Sosiaalityössä tämä tarkoittaa käytäntöjä, jotka eivät ainoastaan “tunnista kulttuuria”, vaan myös mahdollistavat asiakkaiden oman äänen ja osallisuuden. Kulttuuristavan diskurssin kriittinen tarkastelu paljastaa myös sen, miten suomalainen yhteiskunta rakentaa omaa moraalista identiteettiään suhteessa “toisiin”. Kun uutinen kertoo, että:

“Suomi on maa, jossa jokaisella on oikeus turvallisuuteen” (Artikkeli 4).

Vahvistaa se kansallista itseymmärrystä oikeudenmukaisuudesta ja sivistyksestä. Tällainen puhe toimii osana kansallista narratiivia, jossa väkivalta on vierasta ja poikkeuksellista. Samalla se kuitenkin voi estää näkemästä, että myös suomalaisessa valtakulttuurissa esiintyy rakenteellista väkivaltaa, sukupuolittunutta vallankäyttöä ja palvelujärjestelmän epäoikeudenmukaisuutta (Hester 2013, 72–74; Crenshaw 1991, 1242–1244). Toiseuttava diskurssi näin sekä suojaa että sokeuttaa: se rakentaa moraalista ylemmyyttä, mutta samalla rajoittaa yhteiskunnallista itsetutkiskelua.

Tähän rajankäyntiin kuka kuuluu “meihin” ja millä ehdoilla kytkeytyy aineistossa myös yksilön vastuun korostaminen. Vaikka uutisissa korostuu vahvasti yhteiskunnan ja viranomaisten velvollisuus ehkäistä ja puuttua perheväkivaltaan, osa aineistosta rakentaa diskurssia, jossa vastuu siirtyy yksilöille ja perheille. Näissä teksteissä väkivalta esitetään ennen kaikkea moraalisenä ja psykologisenä kysymyksenä yksilön valintojen, tunteiden ja itsehillinnän hallinnan kautta. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta tämä merkitsee, että moraaliset merkitykset eivät ole luonnollisia vaan kielellisesti tuotettuja: uutiset luovat yksilökuvia ja toimijuuden malleja, joiden kautta vastuu ymmärretään (Berger & Luckmann 1966; Burr 2015).

Poliisin varoitukset juhlapyhien ajankohtana (artikkeli 6) rakentavat diskurssia, jossa väkivallan ehkäisy määrittyy arjen hallinnan ja ennakoinnin kautta:

“Osassa perheistä on ollut jännittynyt tilanne jo ennestään. Nyt kun perhe on pitkiä aikoja yhdessä neljän seinän sisällä, väkivallan riski voi kasvaa.”

“Aikuisten kannattaa keskustella näistä asioista jo ennakkoon ja ehkä sopia, että pullo pidetään pääsiäisenä piilossa.”

Näiden neuvojen kautta uutinen konstruoi moraalisen ohjeistuksen. Väkivaltaa voidaan hallita, jos yksilö toimii vastuullisesti ja itsekurisesti. Tämä vastaa Fairclough'n (1995) käsitystä median moraalista kielenkäytöstä. Uutisointi ei pelkää kuvaa todellisuutta, vaan tuottaa sen. Tässä tapauksessa ideaalia vastuullisesta kansalaisesta, joka ehkäisee väkivaltaa omalla käytöksellään.

Joissain teksteissä yksilön vastuu kääntyy uhrin moraalisesti velvollisuudeksi. Uutiset korostavat avun hakemista ja viranomaisille ilmoittamista “uhrin vastuuta hakea apua” (artikkeli 19), mikä samalla luo kehystystä, jossa väkivallan katkaiseminen riippuu uhrin aktiivisuudesta. Tämä ilmentää sitä, mitä Dobash ja Dobash (1979) sekä Butler (1997) kuvaavat patriarkaalisenä moraalijärjestyksenä. Toimijuus on rajattu niille, jotka pystyvät toimimaan “oikein”. Diskurssi voi tällöin kaventaa uhrin toimijuutta, koska väkivallan olosuhteet, kuten pelko, riippuvuus, resurssien puute, jäävät taka-alalle. Näin media toistaa valtasuhdetta, jossa rakenteellinen vastuu korvautuu yksilön moraalilla (Husso ym. 2021; Keskinen 2014).

Artikkelissa (artikkeli 16) vastuun teema esitetään sekä tekijän että viranomaisten moraalisenä epäonnistumisena.

“Mä en uhkaile, mä vaan sanon miten asiat menee.”

“Laiton uhkaus on laissakin mutta sen tutkiminen edellyttää, että joku tekee sen työn.”

Näissä sitaatissa näkyy, kuinka vastuun kieltäminen kytkeytyy vallan käyttöön: väkivallan tekijä rakentaa itsestään rationaalisen ja oikeutetun toimijan, kun taas viranomaiset vetäytyvät hallinnollisiin rajoihin. Fairclough'n (2003) mukaan tällainen diskurssi paljastaa vallan epäsymmetrian. Yksilöiden moraaliset päätökset voivat olla yhtä ratkaisevia kuin järjestelmän velvoitteet. Samalla uutinen tuo esiin sen, että viranomaisetkin esiintyvät yksilöinä, joiden henkilökohtainen vastuu on “ottaa uhkaukset tosissaan” (artikkeli 16). Tämä rakentaa moraalista eetosta, jossa hallinnollinen valta kietoutuu henkilökohtaiseen velvollisuuteen toimia oikein (Foucault 1980; Enroos & Mäntysaari 2017).

Artikkelissa (artikkeli 17) yksilön vastuu esitetään kasvatuksellisenä ja emotionaalisenä velvollisuutena. Vanhempia kehoitetaan tunnistamaan omat rajansa ja hakemaan apua

ajoissa. Samoin kirjailija Elina Airion haastattelu (artikkeli 20) tuo esiin moraalisen itse-tunnon ja tunnesäätelyn ulottuvuuden:

“Viha ei ole väärä tunne, mutta yksilön tehtävä on ottaa vastuu sen ilmaisun tavasta.”

Tämä puhetapa konstruoi subjektin, joka hallitsee itseään ja siten yhteisöään. Burrin (2015) mukaan tällaiset psykologisoivat diskurssit kytkevät moraalien yksilön sisäiseen maailmaan, jolloin väkivalta määritellään itsehallinnan epäonnistumisena, ei yhteiskunnallisena ongelmana. Samalla se tuottaa ideaalisen vanhemmuuden normin, jossa tunteiden hallinta rinnastuu moraaliseen vastuullisuuteen (Dominelli 2002).

Kolumnissa (artikkeli 21) ohjaaja Stina Luukkainen artikuloi yhteisöllisen moraalien diskurssia:

“Väkivalta ei ole perheen sisäinen asia. Meillä kaikilla on vastuu puuttua.”

Tämä kutsu toimii moraalisenä interpolointina (Foucault 1980) lukija kutsutaan eettiseksi toimijaksi, jonka tehtävä on ylläpitää yhteisön moraalista. Diskurssi tuottaa samanaikaisesti sekä solidaarisuutta että valvontaa. Se määrittää, millainen puuttuminen on “oikeanlaista” (Husso ym. 2021). Yksilön vastuu on “auttaa oikein, ei moralisoida”, mutta myös valvoa omaa ja toisten käyttäytymistä. Näin moraalinen vastuu ja vallan mekanismit kietoutuvat toisiinsa: kansalainen sisäistää eettisen veloitteen toimia yhteiskunnan jatkeena.

Aineiston perusteella yksilön vastuun diskurssi rakentuu eri tasoilla, mutta niitä yhdistää sama jännite, jonka Foucault (1980) kuvaa vallan mikrotason logiikkana: yksilö toimii vallan välineenä samalla kun hän näyttäytyy eettisenä subjektina. Yksilön vastuuta korostava puhetapa ei siis ainoastaan vapauta yksilöitä toimimaan, vaan myös sitouttaa heidät yhteiskunnalliseen hallinnan järjestykseen. Sosiaalisen konstruktionismin ja kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta (Fairclough 1995; Burr 2015) vastuu on kielellisesti tuotettu ja jatkuvassa neuvottelussa oleva käsite. Uutiset rakentavat moraalista maisemaa, jossa väkivaltaan puuttumattomuus rinnastuu hiljaiseen hyväksyntään ja jossa yksilön eettinen toiminta määrittyy yhteisön peiliksi. Näin media osallistuu yhteiskunnallisen subjektin tuottamiseen kansalaisen, joka ei vain tunne myötätuntoa, vaan myös kantaa siitä vastuunsa.

Reinbothin uutinen (Artikkeli 22) tuo näkyviin juridisen vallan ja uhrin toimijuuden jännitteen. Ilmaus:

“Korkein oikeus murtanut vaitiolo-oikeuden”

on kielellisesti voimakas: verbi murtanut viittaa institutionaaliseen auktoriteettiin ja samalla uhrin rajojen ylittämiseen. Uutinen esittää oikeuden päätöksen rationaalisena ja yhteiskunnan vastuuta vahvistavana, mutta samalla uhrin yksilöllinen päätösvalta jää oikeusjärjestelmän määriteltäväksi. Tämä kielenkäyttö rakentaa kuvaa yhteiskunnasta moraalisen toimijana, jolla on oikeus määritellä, milloin uhrin valinta on “riittävän itsenäisen”. Tällöin vastuu ei jakaudu tasaisesti yksilön ja instituution välillä, vaan painottuu yhteiskunnan moraaliseen ohjausrooliin. (Fairclough 1997; Foucault 1980.)

Toiseuden ja asenteiden rajat

Kulttuuristava diskurssi osoittaa, miten media voi yhtä aikaa purkaa ja vahvistaa toiseutta. Kun väkivalta selitetään “kulttuurilla”, siirretään huomio pois yhteiskunnallisista rakenteista ja luodaan raja “meidän” ja “muiden” välille. Pohdinnallisesti tämä on tärkeää, sillä se paljastaa, miten journalistinen universalismin eetos ajatus objektiivisuudesta voi kätkeä kulttuurisen position, josta käsin väkivaltaa tarkastellaan.

Asenteiden tarkastelu tuo esiin, että kulttuuristava diskurssi ei ole vain kielellinen ilmiö, vaan myös moraalinen ja institutionaalinen. Rakenteellisen vastuun vahvistaminen edellyttää asenteellista reflektiota eli kykyä nähdä, miten omat ja yhteisön arvot muovaavat sitä, millaisia tarinoita väkivallasta voidaan kertoa ja keiden näkökulmasta niitä pidetään uskottavina. Asenteiden tarkastelu tuo esiin, että kulttuuristava diskurssi ei ole vain kielellinen ilmiö, vaan myös moraalinen ja institutionaalinen. Rakenteellisen vastuun vahvistaminen edellyttää asenteellista reflektiota sekä kykyä nähdä, miten omat ja yhteisön arvot muovaavat sitä, millaisia tarinoita väkivallasta voidaan kertoa ja keiden näkökulmasta niitä pidetään uskottavina.

Asenteilla ja kulttuurisilla oletuksilla on suora yhteys siihen, miten sosiaalityötä tehdään ja millaisia ratkaisuja pidetään mahdollisina. Jos median luoma puhetapa korostaa kulttuurisia eroja riskitekijöinä, tämä voi vahvistaa sosiaalityössä varovaisia tai varautuneita käytäntöjä maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden kanssa. Tällöin asiakkaiden

toimijuus voi jäädä taustalle ja heitä tarkastellaan ensisijaisesti kulttuurinsa edustajina, ei yksilöinä omine kokemuksineen.

Toisaalta tietoisuus rakenteellisista ja asenteellisista vaikutteista voi auttaa sosiaalityöntekijöitä tunnistamaan omia implisiittisiä arvolähtökohtiaan ja vahvistaa reflektiivistä ammatillisuutta. Kun ammattilainen tiedostaa median tuottamat mielikuvat ja yhteiskunnalliset narratiivit, hän pystyy paremmin arvioimaan, missä määrin omat tulkinnat perustuvat kokemukselliseen tietoon ja missä määrin julkisen keskustelun asenteisiin.

6 Yhteenveto ja pohdinta

Tutkimuksemme tavoitteena oli tarkastella, miten vastuu perheväkivallasta rakentuu Helsingin Sanomien uutisoinnissa vuosina 2019–2024 ja millaisia merkityksiä ja toimijuuksia uutiset tuottavat yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnallisille rakenteille. Tutkimuksen lähtökohtana oli sosiaalinen konstruktionismi ja kriittinen diskurssianalyysi, joiden mukaan todellisuus ei ole objektiivinen, vaan rakentuu kielen, vuorovaikutuksen ja kulttuuristen käytäntöjen kautta (Berger & Luckmann 1966; Burr 2015). Median kieli ei siis pelkästään kuvaa perheväkivaltaa, vaan se myös aktiivisesti tuottaa käsityksiä siitä, kuka on vastuussa, kenen ääni kuuluu ja millaisia ratkaisuja pidetään yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä (Fairclough 1992; van Dijk 1998). Simpura (1998) muistuttaa, että sosiaalisten ongelmien synty on aina määrittelyprosessi, jossa yhteiskunta, instituutiot ja media neuvottelevat siitä, mitä pidetään ongelmana ja kenelle sen ratkaiseminen kuuluu. Hänen mukaansa sosiaalinen ongelma ei ole olemassa ennen kuin se tunnistetaan ja nimitetään sellaiseksi julkisessa keskustelussa. Tämä näkökulma syventää tutkimuksemme konstruktionistista lähtökohtaa: median tapa puhua perheväkivallasta ei ainoastaan heijasta todellisuutta, vaan osallistuu sen rakentamiseen ja vastuukäsitysten muotoutumiseen (Simpura 1998, 7–10.)

Tutkimuskysymyksiin voidaan vastata seuraavasti:

Vastuu perheväkivallasta rakentuu uutisoinnissa ensisijaisesti yksilöllisen moraalien ja kriisikehysten kautta.

Toimijuus määrittyy pääosin viranomaisten ja asiantuntijoiden kautta, kun taas uhrien ääni jää usein taka-alalle.

Rakenteellinen ja yhteiskunnallinen vastuu tunnistetaan, mutta se ei saa moraalista tai poliittista painoarvoa.

Analyysin perusteella uutisoinnissa toistuivat kolme keskeistä diskurssia: kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi, kulttuuristava diskurssi sekä yksilön vastuuta korostava diskurssi. Näiden rinnalla havaittiin rakenteellisen vastuun poissaolo, joka näkyi erityisesti yhteiskunnallisten ja poliittisten toimijoiden vähäisenä läsnäolona uutisteksteissä. Uutisointi rakensi vastuuta monitasoisesti, mutta painotus oli selvästi yksilöllinen. Vaikka yhteiskunnalliset syyt ja rakenteelliset tekijät, kuten palvelujärjestelmän puutteet tai sukupuolten

välinen epätasa-arvo, tunnistettiin ajoittain, ne eivät nousseet keskeiseen asemaan. Tämä kertoo siitä, että väkivallan käsittely mediassa tapahtuu edelleen vahvasti moraalisen yksilövastuun kehyksessä, jossa väkivalta näyttyy yksilön valintana eikä rakenteellisenä ongelmana. (Keskinen 2014; Husso ym. 2021.)

Kriisi- ja moraalipaniikkidiskurssi ilmeni uutisissa, joissa yksittäiset väkivaltatapaukset esitettiin poikkeuksellisina. Näissä uutisissa korostuivat tunnepitoiset kuvaukset ja moraalinen paheksunta, jotka loivat väkivallasta ilmiön, johon suhtauduttiin järkytyksen ja tuomitsemisen kautta. Moraalipaniikin logiikka rakentaa eroa ”normaalin” ja ”poikkeavan” välille (Fairclough 1995), jolloin väkivalta näyttyy yksittäisen tekijän hallitsematona purkauksena eikä yhteiskunnallisten rakenteiden seurauksena. Tällainen kehystys voi ylläpitää käsitystä väkivallasta yksityisenä ja yksilöllisenä ongelmana, mikä etäännyttää sen yhteiskunnallisesta vastuusta ja ehkäisyn kollektiivisista keinoista (Jokinen ym. 1999). Samalla moraalipaniikin diskurssi luo yhteisöllistä moraalialueita ja järjestystä. Se tuottaa ja vahvistaa rajaa hyväksyttävän ja paheksuttavan käyttäytymisen välillä.

Kulttuuristava diskurssi puolestaan siirsi väkivallan syyt yksilöiden ulkopuolelle, mutta ei yhteiskunnalliselle, vaan kulttuuriselle tasolle. Uutisissa, joissa tekijä tai uhri kuului maahanmuuttajataustaiseen yhteisöön, väkivalta esitettiin usein osana ”kulttuurisia tapoja” tai ”perinteitä”, jotka poikkesivat suomalaisesta normista. Tämä tuotti selkeää ”meidän” ja ”toisten” välistä erottelua ja rodullista väkivallan ilmiötä (Keskinen 2014; Honkatukia & Myllylä 2018). Tällainen kehystys ei kuitenkaan auttanut ymmärtämään väkivaltaa monimutkaisena sosiaalisena ja rakenteellisena ilmiönä, vaan se vahvisti stereotyyppioita ja kulttuurisia hierarkioita. Kun väkivalta määritellään kulttuurisen toiseuden kautta, suomalainen yhteiskunta vapautetaan vastuusta sen ehkäisemisessä.

Yksilön vastuuta korostava diskurssi oli aineistossa vahvin ja toistuvimmin. Uutiset käsitelivät väkivaltaa pääosin yksilön moraalisen epäonnistumisena. Tekijä kuvattiin hallitsemattomana, impulsiivisena tai päihteiden vaikutuksen alaisena, ja uhrin toimijuus rajautui usein passiivisen kärsijän rooliin. Useissa jutuissa korostettiin, että uhri ”ei lähtenyt ajoissa” tai ”ei hakenut apua”, mikä siirsi osan vastuusta hänelle itselleen. Tällainen kehystys on ongelmallinen, sillä se sivuuttaa rakenteelliset ja emotionaaliset tekijät, jotka estävät irtautumisen väkivaltaisesta suhteesta (Piispa 2011; Nikupeteri ym. 2017). Samalla se voi ylläpitää käsitystä, että väkivalta on ensisijaisesti yksilön moraalisen valinnan seurausta, ei yhteiskunnallisten rakenteiden tuotosta. Tämä yksilökeskeinen kehystys

heijastaa laajemmin länsimaista individualistista ideologiaa, jossa yhteisöllinen ja rakenteellinen vastuu jää helposti taka-alalle (Burr 2015; Fairclough 1997).

Rakenteellinen vastuu oli aineistossa selvästi aliedustettuna. Vaikka uutisissa viitattiin lainsäädännön muutoksiin, palvelujärjestelmän kuormitukseen ja poliittisiin aloitteisiin, nämä käsiteltiin usein teknisenä tai hallinnollisena kysymyksenä, ei moraalisenä vastuuna. Tämä havainto tukee Simpuran (1998) ajatusta siitä, että sosiaalisten ongelmien käsittely julkisuudessa on usein yksilökeskeistä ja moraalisesti sävytynyttä. Kun ongelmien yhteiskunnalliset juuret jäävät taka-alalle, vastuu siirtyy yksilöille, vaikka ilmiöiden perimmäiset syyt liittyisivät rakenteisiin, normeihin ja instituutioihin. Median kehykset voivat siten ylläpitää sellaista yhteiskunnallista ymmärrystä, jossa ongelmien ratkaisu nähdään yksilöiden velvollisuutena eikä yhteisöllisenä tehtävänä (Simpura 1998, 15–17.) Poliitiikan ja hallinnon kieli näyttäytyi neutraalina ja byrokraattisena, mikä vähensi sen moraalista painoarvoa. Tämä ilmentää Fairclough'n (1995, 85–87) kuvaamaa ideologista naturalisointia, jossa tiettyjä valtarakenteita pidetään luonnollisina ja väistämättöminä. Kun poliittiset päätökset esitetään neutraaleina tosiasioina, niiden taustalla olevat arvot ja eettiset valinnat jäävät näkymättömiksi. Tällöin myös vastuu väkivallan ehkäisystä siirtyy yksilöille ja yhteisöille niille, joilla on vähiten valtaa vaikuttaa sen rakenteellisiin syihin.

Tutkimus tuottaa uutta tietoa siitä, miten suomalaisessa valtamediassa moraalinen vastuu perheväkivallasta jäsentyy individualistisen ja rakenteellisen ajattelun rajapinnassa. Se täydentää aiempia väkivallan ja median tutkimuksia (esim. Husso ym. 2021; Keskinen 2014) osoittamalla, että vaikka yhteiskunnallinen tietoisuus väkivallan rakenteellisista juurista on kasvanut, uutisoinnin kielelliset ja visuaaliset kehykset edelleen uusintavat yksilökeskeistä moraalialia. Tutkimus avaa myös näkökulman median ja sosiaalityön yhteiseen vastuuseen: molemmat toimivat merkitysten tuottajina, jotka voivat joko vahvistaa tai purkaa väkivallan normalisoitumista julkisessa keskustelussa.

Median moraalinen rooli korostui aineistossa kaksijakoisena. Yhtäältä Helsingin Sanomat pyrki uutisoinnissaan nostamaan esiin väkivallan yhteiskunnallista merkitystä ja uhrien suojelun tärkeyttä. Toisaalta se samalla uusinsi moraalisia ja sukupuolittuneita rakenteita, joissa naiset näyttäytyivät haavoittuvina ja miehet tekijöinä. Tämä vastaa Hesterin (2013) ja Husso & Heiskasen (2016) havaintoja siitä, että sukupuolittuneet representatiot ovat edelleen vahvoja väkivaltauutisoinnissa. Sukupuoliroolit rakentuivat

uutisoinnissa heteronormatiivisesti: väkivalta esiintyi lähes aina miehen ja naisen välisenä, eikä samaa sukupuolta olevien suhteiden väkivalta tullut näkyväksi. Tällainen representaatio tuottaa rajattua käsitystä väkivallan ilmenemismuodoista ja kaventaa ymmärrystä ilmiön monimuotoisuudesta (Dobash & Dobash 1979; Keskinen 2014).

Sosiaalityön näkökulmasta tutkimus tekee näkyväksi sen, miten median diskurssit voivat joko tukea tai vaikeuttaa ammatillista auttamistyötä. Sosiaalityön tehtävänä on tuoda esiin rakenteellisia epäkohtia ja puolustaa heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksia (Enroos & Mäntysaari 2017). Jos media korostaa yksilön vastuuta ja moraalista epäonnistumista, se voi lisätä väkivallan uhrien syyllisyyden tunnetta ja vaikeuttaa heidän avunsaantiaan. Rakenteellisen sosiaalityön näkökulmasta olisi tärkeää, että myös media tunnustaisi oman roolinsa yhteiskunnallisen keskustelun suunnannäyttäjänä ja vallankäyttäjänä (Niska ym. 2024). Tämä voisi tarkoittaa tiiviimpää yhteistyötä sosiaalityön asiantuntijoiden ja journalistien välillä esimerkiksi väkivallan ehkäisyn ja eettisen uutisoinnin koulutuksissa.

Sosiaalityön tutkimuksessa ja käytännöissä median merkitystä ei voida ohittaa, sillä kielelliset ja visuaaliset esitykset muokkaavat sitä todellisuutta, jossa ammattilaiset toimivat. Median välittämät käsitykset vastuusta, toimijuudesta ja moraalista heijastuvat siihen, miten väkivallan uhrit kohdataan palvelujärjestelmässä ja millaisia toimintatapoja pidetään oikeutettuina (Ruuhonen 2006). Jos uutisointi korostaa uhrin velvollisuutta hakea apua, tämä voi heijastua myös sosiaalityön käytäntöihin, joissa vastuu irtautumisesta asetetaan asiakkaalle itselleen. Tällöin rakenteelliset esteet, kuten palveluiden riittämättömyys tai taloudellinen riippuvuus, jäävät toissijaisiksi.

Konstruktionistisen teorian näkökulmasta uutisointi toimii merkitysten tuotannon kenttänä, jossa todellisuus neuvotellaan jatkuvasti uudelleen (Berger & Luckmann 1966; Burr 2015). Diskurssit eivät vain heijasta olemassa olevia valtasuhteita, vaan ne myös tuottavat ja ylläpitävät niitä (Fairclough 1992; Foucault 1969). Median rooli ei siis rajoitu tiedon välittämiseen, vaan se osallistuu aktiivisesti yhteiskunnallisen todellisuuden rakentamiseen. Siksi sen tuottamien merkitysten kriittinen tarkastelu on olennainen osa sekä sosiaalipoliittista että eettistä vastuuta. Media on yhteiskunnassa yksi yhteinen asia, jota useat yksilöt seuraavat. Sen avulla voidaan laajasti vaikuttaa sosiaalisen konstruktionismin luomiseen ja ylläpitää rakenteita.

Tutkimuksen refleksiivisyys on keskeinen osa sen luotettavuutta. Kriittisen diskurssianaalysin lähtökohtana on tunnustaa, että tutkijan omat käsitykset ja arvot vaikuttavat tulkintoihin (Alvesson & Sköldbberg 2009). Omat ennako-oletukset väkivallan rakenteellista ja sukupuolittuneista juurista ovat vaikuttaneet siihen, millaisia merkityksiä aineistosta on tunnistettu. Tulkinta on kuitenkin perusteltu teoreettisen viitekehyksen ja aineiston systemaattisen analyysin avulla. Tutkimus on luotettava siinä mielessä, että sen analyysiprosessi on läpinäkyvä ja toistettavissa, mutta sen tulokset eivät ole yleistettävissä muihin medioihin tai kulttuurisiin konteksteihin. Diskurssit ovat aina aikaan, paikkaan ja instituutioon sidottuja, ja niiden merkitykset muuttuvat yhteiskunnallisten kehityskulkujen mukana (Fairclough 1997; Niska ym. 2024). Tutkijan omalla yhteiskunnallisella ja kulttuurisella positiolla on merkitystä sen kannalta, miten väkivallan diskursseja tulkitsee. Tutkijana toimin suomalaisen mediaympäristön sisäpuolella, mikä väistämättä vaikuttaa siihen, millaisia normeja ja valtarakenteita pidän ”itsestään selvinä”. Refleksiivisyyden kannalta on tärkeää tunnistaa tämä asema ja sen vaikutus aineiston luentaan. (Alvesson & Sköldbberg 2009.)

Tutkimuksen eettisyyden kannalta on tärkeää korostaa, että tutkimus on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön (TENK 2019) mukaisesti. Aihepiiriin liittyy sensitiivisiä teemoja, kuten haavoittuvassa asemassa olevien nuorten asema ja heihin kohdistuvat poliittiset päätökset, minkä vuoksi tutkimusprosessissa on pyritty tarkkuuteen ja vastuullisuuteen tulkintojen tekemisessä. Tutkimuksessa ei ole käsitelty yksilöiden henkilökohtaisia tietoja, ja aineisto on koostunut julkisesta poliittisesta keskustelusta, mikä tukee tutkimuksen eettistä hyväksyttävyyttä. Eettinen vastuu ilmenee myös siinä, että nuorten asemaa ei tarkastella yksilöiden ominaisuuksina, vaan laajempien sosiaalisten rakenteiden ja yhteiskunnallisen päätöksenteon näkökulmasta.

Tutkimuksen tulokset voivat tukea median ja sosiaalityön välistä yhteistyötä väkivallan ehkäisyn edistämiseksi. Vastuullisen uutisoinnin kehittäminen yhteistyössä sosiaalialan asiantuntijoiden kanssa voisi lisätä väkivallan rakenteellisten syiden näkyvyyttä ja vähentää uhrien syylistämistä. Journalismin koulutuksessa ja eettisissä ohjeissa olisi tärkeää painottaa väkivallan sosiaalista ja yhteiskunnallista kontekstia. Sosiaalityön kentällä tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää rakenteellisen sosiaalityön välineenä: ne auttavat tunnistamaan, miten median luomat käsitykset vaikuttavat asiakkaiden kokemuksiin ja palvelujärjestelmään hakeutumiseen.

Tutkimuksemme tulokset avaavat useita jatkotutkimuksen mahdollisuuksia. Olisi tärkeää vertailla eri medioiden, kuten Yleisradion, iltapäivälehtien ja sosiaalisen median väkivaltadiskursseja ja tarkastella, eroavatko vastuun ja toimijuuden kehukset eri julkaisualustoilla. Samoin olisi arvokasta syventää multimodaalista analyysiä ja tarkastella, miten kuvat, typografia ja visuaaliset ratkaisut osallistuvat väkivallan moraalisen merkityksen rakentamiseen (Kress & van Leeuwen 2001). Sosiaalityön tutkimuksessa tulisi tutkia, miten median luomat käsitykset vastuusta vaikuttavat asiakkaiden kokemuksiin, palvelujärjestelmään hakeutumiseen ja ammattilaisten kohtaamisiin. Näin voitaisiin ymmärtää paremmin, miten kielelliset ja visuaaliset diskurssit muokkaavat todellisia auttamissuhteita ja instituutioiden toimintaa.

Jatkotutkimuksessa olisi tärkeää tarkastella syvemmin sosiaalityöntekijöiden roolia viranomaisina ja vastuunkantajina perheväkivallan konteksteissa. Tutkimuksemme tuloksissa viranomaisten vastuu nousi esiin ennen kaikkea uhrien näkökulmasta siitä, miten he kokivat avunsaannin, tuen tai sen puutteen. Sen sijaan sosiaalityöntekijän oma toimijuus, ammatillinen harkinta ja eettinen vastuu jäivät mediakuvastossa taka-alalle. Tämä avaa merkittävän tutkimusaukon, miten sosiaalityöntekijät itse kokevat ja rakentavat vastuutaan tilanteissa, joissa väkivallan kokemukset, institutionaaliset rajat ja asiakkaiden haavoittuvuus limittyvät.

Perheväkivalta on aiheena emotionaalisesti latautunut ja moraalisesti monimutkainen, mikä vaikuttaa myös ammatilliseen toimintaan. Sosiaalityöntekijät joutuvat usein tasapainoilemaan rakenteellisen vastuun ja yksilöllisen auttamisen välillä. Toisaalta he ovat osa viranomaisten valvontakoneistoa, toisaalta tukisuhteessa, jossa korostuu luottamus ja läsnäolo. Näiden roolien välinen jännite tekee heidän työstään erityisen vaativaa. Tullevassa tutkimuksessa olisi tärkeää selvittää, miten sosiaalityöntekijät itse neuvottelevat vastuustaan, mitä he pitävät moraalisena velvollisuutenaan, millaisiin institutionaalsiin ehtoihin heidän toimintansa on sidottua ja miten media- tai yhteiskuntapuhe väkivallasta vaikuttaa heidän ammatilliseen ajatteluunsa.

Tutkimusta voisi syventää esimerkiksi diskursiivisen haastattelututkimuksen tai etnografisen havainnoinnin avulla, joissa tarkastellaan työntekijöiden omaa kieltä, kokemuksia ja eettistä reflektointia väkivaltatyön tilanteissa. Tällainen lähestymistapa voisi paljastaa, miten ammatillinen moraalinen ja institutionaalinen valta kietoutuvat yhteen

konkreettisessa asiakastyössä. Samalla se auttaisi ymmärtämään, miten sosiaalityöntekijät käsittelevät omaa tunnekuormaansa ja ammatillista vastuuta sensitiivisessä ilmiössä.

Keskeinen johtopäätös on, että median tuottamat vastuun diskurssit eivät ole neutraaleja, vaan ne osallistuvat aktiivisesti perheväkivallan yhteiskunnalliseen määrittelyyn. Helsingin Sanomien uutisoinnissa vastuu painottuu yhä yksilötasolle, vaikka yhteiskunnalliset ja rakenteelliset ulottuvuudet ovat tulleet näkyvämmiksi viime vuosina. Tämä kertoo sekä journalistisen etiikan kehityksestä että individualistisen ideologian pysyvistä vaikutuksista suomalaisen mediakulttuuriin. Sosiaalityön näkökulmasta tämä asettaa haasteen: miten väkivallan ehkäisyn ja auttamisen keskustelua voidaan siirtää yksilön moraalisen epäonnistumisen kehiksestä kohti rakenteellista ja kollektiivista vastuuta? Media on tässä keskeisessä asemassa, sillä sen valinnoilla voidaan joko vahvistaa yhteiskunnallista eriarvoisuutta tai purkaa sitä.

Vastuu on lopulta sekä kielellinen että moraalinen rakentuma. Se, miten media puhuu perheväkivallasta, vaikuttaa siihen, miten väkivaltaa ymmärretään, millaisia ratkaisuja pidetään mahdollisina ja ketkä saavat äänensä kuuluviin. Vastuullinen uutisointi ei ole vain faktojen välittämistä, vaan yhteiskunnallisen todellisuuden kriittistä tulkintaa. Tässä mielessä median ja sosiaalityön tehtävät kietoutuvat yhteen: molemmat pyrkivät tekemään näkyväksi sen, mikä muuten jäisi piiloon. Perheväkivallan ehkäisy edellyttää, että vastuu ymmärretään jaettua ja kollektiivista ei vain yksilöiden, vaan koko yhteiskunnan moraalisen velvoitteena (Enroos & Mäntysaari 2017; Niska ym. 2024). Sosiaalisten ongelmien ratkaiseminen edellyttää, että yhteiskunta tunnistaa oman osallisuutensa niiden synnyssä. Tämä ajatus on keskeinen myös median ja sosiaalityön välisessä vastuukysymyksessä. Kumpikaan ei toimi tyhjiössä, vaan molemmat osallistuvat siihen, miten ongelmat määritellään, kenen kokemukset tulevat näkyviksi ja millaisia ratkaisuja pidetään mahdollisina. Vasta kun sosiaalinen ongelma ymmärretään yhteisesti tuotetuksi ilmiöksi, voidaan puhua aidosti jaetusta vastuusta. (Simpura 1998, 21–23.) Tämä tutkimus vahvistaa käsitystä siitä, että todelliset muutokset väkivallan ehkäisyssä syntyvät vasta silloin, kun kielen, vallan ja vastuun yhteys tunnustetaan ja otetaan aktiivisesti osaksi julkista ja ammatillista keskustelua.

Jatkossa median roolia väkivallan ehkäisyssä on tärkeää tarkastella osana laajempaa yhteiskunnallista muutosta, jossa vastuun käsite neuvotellaan uudelleen suhteessa

eettiseen journalismiin, sosiaalityön arvoihin ja kansalaisyhteiskunnan toimijuuteen. Vain tunnistamalla kielen ja vallan yhteys voidaan rakentaa aidosti oikeudenmukaista ja väkivallatonta julkista keskustelua.

Lähteet

- Allen Pincus & Anne Minahan. (1973). *Social Work Practice: Model and Method*. Itasca, IL: Peacock Publications.
- Alvesson, Mats, & Sköldberg, Kaj. (2009). *Reflexive methodology: New vistas for qualitative research* (2nd ed.). Sage. <https://methods.sagepub.com/book/mono/preview/reflexive-methodology-3e.pdf#> Luettu 16.10.2025.
- Banks, Sarah. (2012). *Ethics and Values in Social Work* (4th edition). London: Palgrave Macmillan.
- Bateman, John A. (2014). *Text and image: A critical introduction to the visual/verbal divide*. Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315773971/text-image-john-bateman> Luettu 31.11.2024.
- Bauman, Zygmunt. (1993). *Postmodern Ethics*. Blackwell.
- Beckett, Chris. (2007). *Child protection: An introduction* (2nd ed.). Sage Publications. http://pustaka.unp.ac.id/file/abstrak_kki/EBOOKS/Child%20Protection%20An%20Introduction.pdf Luettu 31.11.2024
- Beck, Ulrich. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. Sage.
- Berger, Peter L., & Luckmann, Thomas. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Anchor Books. <https://amstudugm.wordpress.com/wp-content/uploads/2011/04/social-construction-of-reality.pdf> Luettu 08.09.2024.
- Butler, Judith. (1997). *Excitable Speech: A Politics of the Performative*. New York: Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781003146759/excitable-speech-judith-butler> Luettu 08.09.2024.
- Burr, Vivien. (2015). *Social constructionism* (3rd ed.). Routledge.
- Crenshaw, Kimberlé. (1991). Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241–1299. <https://blogs.law.columbia.edu/critique1313/files/2020/02/1229039.pdf> Luettu 04.09.2024.
- Callaghan, Jane & Alexander, Joanne & Sixsmith, Judith & Fellin, Lisa (2018) Beyond “Witnessing”: Children’s Experiences of Coercive Control in Domestic Violence Abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(10), 1551-1581
- Dobash, Russell P., & Dobash, R. Emerson. (1979). *Violence against wives: A case against the patriarchy*. Free Press.
- Dominelli, Lena. (2002). *Feminist social work theory and practice*. Palgrave Macmillan.
- Dufva, Virpi. (2001). Mikä lapsella hätänä? Perheväkivalta koulun henkilöstön näkökulmasta (Julkaisu nro 25). Ensi- ja turvakotien liitto.
- Ellsberg, Mary & Heise, Lori. (2005). *Researching Violence Against Women: A Practical Guide for Researchers and Activists*. Washington, DC: World Health Organization (WHO), PATH. https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/42966/9241546476_eng.pdf?sequence= Luettu 08.09.2024.
- Entman, Robert M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://fbaum.unc.edu/teaching/articles/J-Communication-1993-Entman.pdf> Luettu 05.11.2024.

- Eskonen, Inkeri. (2005). Perheväkivalta lasten kertomana: Miten ja mitä lapset kertovat terapeuttisissa ryhmissä perheväkivallasta? Acta Universitatis Tamperensis 1107. Tampereen yliopisto.
- Ewalds, Heidi, Haataja, Suvi, & Väliaverronen, Esa. (2012). Median vastuu väkivallan uutisoinnissa. *Janus*, 20(3), 209–223.
- Ellonen, Noora & Hentilä, Sabina & Koivula, Tanja & Kääriäinen, Juha & Paavilainen, Eija (2010) Pieniin lapsiin kohdistuvan kaltoinkohtelun tilanteet vanhempien kuvaamana. *Janus. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti*. Volume 18(3), 260–276. <https://journal.fi/janus/article/view/50572/15320> Luettu 11.12.2024.
- Ellonen, Noora (2012) Kurin alaiset: lasten ja vanhempien välisten ristiriijien ratkaiseminen Perheissä. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 103. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86741/Raportteja103_www.pdf?sequence=1&isAllowed=y Luettu 12.01.2025.
- Fairclough, Norman. (1992). *Discourse and social change*. Polity Press.
- Fairclough, Norman. (1995). *Media discourse*. Edward Arnold.
- Fairclough, Norman. (1997). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. Longman. <https://www.felsemiotica.com/descargas/Fairclough-Norman-Critical-Discourse-Analysis.-The-Critical-Study-of-Language.pdf> Luettu 28.11.2024.
- Foucault, Michel. (1969). *The archaeology of knowledge*. Routledge. https://monoskop.org/images/9/90/Foucault_Michel_Archaeology_of_Knowledge.pdf Luettu 28.11.2024.
- Foucault, Michel. (1972). *The archaeology of knowledge and the discourse on language*. Pantheon Books.
- Foucault, Michel. (1980). *Power/knowledge: Selected interviews and other writings, 1972–1977*. Pantheon Books.
- Freisthler, Bridget & Price Wolf, Jennifer & Chadwick, Caleigh & Renick, Katherine (2022) Daily Stress and Use of Aggressive Discipline by Parents during the COVID-19 Pandemic. *Journal of Family Violence*, 37(7), 1101-1109. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10896-021-00340-y> Luettu 30.09.2024.
- Gergen, Kenneth J. (2001). *Social construction in context*. Sage.
- Gilbert, Ruth & Widom, Cathy & Browne, Kevin & Fergusson, Davis & Webb, Elsbeth & Janson, Staffan (2009) Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *Lancet (London, England)*, 373(9657), 68-81. [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(08\)61706-7/abstract](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(08)61706-7/abstract) Luettu 20.09.2025
- Heinonen, Ari (2011). Journalismin muuttuvat käytännöt digitaalisessa mediassa. Teoksessa Uskali, T. & Juntunen, L. (toim.), *Media ja valta* (s. 45–60). Helsinki: Gaudeamus. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/146445/93338> Luettu 30.09.2025.
- Hester, Marianne. (2004). Future trends and developments – Violence against women in Europe and East Asia. *Violence Against Women*, 10(12), 1431–1448.
- Hakulinen, Tuovi & Säävälä, Minna & Korpilahti, Ulla & Muukkonen, Tiina & Koulu, Sanna & Nikupeteri, Anna & Riihonen, Riikka (2019) *Fyysinen väkivalta*. Teoksessa: Ulla & Hanna Kettunen & Erika Nuotio & Satu Jokela & Vuokko Maria Nummi & Pirjo Lillsunde (2019) *Väkivallaton lapsuus: toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025*.

- Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161899> Luettu 30.09.2025.
- Holstein, James A., & Gubrium, Jaber F. (2008). Handbook of constructionist research. Guilford Press.
- Honkatukia, Päivi, & Myllylä, Minna. (2018). Nuoret, perheväkivalta ja rodullistava kontrolli: Tarkastelussa rikosilmoitukset. *Janus*, 26(3), 187–205. <https://doi.org/10.30668/janus.64884> Luettu 01.02.2025.
- Husso, Marita (1997) Heikkouden hetkiä parisuhdeväkivallassa. Teoksessa Jokinen, E. (toim.) Ruumiin siteet, tekstejä erosta, järjestyksestä ja sukupuolesta. Tampere: Tampere-Paino Oy, 87–104.
- Husso, Marita, Hyväri, Elina, Kattila, Anne, Hietämäki, Johanna, Karhinen-Soppi, Anna, Kekkonen, Olli, & Tuominen, Jenni. (2021). Korona, koti ja kontrolli: väkivaltatyöntekijöiden näkemyksiä lähisuhdeväkivallan kohteina olleiden avun saamisen haasteista korona-aikana. *Sosiaalilääketieteellinen aikauslehti*, 58(3), 349–360.
- Husso, Marita, Piippo, Salla, Notko, Marianne, Virkki, Tuija, & Ronkainen, Johanna. (2021). Violence and social work: Practices and discourses in Finland. *Journal of Social Work*, 21(6), 1362–1379. <https://doi.org/10.1177/1468017320952044> Luettu 01.02.2025.
- Hultmann, Ole (2015) Child psychiatric patients affected by intimate partner violence and child abuse – Disclosure, prevalence and consequences. University of Gothenburg.
- Huovinen, Anu. (2017). *Perheväkivaltaa kokeneen lapsen identiteettikertomukset*. Licensaattityö. Jyväskylän Yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201704031872> Luettu 30.09.2024.
- Helsingin yliopisto (2024) Nuorisoriikollisuuskysely. <https://researchportal.helsinki.fi/fi/projects/nuorisoriikollisuuskysely/>
- Hietämäki, Johanna & Lindgren, Maija & Therman, Sebastian & Laajasalo, Taina (2023) Lapsuuskokemuksia. Kyselylomake (ACE-THL) haitallisten lapsuuskokemusten tutkimukseen. Tutkimuksesta tiiviisti 55/2023. Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkari.fi/handle/10024/147713> Luettu 05.04.2025.
- Hietämäki, Johanna (2018) Lähisuhdeväkivallan kokemukset ja tuen tarve lapsiperheissä. Teoksessa: Martta October (2018) Laten, nuorten ja aikuisten kokemuksia vakivallasta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kysely- ja väestötutkimusten tuloksia. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137106/URN ISBN 978-952-343-160-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137106/URN%20ISBN%20978-952-343-160-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y) Luettu 30.09.2024.
- Hentilä, Sabina & Ellonen, Noora & Paavilainen, Eija & Kääriäinen, Juha & Koivula, Tanja (2010) Pieniin lapsiin kohdistuvan kaltoinkohtelun tilanteet vanhempien kuvaamana. *Janus* vol. 18(3) <https://journal.fi/janus/article/view/50572/15320> Luettu 30.09.2024.
- Ihalainen, Pasi. (2020). Sanojen valta: Diskurssianalyysi ja sen mahdollisuudet. *Gaudeamus*.
- Inkilä, Jaana, Helminen, Marjut, Aalto, Paula, & Paavilainen, Eija. (2016). Moniammatillinen yhteistyö perheen kanssa lasten kaltoinkohtelutilanteissa. *Hoitotiede*, 28(3), 204–216.

- Ikonen, Riikka & Hietämäki, Johanna & October, Martta & Seppänen, Johanna & Halme, Nina. (2018). Nuorten perheissä kokema väkivalta ja siihen saatu tuki ammattilaisilta. Teoksessa Mika Gissler & Marjatta Kekkonen & Päivi Känkänen (2018) Nuorten palveluiden pauloissa – Nuorten elinolot – vuosikirja 2018. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137198/THL_TEE030_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y Luettu 04.05.2025.
- Jokinen, Arto. (2000). Panssaroitu maskuliinisuus: Mies, väkivalta ja kulttuuri. Tampereen yliopisto.
- Jokinen, Arto, Juhila, Kirsi, & Suoninen, Eero. (1999). Diskurssianalyysi liikkeessä. Vastapaino.
- Jokinen, Arto, Juhila, Kirsi, & Suoninen, Eero. (2016). Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Vastapaino.
- Juhila, Kirsi. (1999). Sosiaalinen konstruktionismi ja sosiaalityö. *Janus*, 12(2), 155–183.
- Juhila, Kirsi. (2001). Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina: Sosiaalityön yhteiskunnallisia tehtäviä rakentamassa. In Arto Jokinen, Kirsi Juhila, & Tarja Pösö (Eds.), *Diskurssianalyysi liikkeessä* (pp. 163–201). Vastapaino.
- Julkisen sanan neuvosto. (2010, 17.12.). Journalistin ohjeet 2011: Virhe korjattava verkossa. Haettu 28.10.2025 osoitteesta https://www.lapetitedistribution.org/archive/Sacks_Lectures-on-Conversation.pdf Luettu 20.09.2025.
- Karhuvaara, Katriina & Heiskanen, Marita & Mäki, Sirkku. (2004). Väkivaltaa kokneiden tukeminen sosiaalityössä. Teoksessa J. Niemi (toim.), *Sosiaalityö ja väkivalta* (s. 47–64). Helsinki: Stakes.
- Karhuvaara, Minna & Kaitue, Sanna, & Ruuhilahti, Sari. (2013). Lähisuhdeväkivallan kartoittaminen ja siihen puuttuminen lastenvalvojan työssä. *Juvenes Print*.
- Kempe, C. Henry, & Helfer, Ray E. (1980). *The battered child* (3rd ed.). University of Chicago Press.
- Keränen, Eija & Oranen, Mikko (2006) Lasten auttaminen. Teoksessa Ensi- ja turvakotienliitto & Kainulainen, H. (toim.) *Perhe- ja lähisuhdeväkivalta: Auttamisen käytäntöjä*. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto, 63–83
- Keskinen, Suvi (2014). Intersektionaalisuus ja kulttuuristava julkinen keskustelu: Rodullistavat erot suomalaisessa maahanmuuttokeskustelussa. Teoksessa S. Keskinen, S. Tuori, S. Irni & D. Mulinari (toim.)
- Kortelainen, Merja, Vornanen, Riitta, & Anis, Merja. (2021). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus vanhempien kohdistaman väkivallan loppumiseksi tarkoitetun CPT-CBT-työmenetelmän kansainvälisistä tutkimuksista. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, 58(1), 61–77.
- Kosonen, Jari, Kuusipalo, Jonna, & Ylönen, Antti. (2022). Verkkoviha väkivaltana: Viha puhetutkijoiden näkökulmia. *Lähikuva*, 35(3), 88–90. <https://journal.fi/lahikuva/article/view/121897/72450> Luettu 20.09.2025.
- Kosonen, Reetta, Raittila, Pentti & Salmenniemi, Suvi. (2018). Median valta ja vastuu julkisessa keskustelussa. Tampere: Vastapaino.
- Kress, Gunther. (2010). *Multimodality: A social semiotic approach to contemporary communication*. Routledge.
- Kress, Gunther, & van Leeuwen, Theo. (2001). *Multimodal discourse: The modes and media of contemporary communication*. Arnold.
- Laajasalo, Taina & Paavilainen, Eija & Järvilehto, Vasilisa & Keiski, Pia (2019) Henkinen väkivalta ja laminlyönti. Teoksessa Ulla Korpilahti & Hanna Kettunen &

- Erika Nuotio & Satu Jokela & Vuokko Maria Nummi & Pirjo Lillsunde (2019) Väkivallaton lapsuus: toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161899> Luettu 20.12.2024.
- Lidman, Satu. (2015). Väkipalta kulttuurin perintö: Sukupuoli, asenteet ja historia. Gaudeamus.
- Lombardo, Emanuela, Meier, Petra, & Verloo, Mieke. (2009). The discursive politics of gender equality: Stretching, bending and policymaking. Routledge.
- Luodonpää-Manni, Merja, Hamunen, Marja, Konstenius, Riikka, Miestamo, Matti, Nikanne, Urpo, & Sinnemäki, Kari. (2020). Kielentutkimuksen menetelmiä I–IV. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <https://doi.org/10.21435/skst.1457> Luettu 20.11.2024.
- Luomala, Noora & Ikonen, Riikka (2021) Nuorten kotona kokema henkinen kaltoinkohdeltu ja sen riskitekijät. Nuorisotutkimus 39 (2021):4 <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/221947> Luettu 20.04.2025.
- Machin, David, & Mayr, Andrea. (2012). How to do critical discourse analysis: A multi-modal introduction. Sage.
- Miestamo, Matti. (2020). Critical discourse analysis in social research. Helsinki: University Press, s. 55–57.
- Mielityinen, Laura & Hautamäki, Sari & Hakala, Venla & Fagerlund, Monica & Ellonen, Noora (2023) Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2022 - määrät, piirteet ja niiden muutokset 1988–2022. Teoksessa Ulla Korpilahti & Hanna Kettunen & Erika Nuotio & Satu Jokela & Vuokko Maria Nummi & Pirjo Lillsunde (2019) Väkivallaton lapsuus: toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161899> Luettu 31.09.2025.
- Mäntynen, Anne, & Pietikäinen, Sari. (2008). Moniääninen kieli: Näkökulmia diskurssiin, identiteettiin ja monikielisyyteen. Gaudeamus.
- Mäntymaa, Mirjami, Puura, Kaija, Luoma, Ilona, & Tamminen, Tuula. (2003). Tunteet, varhainen vuorovaikutus ja aivojen toiminnallinen kehitys. Duodecim, 119(6), 459–465.
- Nikupeteri, Anna, Lappi, Camilla, Lohiniva-Kerkelä, Maarit, Kauppi, Arto, & Laitinen, Merja. (2017). Potentiaalisesti tappava parisuhde? Oikeus, 46(3), 290–309.
- Niska, Markus, Venäläinen, Sanna, Olakivi, Antero, & Cañada, Eduardo. (2024). Social constructionism revisited: Critical perspectives and contemporary applications. Journal of Social Theory, 25(1), 20–35.
- Nipuli, Suvi. (2020) Lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen ja ehkäisyn prosessit. Lähisuhdeväkivaltatyön hyvät Käytännöt rakenteisiin. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:55. Helsinki
- Nurmi, Jan-Erik & Ahonen, Timo & Lyytinen, Heikki & Lyytinen, Paula & Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto (2018) Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY
- Nyqvist, Leo. (2001). Väkipaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos. Ensi- ja turvakotien liitto.
- Nollalinja. (2025). *Nollalinja – Apua väkivaltaan* (Verkkosivu). <https://nollalinja.fi>

- Ojuri, Anne. (2004). Väkivalta naisen elämän varjona: Tutkimus parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten elämäkulusta ja selviytymisestä (Väitöskirja). Lapin yliopisto.
- Oranen, Mikko. (Ed.). (2001). Perheväkivallan varjossa: Raportti lapsikeskeisen työn kehittämistä. Kirjapaino Oy.
- Oranen, Mikko, & Keränen, Eija. (2006). Lasten auttaminen. In Perhe- ja lähisuhdeväkivalta – Auttamisen käytäntöjä (Julkaisu 35). Ensi- ja turvakotien liitto ry.
- Paavilainen, Eija, & Pösö, Tarja. (2003). Lapset, perhe ja väkivaltatyö. WSOY.
- Paasivirta, Annukka (2021) Kovemmin käsin - suomalaisten kasvatustieteet ja kuritusväkivallan käyttö 2021. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu 7/2021. <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/2021/10/Kovemmin-kasin-Suomalaisten-kasvatustieteet-ja-kuritusvakivallan-kaytto-2021.pdf> Luettu 09.09.2024.
- Piippo, Salla, Notko, Marianne, Husso, Marita, Virkki, Tuija, & Ronkainen, Johanna. (2021). Responding to violence against women in Finland and India: Social workers' framing and institutional practices. *Qualitative Social Work*, 20(5), 1479–1497.
- Piippo, Salla, Nyqvist, Leo, & Suonio, Satu. (2019). Lähisuhdeväkivallasta oppimisen reflektiot: Sosiaalityön opiskelijoiden kokemuksia oppimisesta. *Janus*, 27(3), 238–255. <https://doi.org/10.30668/janus.69690> Luettu 04.04.2025.
- Piispa, Minna (2011). Parisuhdeväkivallan todellisuus. Teoksessa Ensi- ja turvakotien liitto, Natunen, L., Ojuri, A., Hannus, R. & Mehtola, S. (toim.) Veitsen terällä: Naiseus- ja parisuhdeväkivalta, Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto, 15–26.
- Piispa, Minna, & Heiskanen, Markku. (2017). Sukupuoli ja väkivalta tilastoissa. In Johanna Niemi, Hannele Kainulainen, & Päivi Honkatukia (Eds.), *Sukupuolitunut väkivalta* (pp. 25–46). Vastapaino.
- Pietikäinen, Sari, & Mäntynen, Anne. (2009). Kurssi kohti diskurssia. Vastapaino.
- Pietikäinen, Sari, & Mäntynen, Anne. (2019). Uusi kurssi kohti diskurssia. Vastapaino.
- Pietiläinen, Minna, & Attila, Heikki. (2023). Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021: Loppuraportti. Tilastokeskus.
- Pynnönen, A. (2013). Diskurssianalyysi: Tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen. Working paper/ Jyväskylä University. School of Business and Economics, 379.
- Ruohonen, Marjo. (2006). Perhe- ja lähisuhdeväkivallan vastaisen työn kehitys Suomessa. In Perhe- ja lähisuhdeväkivalta – Auttamisen käytäntöjä. Ensi- ja turvakotien liitto ry.
- Ruusuvuori, Johanna. (2001). Vuorovaikutuksen rakentuminen lääkärin vastaanotolla: Keskusteluanalyyttinen tutkimus. Tampere University Press.
- Sacks, Harvey. (1992). *Lectures on conversation* (Vols. 1–2). Blackwell. https://www.lapetitedistribution.org/archive/Sacks_Lectures-on-Conversation.pdf
- Saussure, Ferdinand de. (1974). *Course in general linguistics*. Fontana/Collins. (Alkuperäinen teos 1916).
- Scourfield, Jonathan. (2001). Constructing men in child protection work. *Critical Social Policy*, 21(3), 371–394.
- Scaffari, Päivi, Nikupeteri, Anna, & Laitinen, Merja. (2021). Auttamisjärjestelmän kriittiset kohdat parisuhdeväkivallan kokijoiden näkökulmasta. Lapin yliopiston tutkimusraportti.

- Smolej, Mirka, & Kivivuori, Janne. (2008). Crime news trends in Finland. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 9(2), 202–219. <https://doi.org/10.1080/14043850802478956> Luettu 07.09.2025.
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. (2023). Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2022 (STM julkaisu 2023:5). Valtionneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164616>
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. (2022). Lähisuhdeväkivalta lisää palvelujen käyttöä ja kustannuksia (Raportteja ja muistioita 2019:55). <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164292>
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. (2023). Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäiseminen. <https://stm.fi/lahisuhde-ja-perhevakivalta> Luettu 01.02.2025.
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (n.d.). Lähisuhde- ja perheväkivalta. <https://stm.fi/lahisuhde-ja-perhevakivalta>
- Tilastokeskus. (2023). Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021: Loppuraportti. <https://stat.fi/julkaisu/cln32gnj49hev0cutpmcsm4ko>, Luettu 2.9.2025.
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. (2024). Responsibilities in preventing domestic and family violence https://stm.fi/en/responsibilities-in-preventing-domestic-and-family-violence?com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_DLxfB8JE35xP_cur=54&com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_DLxfB8JE35xP_delta=5&com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_DLxfB8JE35xP_redirect=%2Fvastuut-lahisuhde-ja-perhevakivallan-ehkaisemisessa&p_p_id=com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_DLxfB8JE35xP&p_p_lifecycle=0&p_p_mode=view&p_p_state=normal&p_r_p_resetCur=false&utm_source=chatgpt.com Luettu 4.9.2025
- Suokas-Cunliffe, Anne. (2006). Lapsuuden kompleksinen traumatisoitumisen seuraukset aikuisuudessa. *Lääketiede* 6/2006. https://traumaterapiakeskus.com/wp-content/uploads/2021/04/Lapsuuden_kompleksisen_traumatisoitumisen_seuraukset_aikuisuudessa_-_Anne_Suokas.pdf
- Smith, Carolyn & Ireland, Timothy & Thornberry, Terence & Elwyn, Laura. (2008). Childhood Maltreatment and Antisocial Behavior: Comparison of Self- Reported and Substantiated Maltreatment. *American journal of orthopsychiatry* 78, no. 2: 173-186. <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F0002-9432.78.2.173>
- Söderholm, Annis & Politi, Johanna. (2012). Lapsen laiminlyönti. Teoksessa Annis Söderholm & Satu Kitie-Kallio (2012) Lapsen kaltoinkohtelu. Helsinki. Duodecim.
- Simpura, Jussi. (2000). Muurahainen ja heinäsiikat. *Yhteiskuntapolitiikka-lehti* 65(2000):6, 545
- Taskinen, Sirpa. (2003). Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja pahoinpitelyn selvittäminen: Asiantuntijaryhmän suositukset sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle. Stakes.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (2021). MARAK – moniammatillinen riskinarviointi lähisuhdeväkivallan katkaisemiseksi. Helsinki: THL. Saatavilla: <https://thl.fi/marak> Luettu 12.9.2025

- Tuominen, Jenni, Kaittila, Anni, Hietämäki, Johanna, Hakovirta, Mia, & Olkonieni, Henna. (2023). Changes in frequency and form of domestic violence during the COVID-19 pandemic in Finland: Evidence from helpline call data. *Psychology of Violence*, 13(5), 447–458. <https://doi.org/10.1037/vio0000474>
- Tupola, Sarimari & Kivittie-Kallio, Satu & Kallio, Pentti & Söderholm, Annlis. (2012). Lapsen fyysinen pahoinpitely. Teoksessa Annlis Söderholm & Satu Kivittie-Kallio (2012) Lapsen kaltoinkohtelu. Helsinki: Duodecim.
- Tilastokeskus. (2024). Viranomaisten tietoon tullut pari- ja lähisuhdeväkivalta kasvoi 5 % vuonna 2023[Tiedote]. <https://stat.fi/julkaisu/cln32gnj49hev0cutpmcsm4ko> Luettu 4.9.2025
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (2025). Turvakotipalvelut. Saatavilla: <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/sosiaalipalvelut/turvakotipalvelut>, Luettu 10.9.2025
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (THL). (2024). Rakenteellinen sosiaalityö. Helsinki: THL. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalityo/rakenteellinen-sosiaalityo>, Luettu 10.9.2025
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024). *Lapsiin kohdistuva väkivalta*. <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/eri-ryhmat-ja-vakivalta/lapsiin-kohdistuva-vakivalta> Luettu 10.9.2025
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (THL). (n.d.). Seri-tukikeskus seksuaaliväkivallan uhreille. <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/apua-ja-palveluja/seri-tukikeskus-seksuaalivakivallan-uhreille>, Luettu 12.9.2025
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2019). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012 (päivitetty 2019). Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Saatavilla osoitteessa <https://tenk.fi/fi/ohjeet>
- Van Dijk, Teun A. (1972). Some aspects of text grammars and discourse analysis. Mouton.
- Van Dijk, Teun A. (1993). *Elite discourse and racism*. Sage.
- Van Dijk, Teun A. (1997). *Discourse as structure and process*. Sage.
- Vikander, Martina & Källström, Åsa (2023) What children exposed do domestic violence value when meeting social workers: A practise-oriented systematic research review. *Child and Family Social Work*, 29(1), 287-298. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/cfs.13073> Luettu 30.09.2025
- Wetherell, Margaret, Taylor, Stephanie, & Yates, Simeon J. (2001). *Discourse theory and practice: A reader*. Sage.
- Wetherell, Margaret, Taylor, Stephanie, & Yates, Simeon J. (2001). *Discourse as data: A guide for analysis*. Sage.
- Wittgenstein, Ludwig. (1953). *Philosophical investigations*. Blackwell.
- Witkin, Stanley L. (2012). *Social construction and social work practice: Interpretations and innovations*. Columbia University Press.
- Wodak, Ruth. (2001). *Methods of critical discourse analysis*. Sage.

Lakialoite LA 41/2024

Lastensuojelulaki 417/2007.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983)

Rikoslaki (39/1889)
Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)

Liite 1.

Tutkimusaineisto

Helsingin Sanomat

1. Jokinen, Juho. (2019, 8.5). Helsingin poliisilta ristiriitaisia viestejä perheväkivaltaajuttujen salaamisesta: ”Ei voi olla kokonaan musta aukko”, sanoo professori.
2. Honkatukia, Päivi & Keskinen, Suvi. (2019, 18.8). Keskustelu kunniaväkivallasta langettaa epäilyksen varjon kaikkien maahanmuuttotastaisten perheiden ylle.
3. Reinboth, Susanna. (2019, 28.11). Poliisin lähisuhdeväkivaltaa koskevat ohjeet puutteellisia, moittii viranomainen – poliisin määräämät lähestymiskiellot auttaisivat uhreja.
4. Laitinen, Joonas. (2020, 17.2). Perheväkivalta ajoi Suomessa ennätysmäärän ihmisiä turvakoteihin.
5. Helsingin Sanomat. (2020, 27.3). Ongelmat saattavat kasvaa eristyksissä, mutta apua voi saada muilta ihmisiltä ja myös yhteiskunnalta.
6. Kerkelä, Lasse & Huusko, Jukka. (2020, 1.4). Kotiväkivalta lisääntynyt koronaviruksen aikana Suomessa: poliisi pelkää tilanteen pahenevan pääsiäisenä.
7. Kallio, Maaret. (2020, 15.4). Monille lapsille koti on suurempi riski kuin koronavirus.
8. Rantavaara, Minja. (2020, 28.4). Alle yksivuotiaan epäillään joutuneen pahoinpitelyn ja epäinhimillisen kohtelun uhriksi Helsingissä – ”Erittäin murheellinen tapaus”, sanoo lastensuojelun johtaja.
9. Bäckgren, Noona. (2020, 29.4). ”Se, ettei pääse pois kotoa, voi olla paljon pahempi asia kuin koronavirus” – Lastensuojelun asiakkaina olleet kertovat, mitä päihdekotien seinien sisällä tapahtuu.
10. Harju, Jukka. (2020, 19.5). Rikosuhripäivystys on saanut selvästi enemmän soittoja poikkeusolojen takia: ”Pelkona on, että ihmiset eivät halua kuormittaa järjestelmiä”
11. Kantola, Anne. (2020, 27.11). Perheväkivalta päättyi puukotukseen: Vaimo sai vankeutta, KKO katsoi tilanteen olleen hätävarjelun liioittelua.
12. Löytömäki, Simo. (2020, 7.12). Ensi- ja turvakoteihin tulleet yhteydenotot lisääntyneet runsaasti – Asiantuntijan mukaan apua pitää harkita, jos kokee pelkoa arjessaan.
13. Timonen, Vilma & Pölkki, Minna. (2021, 28.1). Perhetilanteiden kärjistyminen huolettaa koronakriisin pitkittyessä – Esimerkiksi Helsingissä poliisin tekemät lastensuojeluilmoitukset lisääntyivät syksyllä.
14. Honkasalo, Veronika & Aro, Katju. (2021, 8.5). Helsingin tulee luopua lähisuhdeväkivallan sovittelusta.
15. Kantola, Anne. (2021, 21.10). Poliisit hälytettiin 21 kertaa Espoossa samaan osoitteeseen, eikä tilanteeseen puututtu – ”Jos aikuinen ihminen haluaa jäädä, niin hän jää”.
16. Reinboth, Susanna. (2022, 22.1). Uhkailijaisä voitti oikeudessa.
17. STT. (2023, 9. helmikuuta). Lasten ja nuorten kokema henkinen perheväkivalta on yleistynyt.
18. Vasantola, Satu. (2023, 18.2). Kuka auttaa nuorta, jota eno lyö, koska rakastaa?

19. Numminen, Julius. (2024, 5.7). Mies poltti vaimonsa elävältä: Suomalainen palvelujärjestelmä ei kykene tukemaan ulkomaalaistaustaisia perheitä riittävän ajoissa, sanoo asiantuntija.
20. Laari, Susanna. (2024, 28.7). Naisten tekemä väkivalta on vaarallisempaa kuin miesten, sanoo kirjailija Elina Airio.
21. Kallionpää, Katri & Rautaheimo, Kaisa. (2021, 20.12). Turvassa.
22. Reinboth, Susanna. (2019, 28.2). Nainen ei todistanut väkivaltaista kumppaniin vastaan – korkein oikeus mursi uhrin vaitiolo-oikeuden.
23. Maksimainen, Heini. (2024, 13.11). Jos en saa sinua, ei saa kukaan muukaan.
24. Remes-Sievänen, Minna, Laine, Laura, Huttunen, Marjukka & Tolmunen, Tommi. (2024, 17.9). Poliisin lähisuhdeväkivaltaan erikoistunut ryhmä on ollut korvaamaton apu turvakotien asukkaille.
25. Malmberg, Katariina. (2024, 4.8). Turvakodit täyttyvät – taustalla päihteet, maahanmuutto ja lisääntyvät talousongelmat.